תלמוד ירושלמי שביעית

תלמוד ירושלמי

The Jerusalem Talmud, edition by Heinrich W. Guggenheimer. Berlin, De Gruyter, 1999-2015, ברישיון CC BY.
geulaquiz.com

פרק א

א משנה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין בִּשְׁדֵה הָאִילָן עֶרֶב שְׁבִיעִית בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כָּל זְמָן שֶׁהוּא יָפֶה לַפֵּרִי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים עַד הָעַצֶּרֶת. וּקְרוֹבִים דִּבְרֵי אֵלּוּ לִהְיוֹת כְּדִבְרֵי אֵלּוּ.

הלכה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין כו׳. כְּתִיב שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבּוֹת. וּכְתִיב בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. מַה אָנָן קָיְימִין אִם לְעִנְיַן שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ. וְאִם לְעִנְיַן שַׁבְּתוֹת שָׁנִים וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמוֹר כַּרְמֶךָ. אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית וְלֹא לְעִנְיַן שַׁבְּתוֹת שָׁנִים תְּנֵיהוּ עִנְיָן בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים. בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת בֶּחָרִישׁ שֶׁקְּצִירוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה. זֶה חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָס לַשְּׁבִיעִית. וּבַקָּצִיר שֶׁחָרִישׁוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה. זֶה קָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וְאִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר חוֹרְשִׁין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי קְרוֹסְפִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבֵית דִּינוֹ הִתִּירוּ בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים. רִבִּי יוֹחָנָן בָּעֵי לֹא כֵן תַּנִּינָן אֵין בֵּית דִּין יָכוֹל לְבַטֵּל דִּבְרֵי בֵית דִּין חֲבֵירוֹ עַד שֶׁיְּהֵא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן. רִבִּי קְרוֹסְפִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁוּ. וְיַעַקְרוּ אוֹתָן מִן הַמִּשְׁנָה. רִבִּי קְרוֹסְפִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לַחֲזוֹר יַחֲזוֹרוּ.

הָתִיב רִבִּי יוֹנָה חֲרֵי פָּרְשַׁת מִילּוּאִין חֲרֵי אֵינָן עֲתִידִין לַחֲזוֹר מֵעַתָּה יַעַקְרוּ אוֹתָן מִן הַמִּשְׁנָה. אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹדִיעֲךָ. וְכָא כְּדֵי לְהוֹדִיעֲךָ. אָמַר רִבִּי מָנָא כַּיי דְתַנִּינָן תַּמָּן שֶׁאִם יֹאמַר אָדָם כָּךְ אֲנִי מְקוּבָּל יֹאמְרוּ לוֹ כְּדִבְרֵי רִבִּי אִישׁ פְּלוֹנִי שָׁמַעְתָּ. וְכֵן שֶׁאִם יֹאמַר אָדָם שָׁמַעְתִּי שֶׁאָסוּר לַחֲרוֹשׁ עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה יֹאמַר לוֹ בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים שָׁמַעְתָּ.

רִבִּי אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן בְּשָׁעָה שֶׁאָסְרוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ וּבְשָׁעָה שֶׁהִתִּירוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ. בְּשָׁעָה שֶׁאָסְרוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת בֶּחָרִישׁ שֶׁקְּצִירוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁהוּא נִכְנָס לַשְּׁבִיעִית. וּבַקָּצִיר שֶׁחָרִישׁוֹ אָסוּר וְאֵי זֶה זֶה קָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וּבְשָׁעָה שֶׁהִתִּירוּ לַמִּקְרָא סָמְכוּ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבוֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ מַה עֶרֶב שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית אַף מוּתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה אַף עֶרֶב שַׁבְּתוֹת שָׁנִים אַף מוּתָּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה.

וְלָמָּה עַד הָעַצֶּרֶת עַד כָּאן הוּא יָפֶה לַפֵּרִי מִיכָּן וְאֵילַךְ הוּא מְנַבֵּל פֵּירוֹתָיו. וְהָא תַּנִּינָן אֶחָד אִילָן סָרָק וְאֶחָד אִילָן מַאֲכָל עַד כָּאן הוּא מְעַבֶּה אֶת הַכּוֹרֶת מִיכָּן וְהֵילַךְ הוּא מַתִּישׁ אֶת כּוֹחוֹ. וַיַּחֲרוֹשׁ מִתּוֹךְ שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא מַתִּישׁ כּוֹחוֹ שֶׁל אִילָן אַף הוּא אֵינוֹ מִתְכַּוֵּין לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ.

וְלָמָּה לֹא תַנִּיתָהּ מִקּוּלֵי בֵית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵית הִלֵּל. פְּעָמִים שֶׁאֵין הַגְּשָׁמִים מְצוּיִין וְאֵין הַלֵּיחָה מְצוּיָה וְהוּא עָתִיד לַחֲרוֹשׁ קוֹדֶם לָעַצֶּרֶת כְּדִבְרֵי בֵית שַׁמַּאי. בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים עַד הָעַצֶּרֶת.

ב משנה: אֵי זֶהוּ שְׁדֵה הָאִילָן כָּל שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת לְבֵית סְאָה אִם רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כִּפַּר דְּבֵילָה שֶׁל שִׁשִּׁים מָנֶה בְּאִיטַלְקִי חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. פָּחוֹת מִיכָּן אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא מְלוֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ חוּצָה לוֹ.

הלכה: רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַקּוֹנֶה שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת בְּתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ רְחוֹקִים מֵאָה עֶשֶׂר לְבֵית סְאָה קְרוֹבִין כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו. קָנָה קַרְקַע שֶׁתַּחְתֵּיהֶן קַרְקַע שֶׁבֵּינֵיהֶן שָׁחוּצָה לָהֶן מְלֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ. רַב אָמַר בַּעֲשׂוּיִין צוֹבָה. וּשְׁמוּאֵל אָמַר בַּעֲשׂוּיָה שׁוּרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי תַּמָּן אִיתְאֲמָרַת וְכָא לָא אִיתְאֲמָרַת. אָמַר רִבִּי יוֹנָה אֲפִילּוּ הָכָא אִיתְאֲמָרַת בִּקְרוֹבִים. אָמַר לֵיהּ רִבִּי מָנָא וְאִם בִּקְרוֹבִין וְהָא תַּנִּינָן כְּדֵי שֶׁיְּהֵיֶה הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו. אִיתָא חֲמִי בְּשָׁעָה שֶׁהַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו הַשָּׂרָשִׁין מְהַלְכִין מִן הַצַּד וּבְשָׁעָה שֶׁאֵין הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו אֵין הַשָּׂרָשִׁין מְהַלְכִין מִן הַצַּד.

רִבִּי לֵיעֶזֶר שָׁאַל מִזּוֹ לְזוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה וּלְצַד עֶשְׂרִין וְחָמֵשׁ. רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי הָיוּ נְתוּנִין בְּצַד הַגֶּדֶר חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֵין בְּעֵי נִיתֵּן לָהֶן בֵּית אַרְבַּעְתָּם סְאָה. סְאָה מִיכָּן וְסְאָה מִיכָּן סְאָה מִיכָּן וְסְאָה מִיכָּן. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי הָיְתָה גֶּפֶן אַחַת מוּדְלָה עַל גַּבֵּי שְׁתֵּי סְאִין אַתְּ חוֹרֵשׁ קַרְקַע שֶׁתַּחְתֶּיהָ וְקַרְקַע שֶׁחוּצָה לוֹ מְלוֹא הָאוֹרֶה וְסַלּוֹ חוּצָה לוֹ.

בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְּרָקִים הָרִאשׁוֹנִים אֵלּוּ מִלְמַעְלָן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְמַטָּן. וְאֵלּוּ מִלְמַטָּן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְמַעְלָן. נִיחָא אֵלּוּ מִלְמַעְלָן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְמַטָּן וְלֹא מִלְמַטָּן חוֹרְשִׁין בּוֹ מִלְמַעְלָן. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא מַרְחִיקִין אֶת הָאִילָן מִן הַבּוֹר עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ אַמּוֹת. וְתַנֵּי עֲלֵיהּ בֵּין מִלְמַעְלָן בֵּין מִלְמַטָּן. אוֹ נֵימַר בֵּין שֶׁהָאִילָן לְמַעְלָן וְהַבּוֹר לְמַטָּן בֵּין שֶׁהָאִילָן וְהַבּוֹר מִלְמַטָּן. וְהָתַנֵּי אִילָן מִלְמַעְלָן וְהַבּוֹר מִלְמַטָּן אִילָן מִלְמַטָּן וְהַבּוֹר מִלְמַעְלָן נִיחָא. אִילָן מִלְמַעְלָן וְהַבּוֹר מִלְמַטָּן אִילָן מִלְמַטָּן וְהַבּוֹר מִלְמַעְלָן וְדֶרֶךְ הַשָּׂרָשִׁין לַעֲלוֹת מִלְמַעְלָן. אָמַר רִבִּי חֲנִינָא לֹא מִפְּנֵי הַשָּׂרָשִׁים אֶלָּא שֶׁהֵן עוֹשִׂין עָפָר תּוֹחֵחַ וְהֵן מַלְקִין אַרְעִיתוֹ שֶׁל בּוֹר. אֲתָא עוֹבָדָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא בֵּי רִבִּי בּוּן אָמַר יְחִידִי הוּא וְלֹא סָמְכִין עָלָיו. וְתַנֵּי עָלָהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כְּשֵׁם שֶׁאָמְרוּ מִלְמַעְלָן כָּךְ אָמְרוּ מִלְמַטָּן.

ג **משנה:** אֶחָד אִילַן סָרָק וְאֶחָד אִילַן מַאֲכָל רוֹאִין אוֹתָן כְּאִילּוּ הֵן תְּאֵנִים אִם רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כְּכַּר דְּבִילָה שֶׁל שִׁשִּׁים מָנֶה בְּאִיטַלְקִי חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. פָּחוֹת מִיכָּן אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן. הָיָה אֶחָד עוֹשֶׂה כְּכַּר דְּבִילָה וּשְׁנַיִם אֵין עוֹשִׂין אוֹ שְׁנַיִם עוֹשִׂין וְאֶחָד אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן. עַד שֶׁיְּהוּ שְׁלֹשָׁה וּמִשְּׁלֹשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה. הָיוּ עֲשָׂרָה וּמֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה בֵּין עוֹשִׂין בֵּין שֶׁאֵינָן עוֹשִׂין חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. אֵין צָרִיךְ לוֹמַר חָרִישׁ וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית אֶלָּא חָרִישׁ שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנַס לַשְּׁבִיעִית. וְקָצִיר שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁהוּא יוֹצֵא לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר מַה חָרִישׁ רִשּׁוּת אַף קָצִיר רִשּׁוּת יָצָא קָצִיר הָעוֹמֵר.

הלכה: אֶחָד אִילַן סָרָק כו׳. וְלָמָּה אָמְרוּ תְּאֵינִים עַל יְדֵי שֶׁפֵּירוֹתֵיהֶן גַּסִּין וְהֵן עוֹשׂוֹת הַרְבֶּה. חֲרֵי אֶתְרוֹג פֵּירוֹתָיו גַּסִּין וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה הַרְבֶּה. חֲרֵי זֵיתִין עוֹשִׂין הַרְבֶּה וְאֵין פֵּירוֹתֵיהֶן גַּסִּין. וְאִילּוּ עוֹשׂוֹת הַרְבֶּה וּפֵירוֹתֵיהֶן גַּסִּין. אָמַר רִבִּי חִיָּיא בַּר אָדָא כָּל אִילָנַיָּא עָבְדִין שָׁנָה פָּרָא שָׁנָה וְהָדָא תְאֵינְתָה עָבְדָה כָּל שָׁנָה. הָיָה אֶחָד עוֹשֶׂה כו׳. רִבִּי בִּיבִי בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת מֵהֶשְׁבּוֹן מְשׁוּלָּשִׁים. זְעִירָא בַּר חִינְנָא אָמַר וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת מֵהֶשְׁבּוֹן מְתוּשָּׁעִים. הָיוּ אַרְבָּעָה וַהֲבָקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו. שְׁנַיִם וְאֵין הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו מִכֵּיוָן שֶׁאֵין הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּאִלּוּ חֲמִשָּׁה. הָיוּ חֲמִשָּׁה. תִּפְלוּגְתָּא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנִין דְּתַנִּינָן תַּמָּן כֵּרֶם שֶׁהוּא נָטוּעַ עַל פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֵינוֹ כֵּרֶם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כֵּרֶם. וְרוֹאִין אֶת הָאֻמָּצָעִיּוֹת כְּאִלּוּ אֵינָן. וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. לָא אַתְיָא דְּלָא עַל רֵישָׁא אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן שֶׁנֶּאֱמַר בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבּוֹת. אֵין צָרִיךְ לוֹמַר כו׳. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל כְּדַעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמַר אֵין הָעוֹמֶר בָּא מִסּוּרְיָא יָצָא קָצִיר הָעוֹמֶר שֶׁהִיא מִצְוָה.

ד **משנה:** שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים חֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. וְכַמָּה יְהֵא בֵּינֵיהֶן רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַבָּקָר עוֹבֵר בְּכֻלָּיו.

הלכה: שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת כו׳. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיא אִילָנוֹת שֶׁל אָדָם אֶחָד וְקַרְקַע שֶׁל אָדָם אֶחָד מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה אַף אֲנַן תַּנִּינָן דְּרָבָא שְׁלֹשָׁה אִילָנוֹת שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים חֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

ה **משנה:** עֶשֶׂר נְטִיעוֹת מְפוּזָּרוֹת לְתוֹךְ בֵּית סְאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. הָיוּ עֲשׂוּיוֹת שׁוּרָה וּמוּקָּפוֹת עֲטָרָה אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶן אֶלָּא צוֹרְכָן.

הלכה: עֶשֶׂר נְטִיעוֹת כו׳. רִבִּי זְעִירָא רִבִּי לָא רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן עֲרָבָה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וּדְלֹא כְאַבָּא שָׁאוּל דְּאַבָּא שָׁאוּל אָמַר עֲרָבָה דִּבְרֵי תוֹרָה. וְעַרְבֵי נַחַל שְׁתַּיִם. חַד עֲרָבָה לְלוּלָב וַעֲרָבָה לְמִקְדָּשׁ. רִבִּי בָּא רִבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וּדְלֹא כְרִבִּי עֲקִיבָה דְּרִבִּי עֲקִיבָה אָמַר נִיסּוּךְ הַמַּיִם דִּבְרֵי תוֹרָה. בְּשִׁשִּׁי וּנְסָכֶיהָ. בְּשִׁבְיעִי כְּמִשְׁפָּטָם. מ״ם יו״ד מ״ם מַיִם. רִבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְעַכְשָׁיו לָמָּה הֵן חוֹרְשִׁין בִּזְקִינוֹת. אָמַר לֵיהּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּיתְּנָה הֲלָכָה נִיתְּנָה שֶׁאִם בִּקְּשׁוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁוּ.

רִבִּי בָּא בַּר זַבְדִּי בְּשֵׁם רִבִּי חוֹנְיָה דִּבְקִעַת חֲוּרָן עֲרָבָה וְנִיסּוּךְ הַמַּיִם וְעֶשֶׂר נְטִיעוֹת מִיסּוֹד הַנְּבִיאִים הָרִאשׁוֹנִים הֵם. מַה וּפְלִיג. רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּשֵׁם לֵוִי כָּךְ הָיְתָה הֲלָכָה בְּיָדָם וּשְׁכָחוּהָ וְעָמְדוּ הַשְּׁנַיִם וְהִסְכִּימוּ עַל דַּעַת הָרִאשׁוֹנִים. לְלַמְּדָךְ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁבְּיַת דִּין נוֹתְנִין נַפְשָׁם עָלָיו סוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּים בְּיָדָם כְּמַה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְאַתְיָא כַּיי דְּמַר רִבִּי מָנָא כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם. וְאִם רֵק הוּא מִכֶּם. לָמָּה שֶׁאֵין אַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ. כִּי הִיא חַיֵּיכֶם. אֵימָתַי הִיא חַיֵּיכֶם. בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְגִיעִין בּוֹ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְרִבִּי חִיָּיה בַּר וָוא בַּבְלָיֵיא תְּרֵין מִילִּין סַלְקוֹן בְּיֶדְכוֹן מַפְשׁוּטְתָּא דְּתַנַּיְנָתָא וַעֲרָבְתָּא דְּיוֹמָא שְׁבִיעְיָיא. וְרַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין אַף הָדָא מַקְזְתָה.

תַּנֵּי נְטִיעָה מֵעֵין עֶשֶׂר וּזְקִינָה מֵעֵין שָׁלֹשׁ. אִתָּא חֲמֵי נְטִיעָה שֶׁהִיא נִרְאֵית כִּזְקִינָה אַתְּ נוֹתֵן לָהּ כִּזְקִינָה וְאִתְּ אָמַר נְטִיעָה מֵעֵין עֶשֶׂר. אָמַר רִבִּי חוּנָה מַהוּ מֵעֵין עֶשֶׂר שֶׁאֵין נְטִיעָה מֵעֵין שָׁלֹשׁ. שֶׁלֹּא תֹאמַר שָׁלֹשׁ נְטִיעוֹת שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת כְּעֶשֶׂר שֶׁאֵינָן עוֹשׂוֹת. וְדִכְוָותָהּ שָׁלֹשׁ זְקִינוֹת שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת כְּעֶשֶׂר שֶׁאֵינָן עוֹשׂוֹת לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר נְטִיעָה מֵעֵין עֶשֶׂר.

שְׁדֵה קָנִים נִידּוֹנוֹת כְּשָׂדֶה תְּבוּאָה. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בַּר חֲנִינָה בְּסָאתִים שָׁנוּ.

לֵית הָדָא פְלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל דִּשְׁמוּאֵל אָמַר בַּעֲשׂוּיִין שׁוּרָה. תַּמָּן עַל יְדֵי שֶׁהֵן מְפוּזָּרוֹת בְּתוֹךְ בֵּית סְאָה אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָהּ כְּאִילּוּ מְלֵאָה בְּרֹם הָכָא כּוּלָּן נְתוּנִין בְּמָקוֹם אֶחָד.

ו **משנה:** הַנְּטִיעוֹת וְהַדְּילוּעִין מִצְטָרְפִין לְתוֹךְ בֵּית סְאָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר עֲשָׂרָה דְּילוּעִין לְתוֹךְ בֵּית סְאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עַד אֵימָתַי נִקְרְאוּ נְטִיעוֹת רִבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר עַד שֶׁיָּחוֹלוּ. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר שֶׁבַע שָׁנִים. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר בְּאִילָן נְטִיעָה כִּשְׁמָהּ. אִילָן שֶׁנִּגְמָם

וְהוֹצִיא חֲלִיפִין מִטָּפַח וּלְמַטָּן כִּנְטִיעָה מִטָּפַח וּלְמַעְלָן כְּאִילָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן.

הלכה: הַנְּטִיעוֹת וְהַדִּילוּעִין כּוֹ׳. וְהֵן שֶׁיְּהוּ נְטִיעוֹת רַבּוֹת עַל דִּילוּעִין. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל בָּעֵי לֹא מִסְתַּבְּרָא בִּדְלַעַת יְוונִית. הָתִיב רִבִּי מָנָא וְהָתַנֵּי שְׁלֹשָׁה קִישׁוּאִין וּשְׁלֹשָׁה דִּילוּעִין וְאַרְבַּע נְטִיעוֹת מִצְטָרְפִין וְחוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה בִּשְׁבִילָן. לָא אַתְיָא דְלָא עַל סֵיפָא רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר עֲשָׂרָה דִּילוּעִין לְבֵית סְאָה חוֹרְשִׁין כָּל בֵּית סְאָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָלֶיהָ. רִבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּרִבִּי הִלֵּל בָּעֵי לֹא מִסְתַּבְּרָא בִּדְלַעַת יְוונִית.

עַד אֵימָתַי נִקְרָאוּ נְטִיעוֹת כוּ׳. מַהוּ עַד שֶׁיִּחוֹלוּ עַד שֶׁיִּפְּדוּ אוֹ עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ חוּלִין מֵאֵילֵיהֶן. רִבִּי אַבָּא בַּר יַעֲקֹב בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן כֵּינִי מַתְנִיתָא עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ חוּלִין מֵאֵילֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוּדָן מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רִבִּי אַף שֶׁאָמְרוּ בְּנוֹת חָמֵשׁ בְּנוֹת שֵׁשׁ בְּנוֹת שֶׁבַע אֶלָּא בִּגְפָנִים בְּנוֹת חָמֵשׁ. בִּתְאֵינִים בְּנוֹת שֵׁשׁ. בִּזֵּיתִים בְּנוֹת שֶׁבַע. וַאֲנָן חָמֵי הָדָא מַרְבִּיתָה דִּתְאֵינָתָה אַתְיָא בִּפּוּרֵי. אָמַר רִבִּי יוּדָן כְּרִבִּי טָרִיפוֹן לְעוּבְדֵיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב שְׁנֵיהֶן אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד דְּאָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן רִבִּי יוֹנָתָן בְּשֵׁם רִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הַגּוֹמֵם אֶת כַּרְמוֹ פָּחוֹת מִטָּפַח חַיָיב בְּעָרְלָה מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן דִּבְרֵי חֲכָמִים עַד שֶׁיְּגוֹמֵם מֵעִם הָאָרֶץ.

פרק ב

א משנה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין שְׂדֵה הַלָּבָן עֶרֶב שְׁבִיעִית מִשֶּׁתִּיכְלֶה הַלֵּיחָה כָּל זְמַן שֶׁבְּנֵי אָדָם חוֹרְשִׁין לִיטַע מִקְשָׁאוֹת וּמִדְלָעוֹת. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן נָתַתָּ תוֹרַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹ. אֶלָּא בִּשְׂדֵה הַלָּבָן עַד הַפֶּסַח וּבִשְׂדֵה הָאִילָן עַד הָעַצֶּרֶת.

הלכה: עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין כוּ׳. מָאן תַּנָּא לֵחָה רִבִּי מֵאִיר הִיא. וְרִבִּי מֵאִיר כְּבֵית שַׁמַּאי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּבֵית הִלֵּל. וְכֵן אַתְּינָן מַתְנִיתָא רִבִּי מֵאִיר כְּבֵית שַׁמַּאי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּבֵית הִלֵּל. אֶלָּא רִבִּי מֵאִיר כְּמִשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה. וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה. וְכֵן אַתְּינָן מַתְנִיתָא רִבִּי מֵאִיר כְּמִשְׁנָה הָרִאשׁוֹנָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה. אֶלָּא רִבִּי מֵאִיר שְׁנָיֵיהּ מַחְלוֹקֶת וְרִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁנָיֵיהּ כְּדִבְרֵי הַכֹּל. חֲוֵי מָאן תַּנָּא עַד אֵימָתַי חוֹרְשִׁין שְׂדֵה הַלָּבָן עֶרֶב שְׁבִיעִית רִבִּי מֵאִיר. בְּרַם כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן דִּבְרֵי הַכֹּל עַד הָעַצֶּרֶת.

לֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מִקְשֶׁה וּמוּדְלָה אֶלָּא אֲפִילוּ מֵאַחַר שֶׁבְּנֵי אָדָם עֲתִידִין לִיטַּע בַּמִּקְשִׁיּוֹת וּבַמִּדְלָעוֹת מוּתָּר.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן נָתַתָּ תוֹרַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּיָדוֹ. זֶה אוֹמֵר כָּלָה לֵחָה שֶׁלִּי וְזֶה אוֹמֵר לֹא כָלָה לֵחָה שֶׁלִּי. אֶלָּא בִּשְׂדֵה הַלָּבָן עַד הַפֶּסַח וּבִשְׂדֵה הָאִילָן עַד הָעַצֶּרֶת.

מַה בֵּין שְׂדֵה הַלָּבָן לִשְׂדֵה הָאִילָן. שְׂדֵה הַלָּבָן עַל יְדֵי שֶׁהוּא עָתִיד לְזוֹרְעָהּ בַּתְּחִילָּה צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא הַלֵּיחָה קַיֶּימֶת אֲבָל שְׂדֵה הָאִילָן עַל יְדֵי שֶׁהִיא נְטוּעָה מִכְּבָר אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁתְּהֵא רוֹב הַלֵּיחָה קַיֶּימֶת.

ב משנה: מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בְּמִקְשָׁאוֹת וּבְמִדְלָעוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וְכֵן בְּבֵית הַשַּׁלְחִין. מְיַבְּלִין וּמְפָרְקִים וּמְאַבְּקִין וּמְעַשְּׁנִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף נוֹטֵל הוּא אֶת הֶעָלֶה מִן הָאֶשְׁכּוֹל בַּשְּׁבִעִית. מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מְקָרְסְמִין מְזָרְדִין וּמְפַסְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּזֵירוּדָהּ וּכְפִיסוּלָהּ שֶׁל חֲמִישִׁית כֵּן שֶׁל שִׁשִּׁית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן אֲנִי רַשַּׁאי בְּפִיסוּלוֹ.

הלכה: מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בְּמִקְשָׁאוֹת כוּ׳. מַהוּ לַחֲרוֹשׁ לָהֶם. תַּנֵּי כָּל זְמַן שֶׁאַתְּ מוּתָּר לַחֲרוֹשׁ אַתְּ מוּתָּר לְזַבֵּל וּלְעַדֵּר אִם אֵין אַתְּ מוּתָּר לַחֲרוֹשׁ אֵין אַתְּ מוּתָּר לֹא לְזַבֵּל וְלֹא לְעַדֵּר. אָמַר רִבִּי יוֹסָה וּמַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן מְזַבְּלִין וּמְעַדְּרִין בְּמִקְשִׁיּוֹת וּבְמִדְלָעוֹת עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכֵן בֵּית הַשַּׁלְחִין. וְתַנֵּי עֲלָהּ חוֹרְשִׁין בֵּית הַשַּׁלְחִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי אוֹמֵר עַד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה יָמִים כְּדֵי שֶׁיְּזָרֵע אוֹרֶז וְיִשְׁרֵישׁ וְיִטַּע וְיַשְׁרֵשׁ. וְאִלּוּ עוֹשֶׂה שָׁרָשִׁים לִשְׁלֹשָׁה יָמִים. רִבִּי אוֹמֵר עַד לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים כְּדֵי שֶׁיְּזָרֵע אוֹרֶז וְיִשְׁרֵישׁ וְיִטַּע אוֹרֶז וְיִשְׁרֵישׁ.

מְיַבְּלִין מַעֲבִירִין אֶת הַיְּבוֹלֶת. מְפָרְקִין בֶּעָלִין. מְאַבְּקִין עוֹשֶׂה לָהּ אָבָק. מְעַשְּׁנִין מַתְנִינָן לָהּ תַּנֵּי מְכַוְונִין מְצַדְּדִין מְכַוְונִין לָהּ מִצְּדָדִין. חֲבֵרַיָּא אָמְרֵי עוֹשֶׂה לָהּ דִּיקֶרֶן. רִבִּי יוֹסָה אוֹמֵר תּוֹלֶה לָהּ אֶבֶן.

תַּנֵּי מְוותְּרִין וּמְשַׁמְּטִין כֵּינִי מַתְנִיתָא מְוותְּרִין בִּגְפָנִים וּמְשַׁמְּטִין בְּקָנִים. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְוותֵּר וּלְשַׁמֵּט קוֹדֶם לְחָג מְוותְּרִין וּמְשַׁמְּטִין קוֹדֶם לְחָג. לְאַחַר הֶחָג מְוותְּרִין וּמְשַׁמְּטִין לְאַחַר הֶחָג. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר וּבִלְבַד מִן הַבִּקְעָה וּלְמַעְלָה.

רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רִבִּי הוֹשַׁעְיָא רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא בְּשֵׁם רִבִּי חָמָא אֲבוֹי דְּרִבִּי הוֹשַׁעְיָה נוֹטֵל אֶת הַקִּבּוּצִין עִמָּהּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף נוֹטֵל הוּא אֶת הֶעָלִין מִן הָאֶשְׁכּוֹל בַּשְּׁבִיעִית. מָחְלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן תַּנֵּינָן תַּמָּן מְמָרְסִין אֶת הָאוֹרֶז בַּשְּׁבִיעִית דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבָל לֹא מְכַסְּחִין. וְכָא הוּא אָמַר אָכֵין. שַׁנְיָיא הִיא הָכָא שֶׁהוּא כְּמַצִּיל מִן הַדְּלֵיקָה.

מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כוּ׳. תַּמָּן תַּנֵּינָן הַמְסַקֵּל אֶת שָׂדֵהוּ נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמְנִיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. וְכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כָּאן בְּתָלוּשׁ כָּאן

בְּמִחוּבָּר.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי חֲוֵינָן סָבְרִין מֵימַר דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בְּקִירְסוּם דְּאִינּוּן תְּרֵין תַּנָּאִין מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְקָרְסְמִין מְזָרְדִין מְפַסְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּרַבָּנָן. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּזֵירוּדָהּ וּכְפִיסוּלָהּ שֶׁל חֲמִישִׁית וְכֵן שֶׁל שִׁשִּׁית. חֲוֵי תְלָתָה תַּנָּאִין אִינּוּן. מְסַקְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה מְקָרְסְמִין מְזָרְדִין מְפַסְּלִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּרַבָּנָן. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר כְּזֵירוּדָהּ וּכְפִיסוּלָהּ שֶׁל חֲמִישִׁית וְכֵן שֶׁל שִׁשִּׁית אֲפִילּוּ יוֹתֵר מִיכֵּן. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן רַשַּׁאי אֲנִי בְּפִיסוּלוֹ עַד הָעַצֶּרֶת.

ג משנה: מְזַהֲמִין אֶת הַנְּטִיעוֹת וְכוֹרְכִין אוֹתָן וְקוֹטְמִין אוֹתָן וְעוֹשִׂין לָהֶם בָּתִּים וּמַשְׁקִין אוֹתָן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי לָעְזָר בֵּי רִבִּי צָדוֹק אוֹמֵר אַף מַשְׁקֶה הוּא אֶת הַנּוֹף בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא אֶת הָעִיקָּר. סָכִין אֶת הַפִּגִּין וּמְנַקְּבִין אוֹתָן עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. פִּגֵּי עֶרֶב שְׁבִיעִית שְׁנִכְנְסוּ לִשְׁבִיעִית וְשֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁיָּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית לֹא סָכִין וְלֹא מְנַקְּבִין אוֹתָן. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לָסוּף אֵין סָכִין מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה מָקוֹם שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לָסוּף סָכִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר בְּאִילָן מִפְּנֵי שֶׁהוּא רַשַּׁאי בַּעֲבוֹדַת הָאִילָן.

הלכה: מְזַהֲמִין אֶת הַנְּטִיעוֹת כו׳. מַתְנִיתָא דִּרְבִּי בְּרֶם כְּרַבָּנִין מְזַהֲמִין מְחַלְּעִין בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא בַּמּוֹעֵד. כָּאן וְכָאן אֵין מְגַזְּמִין אֲבָל נוֹטֵל הוּא אֶת הָרוֹאֶה.

רִבִּי יוֹסָה אָמַר רִבִּי אַבוּנָה בָּעֵי מַה בֵּין הַמְזַהֲמִין לָעוֹשֶׂה לָהּ בַּיִת. הַמְזַהֲמִין אֵינוֹ אֶלָּא כְּמוֹשִׁיב שׁוֹמֵר בַּיִת עוֹשֶׂה לָהּ צֵל וְהִיא גְדֵילָה מַחֲמָתָן.

תַּמָּן תַּנִּינָן הַמְבַקֵּעַ בַּזַּיִת לֹא יְחַפֶּה בֶּעָפָר אֲבָל מְכַסֶּה הוּא בָּאֲבָנִים וּבַסִּיד. רִבִּי יוֹנָה אָמַר רִבִּי אַבוּנָא בָּעֵי מַה בֵּין קֶשֶׁת וּמַה בֵּין עָפָר. קֶשֶׁת אֵינוֹ אֶלָּא כְּמוֹשִׁיב שׁוֹמֵר עָפָר עוֹשֶׂה לָהּ טִינָּא וְהִיא גְדֵילָה מַחֲמָתוֹ.

תַּנֵּי רִבִּי יוֹסֵי בֶּן כִּיפָּר אָמַר מִשּׁוּם רִבִּי לָעְזָר בֶּן שַׁמּוּעַ בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים מַשְׁקֶה כָּל הַנּוֹף וְיוֹרֵד עַל הָעִיקָּר וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים מַשְׁקֶה בֵּין עַל הַנּוֹף בֵּין עַל הָעִיקָּר. דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי מַשְׁקֶה בְּסַלָּא אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי רִבִּי יִצְחָק בַּר טֶבֶלַיי מַשְׁקֶה בְּסַלָּא. אָמַר רִבִּי חִייָא בַּר בָּא רִבִּי יוּדָן בַּר גּוּרְיָא מַשְׁקֶה בְּסַלָּא וְעָדַר וְכִי מִתְכַּוֵּין לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ. בְּיוֹמוֹ דְּרִבִּי חִייָא בַּר בָּא הֲווֹן מַשְׁקִין דִּיקְלַיָּא בִּכְנִישְׁתָּא חַדְתָּא וְחָרְווֹתָא.

סָכִין אֶת הַפִּגִּין כו׳. אֲנַן תַּנִּינָן סָכִין אֶת הַפִּגִּין דִּבֵי רִבִּי וְאֵילּוּ הֵן פִּגֵּי עֶרֶב שְׁבִיעִית שְׁנִכְנְסוּ לִשְׁבִיעִית. רִבִּי לָעְזָר כְּמַתְנִיתָן רִבִּי יוֹחָנָן כְּהָדָה דְתַנָּיֵי דְּבֵית רִבִּי. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי לָעְזָר לֹא בָּא רִבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהָקֵל. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן לֹא בָּא רִבִּי יוּדָה אֶלָּא לְהַחְמִיר.

ד משנה: אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַבְרִיכִין וְאֵין מַרְכִּיבִין עֶרֶב שְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאִם נָטַע אוֹ הִבְרִיךְ אוֹ הִרְכִּיב יַעֲקוֹר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כָּל הַרְכָּבָה שֶׁאֵינָהּ קוֹלֶטֶת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים שׁוּב אֵינָהּ קוֹלֶטֶת. רִבִּי יוֹסֵי וְרִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לִשְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת.

הלכה: אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַרְכִּיבִין כו׳. רִבִּי לָעְזָר בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בַּר זִימְרָא מַתְנִיתָא בִּסְתָם הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁחָרַשׁ מוּתָּר.

אֵין נוֹטְעִין וְאֵין מַבְרִיכִין וְאֵין מַרְכִּיבִין עֶרֶב שְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאִם נָטַע אוֹ הִבְרִיךְ אוֹ הִרְכִּיב יַעֲקוֹר. לֹא עָקַר פֵּירוֹתָיו מַה הֵן. רִבִּי בָּא רִבִּי לָא הֲווֹן יָתְבִין בְּצוֹר אֲתָא עוּבְדָּא קוֹמֵיהוֹן הוֹרֵי רִבִּי לָא יִשְׁפְּכוּ פֵּירוֹתָיו. אָמַר רִבִּי בָּא אֲנִי לֹא נִמְנֵיתִי עִמָּהֶן בַּעֲלִיָּיה. אָמְרִין נֵצֵא לְחוּץ נִלְמַד נָפְקוּן וְשָׁמְעוּן רִבִּי יוֹנָה רִבִּי יִצְחָק בַּר טֶבֶלַיי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אֵין מְחַדְּשִׁין עַל הַגְּזֵירָה. רִבִּי יוֹסֵה רִבִּי יִצְחָק בַּר טֶבֶלַיי בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר אֵין מוֹסִיפִין עַל הַגְּזֵירָה.

נָטְעוּ וּמֵת בְּנוֹ מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְקַיְּמוֹ. תַּנֵּה רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אַבַּיי דְּבַר דְּלָיָיה נָטְעוּ וּמֵת בְּנוֹ אָסוּר לְקַיְּמוֹ. וַאֲתָיָא כְּמָאן דְּאָמַר מִפְּנֵי הֶחָשָׁד אֲבָל מִפְּנֵי הַבְּנַיִן אַב בְּנוֹ בוֹנֶה.

תַּנֵּי הַנּוֹטֵעַ הַמַּבְרִיךְ הַמַּרְכִּיב שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה עָלְתָה לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וּמוּתָּר לְקַיְּמוֹ בְּשְׁבִיעִית פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְאָסוּר לְקַיְּמוֹ בִּשְׁבִיעִית. אֲבָל אָמְרוּ פֵּירוֹת נְטִיעָה זוּ אֲסוּרִין עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט. וּמַה טַעַם רִבִּי יָסָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן וּבִשָּׁנָה. מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ אָמַר רִבִּי זְעִירָא שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵילִים לֹא יֵאָכֵל. וּבַשָּׁנָה.

אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא נִרְאִין הַדְּבָרִים בְּשֶׁנִּטְעוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם הָא אִם לֹא נִטְעוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אִיתָא חֲמִי שָׁנָה שְׁלֵימָה עָלְתָה לוֹ וְאַתְּ אָמַר הָכֵין. אָמַר לֵיהּ וְאִין כֵּנִי וַאֲפִילּוּ נִטְעוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה יְהֵא אָסוּר עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מַיי כְדוֹן. אָמַר רִבִּי מָנָא מִכֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ שֶׁל אִילָן מַשְׁלִים שְׁנָתוֹ.

ה משנה: הָאוֹרֶז וְהַדּוֹחָן וְהַפַּרְגִּין וְהַשּׁוּמְשְׁמִין שֶׁהִשְׁרִישׁוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעַשְּׂרִין לְשֶׁעָבָר וּמוּתָּרִין בַּשְּׁבִיעִית. וְאִם לָאו אֲסוּרִין בַּשְּׁבִיעִית וּמִתְעַשְּׂרִין לַשָּׁנָה הַבָּאָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁזוּרִי אוֹמֵר פּוּל הַמִּצְרִי שֶׁזָּרָעוֹ לְזֶרַע בַּתְּחִילָּה כְּיוֹצֵא בָהֶן. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֲפוּנִין הַגַּמְלוֹנִים כְּיוֹצֵא בָהֶן. רִבִּי לָעְזָר אוֹמֵר אֲפוּנִים הַגַּמְלוֹנִים שֶׁתִּירְמְלוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

הלכה: הָאוֹרֵז וְהַדּוֹחָן כּוֹ׳. בְּפֵירוֹת הִילְכוּ אַחַר שְׁלִישׁ וּבְאוֹרֵז אַחַר הַשְּׁרָשָׁה וּבְיֶרֶק בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׁוּרוֹ. מְנַיִן שֶׁהִילְכוּ בְּפֵירוֹת אַחַר הַשְּׁלִישׁ. מִגְּרָנְךָ וּמִיְּקָבְךָ מִגְּרָנְךָ וְלֹא כָל גָּרְנְךָ מִיְּקָבְךָ וְלֹא כָל יְקָבֶךָ. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִשְּׁלִישׁ. אָמַר רִבִּי זְעִירָא כְּתִיב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ דָּבָר שֶׁהוּא נִזְרָע וּמַצְמִיחַ יָצָא פָּחוֹת מִשְּׁלִישׁ שֶׁאֵינוֹ נִזְרָע וּמַצְמִיחַ. מֵעַתָּה שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן לְשֶׁעָבָר וּשְׁלִישׁ הַשֵּׁינִי לָבֹא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מֵחַג הַסּוּכּוֹת מַה חַג הַסּוּכּוֹת לָבֹא וְאַתְּ מְהַלֵּךְ בּוֹ לְשֶׁעָבָר וְאֵילּוּ הוֹאִיל וְזֶה לָבֹא אַתְּ מְהַלֵּךְ בָּהֶן לְשֶׁעָבָר.

נֹאמַר אַף בְּאוֹרֵז וּבְדוֹחָן וּבִכְרָגִין וּבְשׁוּמְשְׁמִין כֵּן. רִבִּי חוּנָא בַּר חִייָא אָמַר שֶׁאִי אֶיפְשַׁר לַעֲמוֹד עָלָיו. מְתִיבִין לְחוּנָה בַּר חִייָא וְהָתַנֵּי צוֹבֵר אֶת גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹנָה חוּנָה בַּר חִייָא. רִבִּי יוֹנָה חוּנָה בַּר חִייָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל כְּתִיב עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֶת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ מְעַשֵּׂר אַתְּ מַעֲשֵׂר אֶחָד בְּשָׁנָה אַחַת וְאֵין אַתְּ מְעַשֵּׂר שְׁנֵי מַעֲשְׂרוֹת בְּשָׁנָה אַחַת. הֶתְיבוֹן חֲרֵי פּוּל הַמִּצְרִי חֲרֵי הוּא שְׁנֵי מַעֲשְׂרוֹת בְּשָׁנָה אַחַת. דְּתַנֵּי צוֹבֵר אֶת גָּרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. אָמַר רִבִּי זְעִירָא כְּתִיב שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְאָסַפְתָּ שִׁשָּׁה זְרָעִין וְשִׁשָּׁה אָסִיפִין לֹא שִׁשָּׁה זְרָעִין וְשִׁבְעָה אָסִיפִין. אָמַר רִבִּי יוֹנָה בְּשִׁיטָּתֵי לֵי נָן יָכְלִין קַיָּימִין אֶלָּא בְּשִׁבְעָה אֶלָּא כֵּינִי שִׁשָּׁה זְרָעִין וְשִׁבְעָה אָסִיפִין לֹא שִׁשָּׁה זְרָעִין וַחֲמִשָּׁה אָסִיפִין. הֶתְיבוֹן חֲרֵי פּוּל הַמִּצְרִי שֶׁחֲרֵי שִׁשָּׁה זְרָעִים וַחֲמִשָּׁה אָסִיפִין. דְּתַנֵּי צוֹבֵר גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ.

מְנַיִן שֶׁהִילְכוּ בְיֶרֶק בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׁוּרוֹ. מִגְּרָנְךָ וּמִיְּקָבְךָ מַה גּוֹרֶן וְיֶקֶב שֶׁהֵן חַיִּין מִמֵּי הַשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה אַתְּ מְהַלֵּךְ בָּהֶן לְשֶׁעָבָר. וְאֵילּוּ הוֹאִיל וְהֵן חַיִּין מִמֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה אַתְּ מְהַלֵּךְ בָּהֶן לָבֹא. הֶתְיבוֹן חֲרֵי פּוּל הַמִּצְרִי זְרָעוֹ לְזֶרַע מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבָר זְרָעוֹ לְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. וְקָסָמָהּ בְּיָדֵיהּ זְרָעוֹ לְזֶרַע הוּא חָיָה מִמֵּי הַשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה זְרָעוֹ לְיֶרֶק הוּא חָיָה מִמֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה.

מַהוּ תִּרְמִילוּ עָבְדוֹן קַנְקוֹלִין.

רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הַשִּׁזּוּרִי. אָמַר רִבִּי יוֹסָה הוֹרֵי רִבִּי לָעְזָר לְרִבִּי שִׁיבְתַּי דְצִדּוֹקִי כְּהָדָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן שִׁזּוּרִי.

תַּנֵּי שֵׁשׁ מִידּוֹת אָמְרוּ חֲכָמִים בְּפוּל מִצְרִי זְרָעוֹ לְזֶרַע מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר זְרָעוֹ לְיֶרֶק מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. זְרָעוֹ לְזֶרַע וְיֶרֶק אוֹ שֶׁזְּרָעוֹ לְזֶרַע וְחִישֵּׁב עָלָיו לְיֶרֶק מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. בְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה זַרְעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר וְיַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׁוּרוֹ. בְּשֶׁלָּקַט מִמֶּנּוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל אִם לָקַט מִמֶּנּוּ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר לָבֹא.

זְרָעוֹ לְזֶרַע וְחִישֵּׁב עָלָיו לְיֶרֶק בָּאִין מַחֲשָׁבָה. זְרָעוֹ לְיֶרֶק וְחִישֵּׁב עָלָיו לְזֶרַע לְעוֹלָם אֵין מַחֲשָׁבָת זֶרַע חָלָה עָלָיו אֶלָּא אִם כֵּן מָנַע מִמֶּנּוּ שָׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת. בְּשֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל הֵבִיא שְׁלִישׁ לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲפִילּוּ לֹא מָנַע מִמֶּנּוּ שָׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת. זְרָעוֹ לְזֶרַע וְעָשָׂה כּוּלּוֹ קֻצָּצִין גְּמוּרִין לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה זַרְעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר וְיַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִישּׁוּרוֹ. מִקְצָתוֹ עָשָׂה קֻצָּצִין גְּמוּרִין וּמִקְצָתוֹ לֹא עָשָׂה הָדָא הִיא צוֹבֵר גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ. תַּנָּא רִבִּי אֲבוּדַמָּא דְּחֵיפָה וַאֲפִילּוּ לֹא עָשָׂה כּוּלּוֹ קֻצָּצִין גְּמוּרִין לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה זַרְעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר יַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִשּׁוּרוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה וְהוּא שֶׁהֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחֲשֶׁבֶת זֶרַע אֲבָל אִם הֵבִיא שְׁלִישׁ לְמַחֲשֶׁבֶת יֶרֶק אֵיפְשַׁר לוֹמַר זַרְעוֹ מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. יַרְקוֹ מִתְעַשֵּׂר בְּשָׁעַת לְקִיטָתוֹ עִשּׁוּרוֹ וְאַתְּ אָמַר צוֹבֵר אֶת גּוֹרְנוֹ לְתוֹכוֹ וְנִמְצָא מְעַשֵּׂר מִזַּרְעוֹ עַל יַרְקוֹ וּמִיַּרְקוֹ עַל זַרְעוֹ.

זְרָעוֹ לְזֶרַע לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ מוּתָּר. זְרָעוֹ לְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ אָסוּר. זְרָעוֹ לְזֶרַע וּלְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית פְּשִׁיטָא זַרְעוֹ מוּתָּר יַרְקוֹ מַהוּ. תַּנֵּי רִבִּי חִייָה אָסוּר תַּנֵּי רִבִּי חַלַפְתָּא בֶּן שָׁאוּל מוּתָּר. מָאן דְּאָמַר מוּתָּר דִּבֵּר תּוֹרָה מָאן דְּאָמַר אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. רִבִּי סִימוֹן בַּר זְבִדָּא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵה וַאֲפִילּוּ לְהַאֲכִיל אֶת בְּהֶמְתּוֹ יְהֵא אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. אָמַר לֵיהּ לֹא יִתֵּן לֹא לְבָנוֹ וְלֹא לְשֻׁלּוּחוֹ וְלֹא יְהֵא לוֹקֵט עַל אוֹמָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה בֵּי רִבִּי בּוּן אִם נֶעֱקְרָה הַגּוּמָּא מוּתָּר וַאֲפִילּוּ כְּמָאן דְּאָמַר אָסוּר הָיָה לוֹקֵט וְנִמְצָא בְּתוֹכוֹ יֶרֶק מוּתָּר. כְּהָדָא בַּר נַשׁ עָאַל טָעוּן עֶשֶׂר מֵיסָרִן דְּלוּבִי מַעֲשֵׂר לְרִבִּי יִרְמְיָה. אָמַר לֵיהּ לֹא תֵיעָבֵד כֵּן לֹא תִלְקוֹט אֶלָּא צוֹרְכָה דְלִפְּצָה.

זְרָעוֹ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ אָסוּר. זְרָעוֹ לְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית בֵּין זַרְעוֹ בֵּין יַרְקוֹ מוּתָּר. זְרָעוֹ לְזֶרַע וּלְיֶרֶק לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְנִכְנְסָה שְׁמִינִית זַרְעוֹ אָסוּר יַרְקוֹ מוּתָּר.

ו משנה: בְּצָלִים הַסָּרִיסִים וּפוּל הַמִּצְרִי שֶׁמָּנַע מֵהֶן מַיִם שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִתְעַשְּׂרִין לְשֶׁעָבַר וּמוּתָּרִין בַּשְּׁבִיעִית וְאִם לָאוּ אֲסוּרִין בַּשְּׁבִיעִית וּמִתְעַשְּׂרִין לְשָׁנָה הַבָּאָה. וְשֶׁל בַּעַל שֶׁמָּנַע מֵהֶן מַיִם שְׁתֵּי עוֹנוֹת דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שָׁלֹשׁ.

הלכה: מַהוּ בְּצָלִין הַסָּרִיסִין אִילֵּין בּוֹצָלַיָּיא כּוּפְרָיָא דִּלָּא עָבְדִין זֶרַע.

אָמַר רִבִּי מָנָא מִכֵּיוָן שֶׁמָּנַע מֵהֶן מַיִם שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה נַעֲשׂוּ כְּבַעַל.

רִבִּי יוֹנָה בָּעֵי לְמַפְרֵיעוֹ הוּא נַעֲשֶׂה זֶרַע זַרְעוֹ מִיכָּן וְלָבֹא. מַה נְפַק מִבֵּינֵיהוֹן לָקַט בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים וְלְאַחַר שְׁלֹשִׁים. אֵין תֵּימַר לְמַפְרֵיעוֹ הוּא נַעֲשֶׂה זֶרַע מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה אֵין תֵּימַר מִיכָּן וְלָבֹא אֵינוֹ מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה.

ז משנה: הַדִּילּוּעִין שֶׁקִּיְּימָן לְזֶרַע אִם הוּקְשׁוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִפְסְלוּ מֵאוֹכֶל מוּתָּר לְקַיְּימוֹ בַּשְּׁבִיעִית וְאִם לָאו אָסוּר לְקַיְּימוֹ בַּשְּׁבִיעִית. הַתִּימָרוֹת שֶׁלָּהֶן אֲסוּרוֹת בַּשְּׁבִיעִית. מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר. מְמָרְסִים בָּאוֹרֶז בַּשְּׁבִיעִית דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבָל לֹא מְכַסְּחִין.

הלכה: לָמָּה לִי הֻקְּשׁוּ אֲפִילּוּ לֹא הוּקְשׁוּ. מִכֵּיוָן שֶׁהוּקְשׁוּ נַעֲשׂוּ כִּשְׁאָר זֵירְעוֹנֵי גִינָּה שֶׁאֵין נֶאֱכָלִין.

כֵּיצַד הוּא בּוֹדֵק. רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה אוֹמֵר עוֹקְצוֹ אִם נִתְאָחֶה אָסוּר וְאִם לָאו מוּתָּר.

רִבִּי יוֹנָה בּוֹצְרָיָיא אָמַר קַרְמוֹלִין פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. הָדָא דְתֵימַר עַד שֶׁלֹּא עָשׂוּ דִילּוּעִין אֲבָל אִם עָשׂוּ דִילּוּעִין כְּיֶרֶק הֵן.

הוֹרֵי רִבִּי יוֹסֵי בְּאֵילִין עֲלֵי קוֹלָקַסְיָיא שֶׁאָסוּר לִגְמוֹת בָּהֶן מַיִם מִפְּנֵי שֶׁהַצְּבָאִין אוֹכְלִין אוֹתָן.

מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן רִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר. אַתְיָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן כְּרַבָּנָן וּדְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב כְּשִׁיטָּתֵיהּ דְּתַנִּינָן תַּמָּן מוֹשְׁכִין אֶת הַמַּיִם מֵאִילָן לְאִילָן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַשְׁקוּ אֶת כָּל הַשָּׂדֶה כּוּלָּהּ. רִבִּי מָנָא אָמַר לָהּ סְתָם רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בִּסְתָם חוֹלְקִין. מַה נָן קַיָּימִין אִם בִּמְרוּוָחִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר אִם בִּרְצוּפִין דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בִּנְטוּעִין מַשָּׁע עֶשֶׂר לְבֵית סְאָה. רִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב עֲבַד לוֹן כִּמְרוּוָחִין וְרַבָּנִין עֲבְדִין לוֹן כִּרְצוּפִין. הָא רַבָּנִין אָמְרִין בִּמְרוּוָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת מַהוּ לְהַמְשִׁיךְ. נִילַף הָדָא דְרַבָּנִן מִן דִּרְבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב כְּמָה דִּרְבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר בִּמְרוּוָחִין אָסוּר לְהַשְׁקוֹת וּמוּתָּר לְהַמְשִׁיךְ כֵּן רַבָּנִין אָמְרִין מוּתָּר לְהַמְשִׁיךְ וְאָסוּר לְהַשְׁקוֹת. לֹא כֵן סָבְרֶנָן מֵימַר בִּמְרוּוָחִין דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר וְהֵן עָפָר לָבָן לֹא בִּמְרוּוָחִין הוּא אֶלָּא כָּאן בַּשְּׁבִיעִית כָּאן בְּמוֹעֵד.

מַה בֵּין שְׁבִיעִית וּמַה בֵּין מוֹעֵד. שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁהוּא מוּתָּר בְּמְלָאכָה הִתִּירוּ בֵּין דָּבָר שֶׁהוּא טוֹרֵחַ בֵּין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טוֹרֵחַ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁאָסוּר בְּמְלָאכָה לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא אָבֵד וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טוֹרֵחַ. וְאִית דְּבָעֵי נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא שְׁבִיעִית עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנָּהּ מְרוּבֶּה הִתִּירוּ מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנּוֹ קָצוּר אָסוּר. וְאוֹתָן שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרוֹת לֹא מִיסְתַּבְּרָא מֵיעַבְדִינוּן כְּשִׁבְעַת יְמֵי הֶרֶגֶל וְיִהְיוּ אֲסוּרִין. אַשְׁכַּח תַּנֵּי מַרְבִּצִין בְּעָפָר לָבָן בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא בְּמוֹעֵד דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן וְרִבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹסֵר.

פרק ג

א משנה: מֵאֵימָתַי מוֹצִיאִין זְבָלִים לָאַשְׁפָּתוֹת מְשֶׁיִּפְסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֶּׁיְּבַשׁ הַמָּתוֹק. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר. עַד כַּמָּה מְזַבְּלִים עַד שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַשְׁפָּתוֹת לְבֵית סְאָה שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר מַשְׁפֵּלוֹת וְשֶׁל לֶתֶךְ לֶתֶךְ. מוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָאַשְׁפָּתוֹת רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף עַל הָאַשְׁפָּתוֹת.

הלכה: מֵאֵימָתַי מוֹצִיאִין כו׳. עַד שֶׁלֹּא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה מַהוּ שֶׁיְּהֵיהּ מוּתָּר לַעֲשׂוֹת אַשְׁפָּה עַל פֶּתַח חֲצֵירוֹ. סֵילָנִי שָׁאַל לְרִבִּי חִיָּיא בַּר בָּא וְאָסַר לֵיהּ. רִבִּי חֲנִינָא אָמַר שָׂרָה לֵיהּ וַהֲוון אָמְרִין הוּ נָסַב מַעֲשֵׂר וְהוֹרֵי עַל גַּרְמֵיהּ לָצֵאת לְחוּץ לָאָרֶץ דְּלָא לְמֵיסַב מַעֲשֵׂר. מֵעַתָּה אֲפִילּוּ מִשֶּׁפָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה יְהֵא אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים לְתוֹךְ שְׁדֵה בֵית הַשַּׁלְחִין שֶׁלּוֹ הוּא מוֹצִיא. יוֹדְעִין הֵן בְּנֵי עִירוֹ אִם יֵשׁ לוֹ בֵּית הַשַּׁלְחִין אִם אֵין לוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָדָא אָמְרָה לֹא חָשׁוּ לְעוֹבְרִין וּלְשָׁבִין מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן.

בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְרָקִים מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לַעֲשׂוֹת כְּסֵדֶר הַזֶּה. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא מוֹכְרִין וּמוֹצִיאִין זְבָלִים עִם הָעוֹשִׁין שְׁבִיעִית עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. עִם הַגּוֹי וְעִם הַכּוּתִי אֲפִילּוּ בְּשְׁבִיעִית וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְרוֹק אֶת הַמַּשְׁפֵּלוֹת. לֹא אָמַר אֶלָּא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְרוֹק אֶת הַמַּשְׁפֵּלוֹת. הָא לָצֵאת מוֹצִיא הָדָא אָמְרָה שֶׁהוּא מוּתָּר. וְאֵין תֵּימַר שֶׁהוּא אָסוּר יְהֵא אָסוּר מִלְּהוֹצִיא.

מְשֶׁיְּבַשׁ הַמָּתוֹק. פְּקוּעָה. אָמַר רִבִּי מָנָא הֵן פְּקוּעָה דְּבִקְעָתָא.

מְשֶׁיְּקַשֵּׁר. מְשֶׁיַּעֲשֶׂה קְשָׁרִין קְשָׁרִין. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה מִכֵּיוָן שֶׁנִּתְקַשֵּׁר בּוֹ קֶשֶׁר הָעֶלְיוֹן מִיָּד הוּא יָבֵשׁ. וְתַנֵּי עֲלָהּ קְרוֹבִין דִּבְרֵיהֶן לִהְיוֹת שָׁוִין.

אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּפוֹחֶת מִן הַמַּשְׁפֵּלוֹת הָא שְׁתַּיִם מוּתָּר. רִבִּי יוֹסֵי בָּעֵי. אִם בְּפָחוֹת מִן הַמַּשְׁפֵּלוֹת הָא שְׁתַּיִם אָסוּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּעוֹשֶׂה יוֹתֵר מִן כְּשִׁיעוּר כְּהָדָא דְתַנֵּי אֵין מוֹסִיפִין לֹא עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת וְלֹא עַל הָאַשְׁפָּתוֹת דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָאַשְׁפָּתוֹת. וּמוֹסִיפִין עַל הַמַּשְׁפֵּלוֹת לֹא בִכְשִׁיעוּר. וְדִכְוָותָהּ מוֹצִיאִין עַל הָאַשְׁפָּתוֹת אֲפִילּוּ בִכְשִׁיעוּר.

ב משנה: עוֹשֶׂה אָדָם אֶת שְׁדֵהוּ שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַשְׁפָּתוֹת לְבֵית סְאָה יוֹתֵר מִיכֵּן אָסוּר דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה. עוֹשֶׂה אָדָם אֶת זְבָלוֹ אוֹצָר רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר עַד שֶׁיַּעֲמִיק שְׁלֹשָׁה אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה. הָיָה לוֹ דָבָר מוּעָט מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ רִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר עַד שֶׁיַּעֲמִיקוּ אוֹ עַד שֶׁיַּגְבִּיהַּ שְׁלֹשָׁה אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן עַל הַסֶּלַע.

הלכה: וְלָמָּה תַנִּיתָהּ תְּרֵיין זִימְנִין. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה כָּאן בְּפוֹחֶת מִן הַמַּשְׁפֵּלוֹת. בְּרַם הָכָא בְּעוֹשֶׂה בִכְשִׁיעוּר. וְתַנֵּי כֵן עַל דִּרְבִּי שִׁמְעוֹן וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִפְחוֹת

לְאַישְׁפָּה מִשָּׁלֹשׁ מַשְׁפֵּלוֹת.

וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בְּעוֹשֶׂה יוֹתֵר מִכְּשִׁיעוּר. אֲבָל בִּכְשִׁיעוּר בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת מוּתָּר בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

פָּתַר לָהּ תְּרִין פְּתָרִין. בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מוּעָט בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ בִּשְׁבִיעִית חֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ. מִשֶּׁפָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה רִבִּי לָעְזָר בֶּן עַזַרְיָה אוֹסֵר. מַה טַּעְמָא דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עַזַרְיָה. שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. פָּתַר לָהּ פָּתָר חוֹרָן בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מוּעָט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאוֹ לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ בִּשְׁבִיעִית חֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ. מִשֶּׁפָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה רִבִּי לָעְזָר בֶּן עַזַרְיָה אוֹסֵר. מַה טַּעְמָא דְּרִבִּי לָעְזָר בֶּן עַזַרְיָה. שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. וְלֹא כְבָר הוּא מְזוּבָּל מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית. רִבִּי בָּא רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל. מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן עַד שֶׁיּוֹצִיא עֶשֶׂר מַשְׁפֵּלוֹת כְּאַחַת. וְלֵית לְרַבָּנִין מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. אָמַר רִבִּי אִידִי דְּחוּטְרָא סַלּוֹ וּמַגְרִיפּוֹ מוֹכִיחִין עָלָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה עוֹשֶׂה אַשְׁפָּה.

רִבִּי יוֹסֵי בִּי רִבִּי בּוּן אָמַר אֵילֵּין שְׁמוּעָתָא דְּהָכָא דְּתַנִּינָן. רִבִּי לָעְזָר בֶּן עַזַרְיָה אָמַר אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה בַּתְּחִילָּה בְּמוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי זְעִירָא מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה. רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי בָּא בַּר מָמָל מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. הֲוון בָּעֵי מֵימַר מָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן וְהָכָא מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. מָאן דְּאָמַר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר אֶת צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה הָכָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר. לֵית לָךְ אֶלָּא כְּהָדָא שֶׁמָּא לֹא יִמְצֵא לוֹ זֶבֶל וְנִמְצָא מְזַבֵּל אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. מַה נְפַק מִבֵּינֵיהוֹן. חָפַר לַעֲשׂוֹת אַמָּה שֶׁל בִּנְיָין. הֲוון בָּעֵי מֵימַר מָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן וְהָכָא מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וּמָאן דְּאָמַר תַּמָּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַכְשִׁיר צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה חֲרֵי אֵינוֹ מַכְשִׁיר צְדָדֶיהָ לִזְרִיעָה. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם הָיָה לוֹ שָׁם סִיד אוֹ צְרוֹרוֹת אוֹ אֲבָנִים אוֹ גִיפְסוֹס מוּתָּר.

ג משנה: הַמְדַיֵּר אֶת שָׂדֵהוּ עוֹשֶׂה סַהַר לְבֵית סְאָתַיִם עוֹקֵר שָׁלֹשׁ רוּחוֹת וּמְשַׁיֵּיר אֶת הָאֶמְצָעִיּוֹת נִמְצָא מְדַיֵּיר בֵּית אַרְבַּעַת סְאִין. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בֵּית שְׁמוֹנַת סְאִין. הָיְתָה כָל שָׂדֵהוּ בֵּית אַרְבַּעַת סְאִין מְשַׁיֵּיר מִמֶּנָּה מִקְצָת מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וּמוֹצִיא מִן הַסַּהַר וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזַבְּלִין.

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן שֶׁדֶּה שֶׁנִּתְקַוְּצָה תִּיזָּרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. נִיטַּייְבָה אוֹ שֶׁנִּידַּיְירָה לֹא תִיזָּרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כֵּינִי מַתְנִיתָא הָרוֹצֶה לְהַעֲמִיד צֹאן בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ עוֹשֶׂה סַהַר בֵּית סְאָתַיִם.

בַּכֹּל עוֹשִׂין סִיהָרִין בְּמַחֲצָלוֹת. וּבְקַשׁ וּבָאֲבָנִים. אֲפִילּוּ שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים זֶה לְמַעֲלָה מִזֶּה.

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֶא בֵּין סַהַר לְסַהַר כְּמִלּוֹא סַהַר. אוֹתוֹ הַמָּקוֹם חוֹלֵב בּוֹ. וְגוֹזֵז בּוֹ וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא אֶת הַצֹּאן דֶּרֶךְ עָלֶיהָ.

תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָעְזָר אָמַר אִם רָצָה תּוֹקֵעַ אֵת הַיְתֵד בָּאָרֶץ וְעוֹשֶׂה סְהָרִין אַרְבָּעָה בְּאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ שֶׁל שְׁמוֹנַת סְאִין.

אֵין מְדַיְּירִין לֹא בְּשַׁבָּתוֹת וְלֹא בְיָמִים טוֹבִים וְלֹא בְחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד אֲפִילּוּ בְטוּבָה וְאֵינוֹ רַשַּׁאי לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר וְלֹא לְנַעֵר אֶת הַצֹּאן וְאִם בָּאוּ מֵאֵילֵיהֶן אֵין מְסַיְּעִין אוֹתָן. וְאִם הָיוּ עוֹשִׂין עִמּוֹ בְּשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים הוּא רַשַּׁאי לְהוֹשִׁיב שׁוֹמֵר וּלְנַעֵר אֶת הַצֹּאן. וְאִם בָּאוּ מֵאֵילֵיהֶן מְסַיְּעִין אוֹתָן. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר בַּשַּׁבָּת מְדַיְּירִין בְּטוּבָה. וּבְיוֹם טוֹב בִּמְזוֹנוֹת. וּבְחוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד אֲפִילּוּ בְּשָׂכָר.

תַּנֵּי הַשּׁוֹכֵר אֶת הַצֹּאן אָסוּר לְנַעֲרָהּ. מַהוּ לְנַעֲרָהּ מוֹלִיכָהּ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם. הָדָא אָמְרָה בְּשֶׁשְּׂכָרָהּ לִזְמַן מוּעָט. אֲבָל בְּשֶׁשְּׂכָרָהּ לִזְמַן מְרוּבֶּה מוּתָּר. אוֹתוֹ הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן אָסוּר.

רִבִּי חוּנָּה בְּשֵׁם רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב הֶהֵן דַּאֲזַל לִיהּ לְצוֹרְכָהּ וְלָא מִיתְעֲנֵי יֵיזֵל מִן אָתָר לְאָתָר וְהוּא מִתְעֲנֵי. רִבִּי הוּנָּא בְּשֵׁם מַר עוּקְבָּן חַפְרִיתָה עִיקָּר טָב לְמֶעֱיהּ.

רִבִּי חִייָא בַּר בָּא שָׁאַל עַד שֶׁלֹּא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְהוֹצִיא מִן הַסַּהַר וְלִיתֵּן לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְּזַבְּלִין.

ד משנה: לֹא יִפְתַּח אָדָם מַחְצֵב בְּתְחִילָּה לְתוֹךְ שָׂדֵהוּ עַד שֶׁיְּהוּ שָׁם שָׁלֹשׁ מוֹרְבִיּוֹת שֶׁהֵן שָׁלֹשׁ עַל שָׁלֹשׁ עַל רוּם שָׁלֹשׁ שִׁיעוּרִין עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אַבָּנִים. גֶּדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֶשֶׂר אַבָּנִים שֶׁל מַשּׂוּי שְׁנַיִם שְׁנַיִם חֲרֵי אֵלּוּ יְנָטְלוּ. שִׁיעוּר גֶּדֶר עֲשָׂרָה טְפָחִים פָּחוֹת מִכֵּן מַחְצֵב וְגוֹמְמוֹ עַד פָּחוֹת מִן הָאָרֶץ טֶפַח. בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה יִטּוֹל. בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמָן שֶׁלֹּא הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית. אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ מֵעֶרֶב שְׁבִיעִית מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה יִטּוֹל.

הלכה: הֵיךְ עֲבִידָא תְּלָתָא זִימְנִין מִן תִּשַׁע תִּשְׁעָה זִימְנִין מִן תְּלַת עֶשְׂרִין וְשֶׁבַע.

תַּנֵּי מַחְצֵב שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵירוֹ וּפָתַח בּוֹ חֲבֵירוֹ בְּהֵיתֵר מוּתָּר. וְאִם הָיְתָה רֵיקָה אָסוּר.

תַּמָּן תַּנִּינָן הַזֵּז מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה בְּכָל שֶׁהוּא הַגִּוָּרָה וְהַגּוֹלְיָת בְּפוֹתֵחַ טֶפַח. אָמַר רִבִּי חִייָה בַּר בָּא הָדָא אָמְרָה זֶה שֶׁהוּא מְקַבֵּל נִדְבָּךְ מֵחֲבֵירוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לוֹ אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדֵי מָקוֹם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן וּבְמָה אָמְרוּ הַזֵּז מֵבִיא אֶת הַטּוּמְאָה בְּכָל שֶׁהוּא בְּזֵז שֶׁהוּא גָבוֹהַּ מִן הַפָּתַח שְׁלֹשָׁה נִדְבָּכִין שֶׁהֵן שְׁנַיִם עָשָׂר טֶפַח. וְלָמָּה תַנִּינָן נִדְבָּכִין לְמִדַּת הַדִּין.

רִבִּי חִייָא בַּר בָּא שָׁאַל אֵילֵּין שִׁיעוּרַיָּא כְּאִינּוּן שִׁיעוּרַיָּא. רִבִּי חִזְקִיָּה רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָא אֵילֵּין שִׁיעוּרַיָּא כְּאִינּוּן שִׁיעוּרַיָּא. הָכָא אַתְ

אָמַר שִׁיעוּר גֶּדֶר עֲשָׂרָה טְפָחוֹת פָּחוֹת מִיכָּן מַחְצָב וְכֹא אַתְּ אָמַר הָכִין. מַה נָּן קַיְימִין אִם כְּשֶׁהָיוּ שְׁנֵי נִדְבָּכִין נִיתְנֵי שְׁמוֹנָה טְפָחִים. אִם כְּשֶׁהָיוּ שְׁלֹשָׁה נִיתְנֵי שְׁנַיִם עָשָׂר טְפָחִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי צֵא חֲצִי טֶפַח לְסִיתּוּת מִיכָּן וַחֲצִי טֶפַח לְסִיתּוּת מִכָּאן וְכֵן לְחַבְרֵיהּ נִמְצָא שְׁלֹשָׁה נִדְבָּכִין שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים. פָּחוֹת מִיכָּן אֵינוֹ לֹא גֶּדֶר וְלֹא מַחְצָב.

תַּנֵּי אָמַר רִבִּי יוּדָה בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמָן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּון לְתִיקּוּן שָׁדֵהוּ. אֲבָל אִם נִתְכַּוְּון לְתִיקּוּן שָׁדֵהוּ אֲפִילּוּ יוֹתֵר מִיכָּן מוּתָּר. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמָן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּון לְתִיקּוּן שָׁדֵהוּ. אֲבָל אִם נִתְכַּוְּון לְתִיקּוּן שָׁדֵהוּ אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִיכָּן אָסוּר. אָמַר רִבִּי בִּיבִי הוֹרֵי רִבִּי יָסָא כְּדוֹן תַּנְיָא לְקוּלָּא.

ה משנה: אֲבָנִים שֶׁזִּיעֲזָעָתָן הַמַּחֲרֵישָׁה אוֹ שֶׁהָיוּ מְכוּסּוֹת וְנִתְגַּלּוּ אִם יֵשׁ בָּהֶן שְׁתַּיִם שֶׁל מַשּׁוּי שְׁנַיִם חֲרֵי אִלּוּ יִינָּטְלוּ. וְהַמְסַקֵּל אֶת שָׂדֵהוּ נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ. וְכֵן גַּרְגִּר שֶׁל צְרוֹרוֹת אוֹ גַּל שֶׁל אֲבָנִים נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ אִם יֵשׁ הַתַּחְתּוֹן סָלַע אוֹ קַשׁ חֲרֵי אִלּוּ יִינָּטְלוּ.

הלכה: לֹא סוֹף דָּבָר בְּשֶׁזִּיעֲזָעָתָן הַמַּחֲרֵישָׁה אֶלָּא אֲפִילּוּ מַחֲרֵישָׁה עֲתִידָה לְזַעְזְעָן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן. אִם יֵשׁ בְּכָל אַחַת וְאַחַת שֶׁל מַשּׁוּי שְׁנַיִם חֲרֵי אִלּוּ יִינָּטְלוּ.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְלַקֵּט צְרוֹרוֹת מִתּוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ דִּי מְנַכֵּשׁ וִיהַב עִיסְבֵּיהּ עֲלֵיהוֹן. הָדָא דְתֵימַר בְּבִקְעָה אֲבָל בֶּהָרִים וּבִטְרָשִׁים מוּתָּר וְטִיבוּ חָשַׁב לֵיהּ.

ו משנה: אֵין בּוֹנִין מַדְרֵיגוֹת עַל פִּי גֵּאָיוֹת עֶרֶב שְׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקְּנוֹ לַשְּׁבִיעִית. אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. וְלֹא יִסְמוֹךְ בָּעָפָר אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא יָכוֹל לְפָשְׁטוֹ אֶת יָדָיו וְלִיטָּלָהּ חֲרֵי זוּ תִינָּטֵל.

הלכה: רִבִּי קִרִיסְפָּא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן. חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְרָקִים הִיא מַתְנִיתָא. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִין. לֹא בְאִיסּוּר שְׁנֵי פְרָקִים וְכָא בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְרָקִים. רִבִּי שַׁמַּאי בָּעֵי אִם בְּאִיסּוּר שְׁנֵי פְרָקִים כְּהָדָא תַּנִּינָן לַחֲרוֹשׁ מוּתָּר וְלִבְנוֹת אָסוּר. אֶלָּא בְּהֵיתֵר שְׁנֵי פְרָקִים. אִם בְּהֵיתֵר שְׁנֵי פְרָקִים כְּהָדָא תַּנִּינָן אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי מָנָא יֵאוּת. אָמַר רִבִּי שַׁמַּאי הָדָא קַדְמִיתָא לַחֲרוֹשׁ מוּתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. לִבְנוֹת אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לַשְּׁבִיעִית. מַתְנִיתָא לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא אֲבָל בּוֹנֶה הוּא בַּשְּׁבִיעִית מִשְׁפָּסְקוּ גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתְקִינָן לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית.

לֹא יִסְכֹּךְ בָּעָפָר אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא חַיָּיב. מַהוּ חַיָּיב. חַיָּיב לֵיהּ כְּמַה דְתֵימַר וְהוּא בוֹנֶה חַיָּיב.

ז משנה: אַבְנֵי כֶתֶף בָּאוֹת מִכָּל מָקוֹם. וְהַקִּיבְלָן מֵבִיאָן מִכָּל מָקוֹם. וְאֵילּוּ הֵן אַבְנֵי כֶתֶף כָּל שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִינָּטֵל בְּאַחַת יַד דִּבְרֵי רִבִּי מֵאִיר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַבְנֵי כֶתֶף כִּשְׁמָן כָּל שֶׁהֵן נִיטָּלוֹת שָׁלֹשׁ אוֹ שְׁתַּיִם עַל הַכֶּתֶף. הַבּוֹנֶה גֶּדֶר בֵּינוֹ וּבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים מוּתָּר לְהַעֲמִיק עַד הַסֶּלַע. מַה יַּעֲשֶׂה בֶּעָפָר צוֹבְרוֹ בִרְשׁוּת הָרַבִּים וּמַתְקִינוֹ דִּבְרֵי רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין מְקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים כָּךְ לֹא יְתַקֵּן. מַה יַּעֲשֶׂה בֶּעָפָר צוֹבְרוֹ בְתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְזַבְּלִין וְכֵן הַחוֹפֵר בּוֹר וְשִׁיחַ וּמְעָרָה.

הלכה: אַבְנֵי כֶתֶף בָּאוֹת מִכָּל מָקוֹם אֲפִילּוּ מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ וְהַקּוֹבְלָן מֵבִיא מִכָּל מָקוֹם אֲפִילּוּ פָּחוֹת מֵאַבְנֵי כֶתֶף.

רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בֵּינוֹ לְבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים. הָא בֵּינוֹ לְבֵין חֲבֵירוֹ אָסוּר בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל בְּמוֹעֵד אֲפִילּוּ בֵּינוֹ לְבֵין רְשׁוּת הָרַבִּים אָסוּר. בְּפִירְצָה שֶׁהִיא סָגָה אֶת הֶעָפָר אֲבָל בְּפִירְצָה שֶׁאֵינָהּ סָגָה אֶת הֶעָפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְתַנֵּי כֵן כָּל פִּירְצָה שֶׁהִיא סָגָה בֶּעָפָר אָסוּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְשֶׁאֵינוֹ סָגָה אֶת הֶעָפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית. וְשֶׁאֵינָהּ מַכְשֶׁלֶת אֶת הָרַבִּים אֲבָל אִם הָיְתָה מַכְשֶׁלֶת אֶת הָרַבִּים אַף עַל פִּי שֶׁהִיא סָגָה אֶת הֶעָפָר מוּתָּר לְגוֹדְרָהּ בַּשְּׁבִיעִית.

כְּתִיב וְשָׁם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים. שַׁנְיָיא הִיא הָכָא שֶׁהוּא תִיקּוּן וְסוֹפוֹ לְקִילְקוּל. דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאוּל לֹא זָכָה לַמְּלוּכָה אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה זְקֵינוֹ מְדַלִּיק נֵר לָרַבִּים נִקְרָא שְׁמוֹ נֵר. כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְנֵר הוֹלִיד אֶת קִישׁ. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר קִישׁ בֶּן אֲבִיאֵל. וַהֲלֹא אֲבִיאֵל הָיָה שְׁמוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁהָיָה זְקֵינוֹ מְדַלִּיק נֵרוֹ לָרַבִּים נִקְרָא שְׁמוֹ נֵר.

רִבִּי אָבוּן בָּעֵי עַד שֶׁלֹּא פָּסְקוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה מַהוּ לִצְבּוֹר עָפָר בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ כְּדֶרֶךְ הַמְזַבְּלִים.

פרק ד

א משנה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וְאֲבָנִים וְעֲשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ כְּדַרְכּוֹ שֶׁהוּא מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ אֶת הַגַּס הַגַּס. וּמְשֶׁרְבוּ עוֹבְרֵי עֲבֵירָה הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא זֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה וְזֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה שֶׁלֹּא בְטוֹבָה וְאֵין צוֹרְכִין לוֹמַר שֶׁיִּקְּצֹץ לָהֶן מִזּוֹנוֹת.

הלכה: בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים כו׳. אָמַר רִבִּי יוֹנָה הָכֵין צוֹרְכָה מֵיתְנֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וַעֲשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ אֶת הַגַּס הַגַּס כְּדַרְכּוֹ שֶׁהוּא מְלַקֵּט בְּשֶׁל חֲבֵירוֹ בֵּין דַּקִּים לְגַסִּים. נֶחְשְׁדוּ לִהְיוֹת מְלַקְּטִין וְהֵן אוֹמֵר בַּגַּסִּים לְיקַּטְנוּ. הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא זֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה וְזֶה מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל זֶה שֶׁלֹּא בְטוֹבָה. נֶחְשְׁדוּ לִהְיוֹת מְלַקְּטִין בְּטוֹבָה וְהֵן אוֹמֵר שֶׁלֹּא בְטוֹבָה לְיקַּטְנוּ. הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ מֵבִיאִין מִן הַקָּרוֹב וּמִן הַמָּצוּי.

אָמַר רִבִּי זְעִירָא רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנָה מִתְקַיְּימִין.

הָיְתָה בְהֶמְתּוֹ שָׁם בְּהֶמְתּוֹ מוֹכַחַת עָלָיו. הָיְתָה כִירָתוֹ שָׁם כִּירָתוֹ מוֹכַחַת עָלָיו. לִיקֵּט בְּגַסִּין מַהוּ שֶׁיַּחֲזִיר וְיִלְקֵט מִן הַגַּסִּים שֶׁבְּדַקִּים. אִם אָמַר אַתְּ כֵּן אַף הוּא מְלַקֵּט אֶת כָּל שֶׁדֵּהוּ בַּשְּׁבִיעִית.

הָיְתָה שָׂדֵהוּ מְלֵיאָה גַסִּין תַּרְתֵּין מַתְנֵיִין חָדָא אָמְרָה שָׂרֵי וְחָדָא אָמְרָה אָסוּר. הַמְסַקֵּל שָׂדֵהוּ נוֹטֵל אֶת הָעֶלְיוֹנוֹת וּמַנִּיחַ אֶת הַנּוֹגְעוֹת בָּאָרֶץ הָדָא אָמְרָה שָׂרֵי. אִי זֶהוּ הַמְּיַדֵּל אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם הָדָא אָמְרָה אָסוּר.

אַף בְּמוֹעֵד כֵּן. אַשְׁכָּח תַּנֵּי מְלַקֵּט אָדָם עֵצִים וַעֲשָׂבִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ אֶת הַגַּס הַגַּס כְּדַרְכּוֹ שֶׁהוּא מְלַקֵּט מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ בֵּין דַּקִּין בֵּין גַּסִּין. בִּשְׁבִיעִית אֲבָל לֹא בְמוֹעֵד. אַף בָּאֲבָנִים כֵּן. אַשְׁכָּח תַּנֵּי אַף בָּאֲבָנִים. הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקֵּל אִם לְעַקְלְקָלוֹת. רִבִּי יוֹסָה בְשֵׁם מְנַחֵם רִבִּי עֲקִיבָה עֲבַד כִּשִׁיטָתֵיהּ. חָמָא חַד אֵיזְמַר כַּרְמָא. אֲמַר לֵיהּ וְלֵית אָסִיר. אֲמַר לֵיהּ לְעַקֵּלִין אֲנָא בְּעֵי הַלֵּב יוֹדֵעַ אִם לְעַקּוֹל אִם לְעַקְלְקָלוֹת.

ב משנה: שָׂדֶה שֶׁנִּתְקַוְּצָה תִּיזָּרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שֶׁנִּיטַּיְּרָה לֹא תִיזָּרַע לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. שָׂדֶה שֶׁנִּטַּיְּרָה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵין אוֹכְלִין פֵּירוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִיעִית. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אוֹכְלִין. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵין אוֹכְלִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית בְּטוֹבָה. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים בְּטוֹבָה וּשְׁלֹא בְטוֹבָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר חִילּוּף הַדְּבָרִים זֶה מִקּוּלֵי בֵית שַׁמַּאי וּמֵחוּמְרֵי בֵית הִלֵּל.

הלכה: שָׂדֶה שֶׁנִּיקְּווֹצָה כו׳. תַּמָּן אָמְרִין בְּשֶׁנִּיטְּלוּ קוֹצֶיהָ. וְרַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין מִשֶּׁחָרַשׁ. עַל דַּעְתֵּיהוּ דְּרַבָּנִין דְּהָכָא אִי זֶהוּ הַטִּייוּב כָּל הָעָם חוֹרְשִׁין פַּעַם אַחַת וְהוּא חוֹרֵשׁ שְׁנֵי פְעָמִים. וְכָא כֵן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן תַּמָּן אֵין הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת. בְּרַם הָכָא הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת.

בָּרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיְתָה הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת. הוֹרֵי רִבִּי יַנַּאי שֶׁיְּהוּ חוֹרְשִׁים חֲרִישָׁה רִאשׁוֹנָה. חַד מְשַׁמֵּד הֲוָה אִיעֲבַר חָמְתוֹן רַמְיִין קוֹבְעָתָה. אֲמַר לוֹן הַאסְטוּ שָׂרָא לְכוֹן מִירְדִי. שָׂרָא לְכוֹן רַמְיִין קוֹבְעָתָה.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ לֹא כֵן אָמַר רִבִּי זְעִירָא וְרִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק נִמְנוּ בַּעֲלַיִית בֵּית לְבָזָה בְּלוּד. עַל כָּל הַתּוֹרָה מְנַיִין אִם יֹאמַר גּוֹי לְיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה חוּץ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וְגִילּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים יַעֲבוֹר וְלֹא יֵהָרֵג. הָדָא דְתֵימָר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. אֲבָל בְּרַבִּים אֲפִילּוּ מִצְוָה קַלָּה לֹא יִשְׁמַע לוֹ. כְּגוֹן לוּלְיָינוּס וּפַפּוֹס אָחִיו שֶׁנָּתְנוּ לָהֶן מַיִם בִּכְלֵי זְכוּכִית צְבוּעָה וְלֹא קִיבְּלוּ מֵהֶן. אָמַר לֹא מִתְכַּוֵּון מְשַׁמַּדְתְּכוֹן וְלָא אִתְכַּוֵּון אֶלָּא מִיגְּבֵי אַרְנוֹנִין. כַּמָּה הֵן רַבִּים. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין עֲשָׂרָה דִכְתִיב וְנִקְדַּשְׁתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי אַבּוּנָא זְעִירָא חַמְנוּנֵיהּ פָּרֵי חוֹרִי חַמְרָא בְּשׁוּבְתָא. רִבִּי יוֹנָה וְרִבִּי יוֹסֵה הוֹרוּן מֵפֵי לְאַרְסְקִינֵס בְּשׁוּבְתָא. אָמַר רִבִּי מָנָא קְשִׁיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה אַבָּא לֹא כֵן אָמַר רִבִּי זְעִירָא רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי יַנַּאי רִבִּי יִרְמְיָה רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק נִמְנוּ בַּעֲלַיִית בֵּית לְבָזָה בְּלוּד. עַל כָּל הַתּוֹרָה מְנַיִין אִם יֹאמַר גּוֹי לְיִשְׂרָאֵל לַעֲבוֹר עַל אַחַת מִכָּל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה חוּץ מִן הָעֲבוֹדָה זָרָה וְגִילּוּי עֲרָיוֹת וּשְׁפִיכוּת דָּמִים יַעֲבוֹר וְלֹא יֵהָרֵג. הָדָא דְתֵימָר בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ. אֲבָל בְּרַבִּים אֲפִילּוּ מִצְוָה קַלָּה לֹא יִשְׁמַע לוֹ. כְּגוֹן לוּלְיָינוּס וּפַפּוֹס אָחִיו שֶׁנָּתְנוּ לָהֶן מַיִם בִּכְלֵי זְכוּכִית צְבוּעָה וְלֹא קִיבְּלוּ מֵהֶן. אָמַר לֹא אִתְכַּוֵּון מְשַׁמַּדְתּוֹן וְלֹא אִתְכַּוֵּון אֶלָּא חֲמִימָא. כַּמָּה הֵן רַבִּים. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין עֲשָׂרָה דִכְתִיב וְנִקְדַּשְׁתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

רִבִּי אַבּוּנָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי אִימִּי גּוֹיִם מַהוּ שֶׁיְּהוּ מְצוּוִּין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם. אָמַר לֵיהּ וְנִקְדַּשְׁתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל מְצוּוִּין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם וְאֵין הַגּוֹיִם מְצוּוִּין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם. רִבִּי נָסָא בְשֵׁם רִבִּי לְעָזָר שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא. לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יי לְעַבְדֶּךָ וגו׳. יִשְׂרָאֵל מְצוּוִּין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם וְאֵין הַגּוֹיִם מְצוּוִּין עַל קִידּוּשׁ הַשֵּׁם.

רִבִּי אַבָּא בַּר זִמְנָא הֲוָה מְחַיֵּיט גַּבֵּי חַד אַרַמָּאי בְּרוֹמִי. אֲיִיתֵי לֵיהּ בָּשָׂר דִּנְבֵילָה אֲמַר לֵיהּ אֲכוֹל. אֲמַר לֵיהּ לֵינָא אֲכִיל. אֲמַר לֵיהּ אֲכוֹל דִּלְכֵן אֲנָא קְטִילְנָא לָךְ. אֲמַר לֵיהּ אֵין בְּעֵית מִיקְטַל קְטוֹל דַּאֲנָא לֵינָא מִיכַל בָּשָׂר דִּנְבֵילָה. אֲמַר לֵיהּ מָהֵן מוֹדַע לָךְ דְּאִילּוּ אֲכָלְתָּ חֲוִינָא קְטִיל לָךְ. אוֹ יְהוּדַיי יְהוּדַיי אוֹ אַרַמָּאי אַרַמָּאי. אָמַר רִבִּי מָנָא אִילּוּ הֲוָה רִבִּי אַבָּא בַּר זִמְנָא שָׁמַע מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנִין מֵיכַל הֲוָה.

טְיִיבָהּ וּמֵת בְּנוֹ מַהוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְזוֹרְעָהּ. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵה בֵּי רִבִּי חֲנִינָה טְיִיבָהּ וּמֵת בְּנוֹ מוּתָּר לְזוֹרְעָהּ. טְיִיבָהּ וּמְכָרָהּ אָסוּר לְזוֹרְעָהּ. עָבַר וּזְרָעָהּ מוּתָּר שֶׁלֹּא גָזְרוּ אֶלָּא עַל הַגָּדֵר שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲמוֹד בּוֹ.

טְיִיוּב בִּזְמַן זֶה מַהוּ. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר שָׁרֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה וְלֹא שְׁמִיעַ רִבִּי יִרְמְיָה שֶׁהוּא לוֹקֶה. לֹא שְׁמִיעַ שֶׁהוּא פָּסוּל מִן הָעֵידוּת. חָזַר וְאָמַר אֵין דְּהוּא שְׁמִיעַ אֶלָּא כְּאֵינַשׁ דְּשָׁמַע מִילָּה וּמַקְשֵׁי עֲלָהּ. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה אִתְּתָבַת קוֹמֵי רִבִּי יִרְמְיָה דְּאָמַר וְכִי אֵין זֶה בֵּית דִּין עָמַד וּבִיטֵּל. חֵילֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה מִן הָדָא. בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁבָּאת לְהַדְלִיק מִן הַכֹּהֶנֶת טוֹבֶלֶת אֶת הַפְּתִילָה שֶׁמָּן שְׂרִיפָה וּמַדְלֶקֶת. רִבִּי חוּנָה בְשֵׁם דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי שְׁעַת מִשְׁלַחַת זְאֵבִים הָיְתָה וְלֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל. כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל וָכָא לֹא עָמַד בֵּית דִּין וּבִיטֵּל.

וְדִכְוָותָהּ מֵאֵימָתַי אָדָם זָכָה בְּפֵירוֹתָיו בִּשְׁבִיעִית. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר מִשֶּׁיִּתְּנֵם לְתוֹךְ כֵּלָיו. רִבִּי יוֹסֵי סָבַר מֵימַר אֲפִילּוּ נְתָנָם לְתוֹךְ כֵּלָיו לֹא זָכָה בָּהֶן דְּהוּא סָבַר דְּאֵינוֹן דִּידֵיהּ. וְלֵית אִינּוּן דִּידֵיהּ. כְּהָדָא רִבִּי טַרְפוֹן יָרַד לֶאֱכֹל קְצִיעוֹת מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא בְטוֹבָה כְּבֵית שַׁמַּי. חֲמוּנֵיהּ סַנְטִירַיָּה וְשׁוּרוֹן חַבְטוֹן עָלוֹי. כַּד חָמָא גַּרְמֵיהּ בְּסַפָּנָה. אָמַר לוֹן בְּחַייֵכוֹן אָמְרִין גַּו בֵּיתֵייהּ דְּטַרְפוֹן עַתִּדִין לֵיהּ תַּכְרִיכִין. כַּד שְׁמָעוֹן כֵּן אִישְׁתַּטְחוֹן עַל אַפֵּיהוֹן אָמְרִין לֵיהּ רִבִּי שָׁרֵי לָן. אָמַר לוֹן יֵיתֵי עֲלַי עַל כָּל חוֹטֶר וְחוֹטֶר דַּהֲוָה נְחִית עֲלַי. חֲוִינָא שָׁרֵי לְכוֹן עַל קַדְמֵיָּא. בְּאִילֵּין תַּרְתֵּין מִילֵּייָא נְהַג רִבִּי טַרְפוֹן כְּבֵית שַׁמַּאי וּסְכִין. בְּהָדָא וּבְקִרַּית שְׁמַע. רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה בֶּן גַּמְלִיאֵל כָּל יָמָיו שֶׁל רִבִּי טַרְפוֹן הָיָה מִתְעַנֶּה עַל הַדָּבָר הַזֶּה וְאוֹמֵר אִי לִי שֶׁנִּתְכַּבַּדְתִּי בִכְתָרָהּ שֶׁל תּוֹרָה.

ג משנה: חוֹכְרִים נִירִין מִן הַגּוֹיִם בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא מִיִּשְׂרָאֵל. וּמְחַזְּקִין יְדֵי גּוֹיִם בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן מִפְּנֵי דַרְכֵי שָׁלוֹם.

הלכה: חוֹכְרִים נִירִין כו׳. רִבִּי חִייָה רִבִּי אִימִּי חַד אָמַר חֲרוּשׁ בָּהּ טָבוּת וַאֲנָא נְסִיב לָהּ מִינָּךְ בָּתָר שְׁמִיטְתָא. וָתָרָנָה אָמַר אַיֵּשׁר. מָאן דְּאָמַר חֲרוּשׁ בָּהּ טָבָאוּת וַאֲנָא נֵסֵב לָהּ מִינָּךְ בָּתָר שְׁמִיטְתָא. מַהוּ שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן אַיֵּשׁר. מָאן דְּאָמַר אַיֵּשׁר מַהוּ שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן בְּשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

דִּלְמָא רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא וְרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. עָבְרוּן עַל חַד מֵחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִיּוֹת. אָמַר לֵיהּ רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אַיֵּשׁר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא לֹא כֵן אִילְפָן רִבִּי וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים מִכָּאן שֶׁאָסוּר לוֹמַר לְחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִיּוֹת אַיֵּשׁר. אָמַר לֵיהּ לְקָרוֹת אַתָּ יוֹדֵעַ. לִדְרוֹשׁ אֵי אַתָּה יוֹדֵעַ. וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים אֶלּוּ אוּמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן עוֹבְרִין מִן הָעוֹלָם וְלֹא אָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַת יי עֲלֵיכֶם מַה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִין לָהֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יי. לֹא דַיֵּיכֶם כָּל הַבְּרָכוֹת הַבָּאוֹת לָעוֹלָם בְּשִׁבִילֵינוּ וְאֵין אַתֶּם אוֹמְרִים לָנוּ בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם מִן הַבְּרָכוֹת הַלָּלוּ וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ פִּיסִים וְזִימִיּוֹת גּוּלְגֶּלְיוֹת וְאַרְנוֹנְיוֹת. הוֹרֵי רִבִּי אִמִּי לְרַדּוֹת עִמּוֹ אָסוּר.

ד משנה: הַמְּיַדֵּל בַּזַּיְתִים בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים יִגּוֹם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים יְשָׁרֵשׁ. וּמוֹדִים בְּמַחֲלִיק עַד שֶׁיִּגּוֹם. וְאֵי זֶהוּ הַמְּיַדֵּל אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם. הַמַּחֲלִיק שְׁלֹשָׁה זֶה בְצַד זֶה. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים מִתּוֹךְ שֶׁלּוֹ. אֲבָל מִתּוֹךְ שֶׁל חֲבֵירוֹ אַף הַמַּחֲלִיק יְשָׁרֵשׁ. הַמַּבְקִיעַ בַּזַּיְתִים לֹא יְחַפֶּה בֶּעָפָר. אֲבָל מְכַסֶּה בָּאֲבָנִים אוֹ בְקַשׁ. הַקּוֹצֵץ קוֹרַת שְׁקָמָה לֹא יְחַפֶּה בֶּעָפָר. אֲבָל מְכַסֶּה בָּאֲבָנִים אוֹ בְקַשׁ. אֵין קוֹצְצִין בְּתוּלַת שְׁקָמָה בַּשְּׁבִיעִית. מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כְּדַרְכָּהּ אָסוּר. אֶלָּא אוֹ מַגְבִּיהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ גּוֹמֵם מֵעִם הָאָרֶץ.

הלכה: הַמְּיַדֵּל בַּזַּיְתִים כו׳. מַהוּ הַמְּיַדֵּל נוֹטֵל אֶחָד וּמִנֵּיהֵן שְׁנַיִם. אוֹ נוֹטֵל שְׁנַיִם וּמִנֵּיהֵן אֶחָד. תַּנֵּי דְבֵית רִבִּי נוֹטֵל אֶחָד וּמִנֵּיהֵן שְׁנַיִם. וְהָא תַנִּינָן הַמַּחֲלִיק בִּגְפָנִים שְׁלֹשָׁה זֶה בְצַד זֶה. הָא מְיַדֵּל נוֹטֵל שְׁנַיִם וּמִנֵּיהֵן אֶחָד. אָמַר רִבִּי יוֹנָה מַתְנִיתָא בְּמְיַדֵּל מִכָּבָר כַּתְּחִילָּה. וּמַה דְתַנֵּיי דְבֵית רִבִּי בְּמְיַדֵּל מִכָּבָר.

אֵין מַצִּיתִין אֶת הָאוֹר בְּאִישׁוֹת קָנִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר נוֹטְעִין אִילָן סָרָק בַּשְּׁבִיעִית. וְאֵין מְלַמְּדִין אֶת הַפָּרָה לַחֲרוֹשׁ אֶלָּא בְחוֹלוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אֲפִילּוּ בְתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵירוֹ מוּתָּר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִסְמוֹךְ אֶת הַמַּעֲנָה.

תַּנֵּי אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מְבַדְּדִין בְּחֲרָשִׁים וְגוֹמֵם הָאָרֶץ וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקּוֹץ בְּקַרְדּוֹם. אֵין בּוֹדְקִין אֶת הַזֶּרַע בָּעֲדָמָה בָּעֲצִיץ אֲבָל בּוֹדְקִין אוֹתוֹ בִּגְלָלִים בָּעֲצִיץ. וְשׁוֹרִין אוֹתָן בַּשְּׁבִיעִית לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית וּמְקַיְּימִין אֶת הָאֲלוּוִי בְּרֹאשׁ הַגַּג וְלֹא מַשְׁקִין אוֹתָן. אֵין תּוֹלִין תּוֹבִין בְּתְאֵינָה. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה מַיְתֵי יֵיחוּר דְּתְאֵינָה שְׁטַר וְתָלֵי בָהּ הָדָא עָבְדָה וְאַת לֵית אַתְּ עָבְדָה. וְלֹא כֵן תַּנֵּי אִילָן שֶׁהוּא מְנַבֵּל פֵּירוֹתָיו סוֹקְרִין אוֹתוֹ בְּסִיקְרָא וּמַטְעִינִין אוֹתוֹ אֲבָנִים וּמְבַהֲתִין לֵיהּ דְּיַעֲבִיד. אָמְרֵי תַּמָּן דְּלָא יַתִּיר פֵּירוֹתָיו. בְּרַם הָכָא דְּיַעֲבִיד כַּתְּחִילָּה.

אֵין מַרְכִּיבִין דְּקָלִים מִפְּנֵי שֶׁהִיא עֲבוֹדָה. שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְהוּא רוֹבָהּ שָׁרֵי הוּא. לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימַר אָסוּר.

מִשְּׁלֹשָׁה וְעַד תִּשְׁעָה הִיא מַתְנִיתָה.

ה משנה: הַמְּזַנֵּב בַּגְּפָנִים וְהַקּוֹצֵץ בַּקָּנִים רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר יַרְחִיק טֶפַח וְרִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר קוֹצֵץ כְּדַרְכּוֹ בְּקַרְדּוֹם בְּמַגָּל וּבְמִגֵּירָה וּבְכָל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. אֵילָן שֶׁנִּפְשַׁח קוֹשְׁרִין אוֹתוֹ בַּשְּׁבִיעִית. לֹא שֶׁיַּעֲלֶה אֶלָּא שֶׁלֹּא יוֹסִיף.

הלכה: הַמַּבְקִיעַ בַּזַּיִת כו׳. תַּנֵּי הַקּוֹצֵץ בַּקָּנִים רִבִּי יוּדָה אוֹמֵר מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְקוֹץ יִתּוֹק. לְתוֹק יְקוֹץ. וּמַגְבִּיהַּ טֶפַח וְקוֹצֵץ. הַקּוֹצֵץ בַּקּוֹרוֹת לֹא יְהֵא מַחֲלִיק

וּמְדָרִיג מַדְרִיג וּמַחֲלִיק. אֶלָּא מִתְכַּוֵּין שֶׁתְּהֵא קוֹצַצְתָּן שָׁוָה. תַּנְיָ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְהַחֲלִיק יַדְרִיג. לְדָרוֹג יַחֲלִיק וְגוֹמֵם עִם הָאָרֶץ. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִקּוֹץ בְּקוֹרְדוֹם.

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי כְּבֵית שַׁמַּי. וְרַבִּי עֲקִיבָה כְּבֵית הִלֵּל. וְכֵן אַתְיָנָן מַתְנֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי כְּבֵית שַׁמַּי וְרַבִּי עֲקִיבָה כְּבֵית הִלֵּל. אֶלָּא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי חָשַׁשׁ לַעֲבוֹדַת הָאָרֶץ.

ו משנה: מֵאֵימָתַי אוֹכְלִין פֵּירוֹת הָאִילָן בַּשְּׁבִיעִית. הַפַּגִּים מִשְׁהִזְרִיחוּ אוֹכֶל בָּהֶן פִּיתּוֹ בַּשָּׁדֶה. בִּיחִילוּ כּוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כְּיוֹצֵא בָּהֶן בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ חַיָּבִין בְּמַעְשְׂרוֹת. הַבּוֹסֶר מִשֶּׁהֵבִיא מַיִם אוֹכֶל בּוֹ פִּיתּוֹ בַּשָּׁדֶה הִבְאִישׁ כּוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכֵן כְּיוֹצֵא בּוֹ בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ חַיָּבִין בְּמַעְשְׂרוֹת.

הלכה: הַמְּזַנֵּב בַּגְּפָנִים כו׳. מַהוּ בִּיחִילוּ רַבִּי חִיָּיא בַּר בָּא אָמַר חַיָּתָה כְּמַה דְתֵימַר וְגַם נַפְשָׁם בָּחֲלָה בִי.

כְּתִיב וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ תִּהְיֶה כָל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל. רַבִּי חִיָּיא בַּר בָּא אָמַר שְׁתֵּי תְּבוּאוֹת אַחַת מִן הַבַּיִת וְאַחַת מִן הַשָּׂדֶה וּכְתִיב מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ.

רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה בָּעֵי פַּגִּין מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֶהֶן מָלוּגְמָא מֵאַחַר שֶׁהוּא אוֹכֵל בָּהֶן פִּיתּוֹ בַּשָּׂדֶה יְהֵא אָסוּר. אוֹ מֵאַחַר שֶׁהוּא מַכְנִיסָן לְתוֹךְ הַבַּיִת יְהֵא מוּתָּר. תַּמָּן תַּנְיָנָן הַפַּגִּין וְהַבּוֹסֶר רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר מִטָּמֵא טוּמְאַת אוֹכְלִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר מְשֻׁבָּחוֹאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת. תַּנֵּי כָּאן מִיָּד וְלֵית כָּאן מִיָּד. רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּפַגֵּי תְאֵינִים הִיא מַתְנִיתָא הָא בִשְׁאָר כָּל הַפַּגִּין אֵינָן מִטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין עַד שֶׁיְּבוֹאוּ לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה מַתְנִיתִין אָמְרָה כֵן הַפַּגִּין מִשֶּׁיְּזְרִיחוּ אוֹכֶל בָּהֶן פִּיתּוֹ בַּשָּׂדֶה. רַבִּי פְּדָת בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן הַכֹּל מוֹדִין בַּשְּׁבִיעִית. הַכֹּל מוֹדִין חֲבֵרַיָּיא אָמְרִין שֶׁאֵינָן מִטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין.

הַקּוֹר כְּעֵין לְכָל דָּבָר אֶלָּא שֶׁהוּא נִלְקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר וְכַסּוּנִיּוֹת לְאוֹכְלִין נִפְטָרוֹת מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. דָּרַשׁ רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּבֵית מִדְרָשָׁא הַקּוֹר אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו. וְרַבִּי יוֹסֵה מְפַקְּדִין עַל שׁוֹאֲלָיֶיהָ וְאָמְרִין לוֹן מִן לְכוֹן מֵימַר כֵּן. וַהֲווֹן אָמְרִין הוּא אָמַר לָן רַבִּי יוֹסֵה מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַבִּי יוּדָה בָּן פָּזִי וּמְסַיְּעָה לָן דְּתַנֵּי הַפַּגִּין שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין שׁוֹלְקִין אוֹתָן וּבִמְסוּיָּפוֹת מוּתָּר מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְלָאכְתָּן.

מֵאֵימָתַי אוֹכְלִין פֵּירוֹת כו׳. קוֹר וּכְפָנִיּוֹת חֲרֵי הֵן כְּעֵין וְכֵן אָנוּ אוֹמְרִים וְעֵץ אָסוּר לְשׁוֹלְקוֹ אֶלָּא בְּגִין דְּקְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר אָסוּר. הַבּוֹסֶר מִשֶּׁהֵבִיא מַיִם כו׳. גַּבֵּי בוֹסֵר מַה אִית לָךְ אָמַר. אָמַר רַבִּי אָבוּן שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַקִּיהוֹת אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ.

ז משנה: זֵיתִים שֶׁהִכְנִיסוּ רְבִיעִית לִסְאָה פּוֹצֵעַ וְאוֹכֵל בַּשָּׂדֶה. הִכְנִיסוּ חֲצִי לוֹג כּוֹתֵשׁ וְסָךְ בַּשָּׂדֶה. הִכְנִיסוּ שְׁלִישׁ כּוֹתֵשׁ בַּשָּׂדֶה וְכוֹנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְכֵן כְּיוֹצֵא בָּהֶן בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ חַיָּבִין בְּמַעְשְׂרוֹת. וּשְׁאָר כָּל פֵּירוֹת הָאִילָן כְּעוֹנָתָן לְמַעֲשְׂרוֹת כָּךְ עוֹנָתָן לַשְּׁבִיעִית.

הלכה: זֵיתִים שֶׁהִכְנִיסוּ רְבִיעִית לִסְאָה כו׳. מַהוּ שְׁלִישׁ לוֹג. מַתְנִיתָא שֶׁהֵן עוֹשִׂין שְׁלֹשֶׁת לוּגִין לִסְאָה.

כְּתִיב כִּי יוֹבֵל הִיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם וְגוֹמֵר. מַה הִיא קוֹדֶשׁ אַף תְּבוּאָתָהּ קוֹדֶשׁ.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה מְנַשֵּׁק לְכִיפְתָּא דְּעַכּוֹ וְאָמַר עָד כַּה הִיא אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. רַבִּי זְעִירָא עָבַר יוֹרְדְנָא בְּמָנוֹי. רַבִּי חִיָּיה בַּר אַבָּא מִתְעַגֵּל בַּהֲדָה אֵילִיסִס דְּטִיבֶּרְיָא. רַבִּי חִיָּיה רוֹבָה מַתְקַל כֵּיפֵי. רַבִּי חֲנַנְיָה מַתְקַל גּוּשַׁיָּיא לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבָנֶיהָ וְאֶת עֲפָרָהּ יְחוֹנֵנוּ.

ח משנה: מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין אֶת הָאִילָן בַּשְּׁבִיעִית בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כָּל הָאִילָן מְשִׁיּוֹצִיא. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים הֶחָרוּבִים מְשֻׁיְּשַׁלְשְׁלוּ וְהַגְּפָנִים מְשֻׁיַּגְרְעוּ וְהַזֵּיתִים מְשֻׁיְּנִיצוּ וּשְׁאָר כָּל הָאִילָן מְשֻׁיּוֹצִיא. וְכָל הָאִילָן כֵּינָן שֶׁבָּא לְעוֹנַת הַמַּעְשְׂרוֹת מוּתָּר לְקוֹצְצוֹ. וְכַמָּה יְהֵא בְזַיִת וְלֹא יִקּוֹצֶנּוּ רוֹבַע רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַכֹּל לְפִי הַזַּיִת.

הלכה: מֵאֵימָתַי אֵין קוֹצְצִין כו׳. תַּנָּא רַבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא חֲרוּבִין שִׁילְשׁוּלָן הוּא חֲנָטָן. גְּפָנִים מְשֻׁיַּגְרִיעוּ. אָמַר רַבִּי יוֹנָה מְשֻׁיְּזְלְחוּ מַיִם. כְּמַה דְאַתְּ אָמַר כִּי יְגָרַע נִטְפֵי מַיִם יְזוֹקוּ מָטָר לְאֵידוֹ. זֵיתִים מְשֻׁיְּנִיצוּ. אָמַר רַבִּי יוֹנָה מְשֶׁהִכְנִיסוּ רוֹבַע. מַה רוֹבַע נֵץ אוֹ רוֹבַע זֵיתִים. אָמַר רַבִּי יוֹנָה לְאֵי דוּ נֵץ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רוֹבַע זֵתִים.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה כְּתִיב כִּי יֵשׁ לְזֵיתֶךָ. חַד לְתַלְתֵּי מֵאָה וְאַרְבָּעִין קַיָּים בָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹנָה כְּתִיב כִּי עֵץ נָשָׂא פִּרְיוֹ מַגִּיד שֶׁלֹּא נָשָׂא פִּרְיוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּתְאֵינָה וַגֶּפֶן נָתְנוּ חֵילָם מַגִּיד שֶׁלֹּא נָתְנוּ חֵילָם בָּעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי חָמָא בַּר חֲנִינָא הַמֵּת בְּשַׁבַּע שְׁנֵי גוֹג אֵין לוֹ חֵלֶק לָעָתִיד לָבוֹא סִימָנָא דְאָכַל פְּרוּטָגַמְיָא אָכִיל מַשְׁתּוּתָא. שָׁמַע רַבִּי יוֹסֵי וְאָמַר וְיֵאוּת עַד כְּדוֹן אִית תְּתוּבָה לְעָלְמָא דְאָתֵי. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּיה בַּר אַשִׁי עֲתִידִין הֵן חֲבֵירִין לְהִתְיַיגֵּעַ מִבָּתֵּי כְּנִיסִיּוֹת לְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מַה טַעֲמָא יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חַיִל יֵרָאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן עַד יֵרָאֶה אֵל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן.

רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין אָמְרִין קְטַנֵּי גוֹיִם וְחַיֶּילוֹתָיו שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר לֹא חַיִין וְלֹא נִידּוֹנִין וַעֲלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר וְיָשְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם וְלֹא יָקִיצוּ. מֵאֵימָתַי קְטַנֵּי יִשְׂרָאֵל חַיִין רִבִּי חִיָּיא רוֹבָה וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִבִּי חַד אָמַר מִשֶּׁיְּוַולְדוּ. וְחַד אָמַר מִשֶּׁיְּדַבְּרוּ. מָאן דְּאָמַר מִשֶּׁיְּוַולְדוּ יָבוֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה. וּמָאן דְּאָמַר מִשֶּׁיְּדַבְּרוּ זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסוּפַּר לַיי לַדּוֹר. תַּנֵּי בְשֵׁם רִבִּי מֵאִיר מִשֶּׁהוּא יוֹדֵעַ לָעֲנוֹת אָמַן בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מַה טַעֲמָא פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבוֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמוּנִים. תַּמָּן אָמְרִי מִשֶּׁיִּמּוֹלוּ נָשָׂאתִי אֵימֶיךָ אָפוּנָה. וְרַבָּנִין דְּהָכָא אָמְרִין מִשֶּׁיְּוַולְדוּ וּלְצִיּוֹן יֵאָמַר אִישׁ אִישׁ יִוָּלֵד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנֶיהָ עֶלְיוֹן. רִבִּי לָעְזָר אָמַר אֲפִילּוּ נְפָלִים מַה טַעֲמָא וּנְצוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב. וּנְצִירֵי יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב.

פרק ה

א משנה: בְּנוֹת שׁוּחַ שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן שְׁנָיָה שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הַפֶּרְסָאוֹת שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לִשְׁתֵּי שָׁנִים אָמְרוּ לוֹ לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּנוֹת שׁוּחַ.

הלכה: בְּנוֹת שׁוּחַ כו׳. מַהוּ בְּנוֹת שׁוּחַ פֵּיטֵירְיָה. מַה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הֵן עוֹשׂוֹת אוֹ אַחַת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הֵן עוֹשׂוֹת אֶלָּא שֶׁאֵין פֵּירוֹתֵיהֶן מְגַמְּרִין אֶלָּא לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים. כֵּיצַד הוּא יוֹדֵעַ. רִבִּי יוֹנָה אָמַר מִשֶּׁיְּקַשֵּׁר עָלָיו חוּט. תַּנֵּי שְׁמוּאֵל תּוֹחֵב בָּהֶן קִיסְמִין.

תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר אִילָן שֶׁחָנַט קוֹדֶם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. תַּנֵּי אָמַר רִבִּי נְחֶמְיָה בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּאִילָן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁתֵּי גְרָנוֹת בַּשָּׁנָה. אֲבָל בְּאִילָן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה גוֹרֶן אֶחָד בַּשָּׁנָה כְּגוֹן זֵתִים וּתְמָרִים וְחָרוּבִין אַף עַל פִּי שֶׁחָנְטוּ קוֹדֶם לַזְּמַן הַזֶּה חֲרֵי הֵן כִּלְעָתִיד לָבוֹא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן נָהֲגוּ בְחָרוּבִין כְּרִבִּי נְחֶמְיָה. מוֹתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְהָא תַּנִּינָן בְּנוֹת שׁוּחַ שְׁבִיעִית שֶׁלָּהֶן שְׁנָיָה שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים. עַל דַּעְתָּךְ מַה שֶּׁעָשׂוּ בַּשְּׁבִיעִית יְהוּ שְׁבִיעִית וְהוּא מְקַבֵּל מִינֵּיהּ. אָמַר רִבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא וְתַמְיָה אֲנָא אֵיךְ הֲוָה מוֹתִיב רִבִּי שִׁמְעוֹן קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן וְהוּא מְקַבֵּל מִינֵּיהּ אֲנָא אָמַר חָרוּבִין וְאַתְּ אָמַר בְּנוֹת שׁוּחַ. אֲנָא אָמַר מִנְהָג וְאַתְּ אָמַר הֲלָכָה. אָמַר אֲנָא רִבִּי נְחֶמְיָה וְאַתְּ אָמַר רַבָּנִין. אֶלָּא הִיא חָרוּבִין הִיא בְּנוֹת שׁוּחַ. הִיא מִנְהָג הִיא הֲלָכָה. הִיא רִבִּי נְחֶמְיָה הִיא רַבָּנִין.

תַּמָּן אָמְרִין אִילָן שֶׁחָנַט קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלְּעוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁלְּעוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. הָתִיב רִבִּי יוּדָן בַּר פְּלָיָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹנָה חֲרֵי חָרוּבִין חֲרֵי הֵן חוֹנְטִין קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם וְהֵן מִתְעַשְּׂרִין לָבֹא. וְלָא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רִבִּי חִינְנָא בַּר פַּפָּא חָרוּבִין שֶׁילְשׁוּלָן הוּא חֲנָטָן.

אָמַר רִבִּי יַסָּא הֵבִיא שְׁלִישׁ קוֹדֶם רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. הָתִיב רִבִּי זְעִירָא קוֹמֵי רִבִּי יַסָּא פְּעָמִים שֶׁהַשָּׁנִים מַאֲפִילוֹת וּתְמָרִים מַטִּילוֹת שְׁאוֹר לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל עוֹלָם וְהֵן מִתְעַשְּׂרוֹת לְשֶׁעָבַר. אָמַר רִבִּי זְעִירָא לֹא מִן דַּעְתֵּיהּ הֲוָה רִבִּי יַסָּא אָמַר הָדָא מִילְתָא אֶלָּא מִן הָדָא דְּרִבִּי יוֹחָנָן דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רִבִּי יַעֲקֹב בֶּר אָחָא בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל בַּר אַבָּא הֵבִיא שְׁלִישׁ קוֹדֶם לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לְשֶׁעָבַר. לְאַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט מִתְעַשֵּׂר לָבֹא. אָמַר רִבִּי זְעִירָא וְיֵאוּת חֲרֵי אֶתְרוֹג עֲקָרָתָהּ חֲנָטוֹ לֹא עֲקָרָתָהּ שְׁנָתוֹ וְכֵן עֲקָרָתָהּ שְׁנָתוֹ לֹא עֲקָרָתָהּ חֲנָטוֹ.

רִבִּי בּוּן בַּר חִיָּיא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא מַעֲתָּה שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן לְשֶׁעָבַר וּשְׁלִישׁ הַשֵּׁינִי לָבֹא. אָמַר לֵיהּ שְׁלִישׁ הָרִאשׁוֹן קָשֶׁה לָבוֹא מִכֵּיוָן שֶׁהוּא בָּא מִיַּד הוּא גָדֵל. אָמַר רִבִּי בָּא בְּאָרִיס אוּפָּן יִלַּף לָהּ רִבִּי זְעִירָא. שְׁמוּאֵל אָמַר שִׁיתִּין יוֹמִין שִׁיתָּה עֲלֵיי שִׁיתָּא יוֹמִין שִׁיתִּין עֲלֵיי. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מֵהוֹצָאַת עָלִין וְעַד הַפְּגִין חֲמִשִּׁים יוֹם מִן הַפְּגִין וְעַד הַשִּׁיתִּין הַנּוֹבְלוֹת חֲמִשִּׁים יוֹם מִן הַשִּׁיתִּין הַנּוֹבְלוֹת וְעַד הַתְּאֵנִים חֲמִשִּׁים. רִבִּי אוֹמֵר כּוֹלָּהֶן אַרְבָּעִים אַרְבָּעִים יוֹם. לָקַט תְּאֵינָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵימָתַי חָנְטָה אָמַר רִבִּי יוֹנָה מוֹנֶה מֵאָה יוֹמִין לְמַפְרֵיעַ אִם חָל לְתוֹכָן חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט וְהוּא יוֹדֵעַ אֵימָתַי חָנְטָה. אָמְרוּ לוֹ וַהֲרֵי עִמָּךְ בְּטִיבֵּרְיָא וְהֵן עוֹשׂוֹת לְשָׁנָה אַחַת. אָמַר לָהֶן וַהֲרֵי עִמָּכֶם בְּצִיפּוֹרִין וְהֵן עוֹשׂוֹת לִשְׁתֵּי שָׁנִים.

ב משנה: הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוּף בַּשְּׁבִיעִית רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִפְחוֹת מִסְּאָתַיִם עַד גּוֹבַהּ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְטֶפַח עָפָר עַל גַּבָּיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא יִפְחוֹת מֵאַרְבָּעַת קַבִּין עַד גּוֹבַהּ טֶפַח וְטֶפַח עָפָר עַל גַּבָּיו וְטוֹמְנוֹ בִּמְקוֹם דְּרִיסַת הָאָדָם. לוּף שֶׁעָבְרָה עָלָיו שְׁבִיעִית רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר אִם לָקְטוּ הָעֲנִיִּים אֶת עָלָיו לָקְטוּ וְאִם לָאו יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם הָעֲנִיִּים. רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אִם לָקְטוּ הָעֲנִיִּים אֶת עָלָיו לָקְטוּ וְאִם לָאו אֵין לָעֲנִיִּים עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן. לוּף שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית שֶׁנִּכְנַס לַשְּׁבִיעִית. וְכֵן בְּצָלִים הַקְּיָצוֹנִים וְכֵן פּוּאָה שֶׁל עִידִית בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים עוֹקְרִין אוֹתָן בְּמַאֲרוּפוֹת שֶׁל עֵץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים בְּקַרְדּוּמוֹת שֶׁל מַתֶּכֶת. וּמוֹדִין בְּפוּאָה שֶׁל צְלָעוֹת שֶׁעוֹקְרִין אוֹתָן בְּקַרְדּוּמוֹת שֶׁל מַתֶּכֶת. מֵאֵימָתַי מוּתָּר אָדָם לִיקַּח לוּף בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִיַּד. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מִשֶּׁיְּרַבֶּה הֶחָדָשׁ.

הלכה: הַטּוֹמֵן אֶת הַלּוּף. עַד כְּדוֹן לוּף בְּצָלִים. אָמַר רִבִּי יוֹנָה הֵיא לוּף הֵיא בְּצָלִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵה מִסְתַּבְּרָא בְּבָצָלִים אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִיכָּן מוּתָּר דְּאִינִין שָׁפִין.

לוּף שֶׁעָבְרָה עָלָיו שְׁבִיעִית כו׳. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אַתְיָא דְּרִבִּי יוּדָה כְּרִבִּי לְעָזָר וּדְרִבִּי [יוֹסֵי] כְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן הָעֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר

אֲבָל לֹא עֲשִׂירִים דִּבְרֵי רִבִּי יוּדָה. רִבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׂירִים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר.

רִבִּי אִימִּי בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן מַתְנִיתָא עַד שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל הַסְּפִחִין. אָמַר לֵיהּ וְכִי בָּעֲלָיָה הָיִית. סָבַר רִבִּי אִימִּי [מֵימַר] אִיסּוּר סְפִחִין תּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּעָלֵי לוּף שׁוֹטָה הִיא מַתְנִיתָא. אַייתִי רַב הוֹשַׁעְיָה מַתְנִיתָא דְּבַר קַפָּרָא מִן דְּרוֹמָא וְתַנֵּי עָלֵי לוּף וְעָלֵי בְצָלִים. אִית לָךְ מֵימַר עָלֵי בְצָלִים הַשּׁוֹטִין. מִילְתֵיהּ דְּרִבִּי יִרְמְיָה אָמְרָה דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בִּיעוּר שֶׁנִּמְצָא בְתוֹךְ דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ בִּיעוּר יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר. מַה עָבַד לָהּ רִבִּי יִרְמְיָה פָּתַר לָהּ בְּשֶׁשִּׁיקֵּף בֶּעָלִין.

רִבִּי יוֹסֵה פָּתַר לָהּ מַתְנִיתָא לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית. נָטְעוּ לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית עָשָׂה בֵיצִים לִפְנֵי שְׁבִיעִית וְדִיכְּנוֹ בַּשְּׁבִיעִית עָקְרוֹ בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אֵין תֵּימַר דִּיכּוּן כְּעִיקּוּר כּוּלּוֹ לָעֲנִיִּים. אֵין תֵּימַר אֵין דִּיכּוּן כְּעִיקָּר אֵין כּוּלּוֹ לָעֲנִיִּים. מִסְפֵּק יַעֲשֶׂה חֶשְׁבּוֹן עִם הָעֲנִיִּים.

רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַר מַתְנִיתָא עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית. נָטְעוּ עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית וְעָשָׂה בֵיצָה בְּתִחִילַּת שְׁבִיעִית וְדִיכְּנוֹ בַּשְּׁבִיעִית וְעָקְרוֹ בְּסוֹף שְׁבִיעִית. אֵין תֵּימַר דִּיכּוּן כְּעִיקּוּר כּוּלּוֹ לָבַעַל הַבַּיִת. אֵין תֵּימַר אֵין דִּיכּוּן כְּעִיקּוּר אֵין כּוּלּוֹ לְבַעַל הַבַּיִת כְּפִיכָךְ אֵין לָעֲנִיִּים עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן.

עָשָׂה בָאָרֶץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים נוֹתֵן לָעֲנִיִּים רוֹבַע. שְׁתֵּי שָׁנִים נוֹתֵן לָעֲנִיִּים שְׁלִישׁ שָׁנָה אַחַת נוֹתֵן לָעֲנִיִּים מֶחֱצָה. רִבִּי יוֹסֵה פָּתַר מַתְנִיתָא לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית. רִבִּי חִזְקִיָּה פָּתַר מַתְנִיתָא עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה שְׁבִיעִית.

לוּף שֶׁל עֶרֶב שְׁבִיעִית כו׳. רִבִּי בּוּן בַּר חִייָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי זְעִירָא אַף בִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּן. וְהָא תַנֵּי הָיְתָה שְׁנִיָּה נִכְנֶסֶת לַשְּׁלִישִׁית אֵינוֹ מְרַכְּנוֹ וְאֵינוֹ מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ מַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. הָיְתָה שְׁלִישִׁית נִכְנֶסֶת לָרְבִיעִית מְרַכְּנוֹ וּמוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ מַיִם בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא מַעֲשֵׂר עָנִי. הָדָא אָמְרָה שֶׁדִּיכּוּן כְּעִיקּוּר. רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי לָא תִיפְתָּר שֶׁעֲקָרָן עַד שֶׁלֹּא צִימְּחוּ.

וְכֵן בְּצָלִים הַקַּיְצוֹנִים. קַטִינָאֵי. מוֹדִין בְּפוּאָה שֶׁל צִילָעוֹת פִּיטְרָא. וְתַנֵּי עָלָּהּ מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לַחֲרוֹשׁ יַחֲרוֹשׁ לְנַפֵּשׁ יְנַפֵּשׁ.

מֵאֵימָתַי מוּתָּר אָדָם לִיקַּח לוּף כו׳. מַה טַעֲמָא דְּרִבִּי יוּדָה גָּזְרוּ עַל הַלּוּף וְלֹא גָּזְרוּ עַל הַיֶּרֶק מֵעַתָּה אֲפִילּוּ בַּשְּׁבִיעִית יְהֵא מוּתָּר. בְּטָמוּן אֲנַן קַיָּמִין שֶׁלֹּא יֵלֵךְ וְיָבִיא מִן הָאָסוּר וְיֹאמַר מִן הַטָּמוּן הֲבֵאתִי.

תַּנֵּי אָמַר רִבִּי יוּדָה מַעֲשֶׂה שֶׁהָיִינוּ בְעֵין כּוּשִׁין וְאָכַלְנוּ לוּף עַל פִּי רִבִּי טַרְפוֹן בְּמוֹצָאֵי הַחַג שֶׁל מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית. אָמַר לוֹ רִבִּי יוֹסֵה עִמָּךְ הָיִיתִי וְלֹא הָיָה אֶלָּא מוֹצָאֵי הַפֶּסַח.

ג משנה: אֵילּוּ כֵּלִים שֶׁאֵין הָאוּמָּן רַשַּׁאי לְמוֹכְרָן בַּשְּׁבִיעִית מַחֲרִישָׁה וְכָל כֵּלֶיהָ הָעוֹל וְהַמִּזְרֶה וְהַדֶּקֶר. אֲבָל מוֹכֵר הוּא מַגַּל יַד וּמַגַּל קָצִיר וַעֲגָלָה וְכָל כֵּלֶיהָ. וְזֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁמְּלַאכְתּוֹ מְיוּחֶדֶת לַעֲבוֹדָתוֹ אָסוּר לְאִיסּוּר וּלְהֶיתֵר מוּתָּר. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר חָמֵשׁ כַּדֵּי שֶׁמֶן וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה כַּדֵּי יַיִן שֶׁכֵּן דַּרְכּוֹ לְהָבִיא מִן הַבֶּהֱקֵר אִם הֵבִיא יוֹתֵר מִיכֵּן מוּתָּר. וּמוֹכֵר לַגּוֹיִם בָּאָרֶץ וּלְיִשְׂרָאֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים לֹא יִמְכּוֹר לוֹ פָּרָה חוֹרֶשֶׁת בַּשְּׁבִיעִית וּבֵית הִלֵּל מַתִּירִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָכוֹל לְשׁוֹחֲטָהּ. וּמוֹכֵר לוֹ פֵּירוֹת אֲפִילּוּ בְשָׁעַת הַזֶּרַע וּמַשְׁאִיל לוֹ סְאָתוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פּוֹעֲלִין וּפוֹרֵט לוֹ מָעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ פּוֹעֲלִין. וְכוֹלָן בְּפֵירוּשׁ אֲסוּרָה.

הלכה: אֵילּוּ כֵּלִים כו׳. אָמַר רִבִּי יוֹנָה כֵּינִי מַתְנִיתָא אֵילּוּ כֵּלִים שֶׁאֵין הָאוּמָּן רַשַּׁאי לְמוֹכְרָן בַּשְּׁבִיעִית לֶחָשׁוּד עַל הַשְּׁבִיעִית. סְתָמָן מַהוּ מִן מַה דְתַנֵּי לְאִיסּוּר וּלְהֶיתֵר מוּתָּר הָדָא אָמְרָה סְתָמָן מוּתָּר.

הַיּוֹצֵר מוֹכֵר. וְחָשׁ לוֹמַר שֶׁמָּא הֶחֱלִיף. אָמַר רִבִּי יוֹנָה נִכְרוֹת הֵן. אֵילּוּ שֶׁל יַיִן וְאֵילּוּ שֶׁל שֶׁמֶן. אָמַר רִבִּי עוּלָּא אַדְרָא דְאִילֵּין חֲכִימָא וְאַדְרָא דְאִילֵּין חֲכִימָא. מוֹכֵר לַגּוֹיִם בָּאָרֶץ וַאֲפִילּוּ יוֹתֵר מִיכֵּן וּלְיִשְׂרָאֵל בְּחוּצָה לָאָרֶץ אֲפִילּוּ מִן הַקָּנוּי בָּאָרֶץ.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כו׳. תַּנֵּי הַמּוֹכֵר שׁוֹר לַחֲבֵירוֹ וְנִמְצָא נוֹגֵחַ רַב אָמַר מֻקָּח טָעוּת הוּא וּשְׁמוּאֵל אָמַר יָכִיל הוּא מֵימַר לֵיהּ לִשְׁחִיטָה מָכַרְתִּיו לָךְ. מַה אָנָן קַיָּמִין אִם בְּשֶׁמְּכָרוֹ לְאָרִיס דִּבְרֵי הַכֹּל לַחֲרִישָׁה מְכָרוֹ. אִם בְּשֶׁמְּכָרוֹ לְטַבָּח דִּבְרֵי הַכֹּל לִשְׁחִיטָה מְכָרוֹ. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּמִין בְּשֶׁמְּכָרוֹ לְסִרְסוּר. רַב אָמַר מֻקָּח טָעוּת הוּא. שְׁמוּאֵל אָמַר יָכִיל הוּא מֵימַר לִשְׁחִיטָה מְכָרַתִּיו לָךְ. מֵחְלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב מֵחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל. דְּאִיתְפַּלְגוּן מְכָרָהּ לוֹ בְּיוֹבֵל עַצְמוֹ רַב אָמַר קָנָה וְיוֹצֵא מִידּוֹ בַּיּוֹבֵל שְׁמוּאֵל אָמַר לֹא קָנָה. מֵחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב תַּמָּן הוּא אָמַר קָנָה וְכָא הוּא אָמַר לֹא קָנָה. תַּמָּן יוֹבֵל מִפּוּרָסָם הוּא בְּרַם הָכָא מֻקָּח טָעוּת הוּא. מֵחְלְפָא שִׁיטָתֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל תַּמָּן הוּא אָמַר לֹא קָנָה וְכָא אָמַר קָנָה. לְאִי זֶה דָּבָר מְכָרָהּ לוֹ לֹא לִזְרִיעָה. בְּרַם הָכָא יָכוֹל הוּא מֵימַר לֵיהּ לִשְׁחִיטָה מָכַרְתִּיו לָךְ.

רַב כְּבֵית שַׁמַּי. וּשְׁמוּאֵל כְּבֵית הִלֵּל. רַב כְּבֵית שַׁמַּי וַאֲפִילּוּ יִסְבּוֹר כְּבֵית הִלֵּל לֵית אוֹרְחֵהּ מַשְׁהֲתָהּ תַּלְתִּין יוֹמִין וְיַתִּין תְּלָתֵי יוֹמֵיָא לֹא מֻקָּח טָעוּת הוּא. וּשְׁמוּאֵל כְּבֵית הִלֵּל וַאֲפִילּוּ יִסְבּוֹר כְּבֵית שַׁמַּי לֵית אוֹרְחֵהּ דְּבַר נַשָּׁא מֵיכוֹס תּוֹרָא רַדְיָא.

רִבִּי אָחָא רִבִּי תַּנְחוּם בַּר חִייָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הִשְׁאִיל לוֹ סְאָתוֹ וּבָא וּמְצָאוֹ מוֹדֵד בָּהּ אֵינוֹ זָקוּק לוֹ כָּל שֶׁכֵּן בְּמַשְׁכִּירָהּ לוֹ.

ד **משנה:** מַשְׁאֶלֶת אִשָּׁה לַחֲבֵירָתָהּ הַחֲשׁוּדָה עַל הַשְּׁבִיעִית נָפָה וּכְבָרָה וְרֵיחַיִם וְתַנּוּר אֲבָל לֹא תָּבוֹר וְלֹא תִטְחוֹן עִמָּהּ. אֵשֶׁת חָבֵר מַשְׁאֶלֶת לְאֵשֶׁת עַם הָאָרֶץ נָפָה וּכְבָרָה וּבוֹרֶרֶת וְטוֹחֶנֶת וּמְרַקֶּדֶת עִמָּהּ אֲבָל מְשַׁתַּטֶּלֶת אֶת הַמַּיִם לֹא תִגַּע אֶצְלָהּ שֶׁאֵין מְחַזְּקִין יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. וְכוּלָּם לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. וּמַחֲזִיקִים יְדֵי גּוֹיִם בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל לֹא יְדֵי יִשְׂרָאֵל. וְשׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן מִפְּנֵי דַּרְכֵי הַשָּׁלוֹם.

הלכה: רִבִּי זְעִירָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא מַתְנִיתָא בִסְתָם הָא בִּמְפוֹרָשׁ לֹא. אָמַר לֵיהּ וּסְתָמוֹ לָאו כְּפֵירוּשׁוֹ הוּא אֲנִי אוֹמֵר נָפָה לִסְפּוֹר בָּהּ מָעוֹת. כְּבָרָה לִכְבּוֹר בָּהּ חוֹל. רֵיחַיִם לִטְחוֹן בָּהּ סַמְמָנִים. תַּנּוּר לִטְמוֹן בָּהּ אוּנִין שֶׁל פִּשְׁתָּן.

רִבִּי פִּינְחָס בָּעֵי בְּמַה קָנְסוּ. בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְאוֹכְלִין אוֹ בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְלֹא אוֹכְלִין. מַה נָפַק מִבֵּינֵיהוֹן. רָאוּ אוֹתוֹ לוֹקֵחַ מִן הַסִּירְקִי אֵין תֵּימַר בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְאוֹכְלִין רָאוּ אוֹתוֹ לוֹקֵחַ מִן הַסִּירְקִי אָסוּר. אֵין תֵּימַר בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְעִין וְאֵין אוֹכְלִין רָאוּ אוֹתוֹ לוֹקֵחַ מִן הַסִּירְקִי מוּתָּר.

רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה בָּעֵי עַל כָּל פִּירְקָא אִתְאֲמָרַת אוֹ עַל הָדָא הֵילְכְתָא אִיתְאֲמָרַת. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר טִיטֵּס מִן מַה דְּלָא תַנִּינָן בְּגִיטִּין אֶלָּא הָדָא הֵילְכְתָא הָדָא אָמְרָה עַל הָדָא הֵילְכְתָא אִתְאֲמָרַת.

תַּמָּן תַּנִּינָן נִחְתּוֹם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּטוּמְאָה לֹא לָשִׁין וְלֹא עוֹרְכִין עִמּוֹ. וְתַנֵּי עֲלָהּ לֹא בוֹרְרִין וְלֹא טוֹחֲנִין וְלֹא מַרְקִידִין עִמּוֹ. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵן. אָמַר רִבִּי לָא כָּאן לְחוּלִּין כָּאן לִתְרוּמָה. וְהַתַּנְיָנן נַחְתּוֹם. אִית לָךְ מֵימַר נַחְתּוֹם בִּתְרוּמָה. חֲבֵרַיָּא אָמְרֵי כָּאן בְּלוֹתֶת וְכָאן בְּשֶׁאֵינוֹ לוֹתֶת. מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לַחֲבֵרַיָּא אֲבָל מִשְׁתַּטֶּלֶת מַיִם לֹא תִגַּע אֶצְלָהּ שֶׁאֵין מְחַזְּקִין יְדֵי עוֹבְרֵי עֲבֵירָה.

וְכוּלָּן לֹא אָמְרוּ אֶלָּא מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. רִבִּי חִייָה וְרִבִּי אִימִּי חַד אָמַר חֲרוּשׁ לָהּ טָבָאוּת וַאֲנָא נָסַב לָהּ מִינָּךְ בָּתַר שְׁמִיטְתָא. וְחָרָנָא אָמַר אַיישֵׁר. מָן דְּמַר טָבָאוּת מַה שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן אַיישֵׁר. מָאן דְּאָמַר לְגוֹי אַיישֵׁר מַהוּ שׁוֹאֲלִין בִּשְׁלוֹמָן יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם.

דֵּלְמָא רִבִּי חִינְנָא בַּר פָּפָּא וְרִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָנִי עָבְרוּן עַל חַד מֵחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִית. אָמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן אַיישֵׁר. אָמַר לֵיהּ רִבִּי חִינְנָא בַּר פָּפָּא וְלֹא כֵן אוּלְפָן רִבִּי וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים בִּרְכַת יי עֲלֵיכֶם. שֶׁאָסוּר לוֹמַר לְחוֹרְשֵׁי שְׁבִיעִית אַיישֵׁר. אָמַר לֵיהּ לְקָרוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ. לְדָרוֹשׁ אֵין אַתָּ יוֹדֵעַ. וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים אֶלּוּ אוּמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁעוֹבְרִין מִן הָעוֹלָם. וְלֹא אָמְרוּ לְיִשְׂרָאֵל בִּרְכַת יי עֲלֵיכֶם. מַה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִין לָהֶן בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יי. לֹא דַיֵּיכֶם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת הַבָּאוֹת לָעוֹלָם בִּזְכוּתֵינוּ וְאֵין אַתֶּם אוֹמְרִים לָנוּ בּוֹאוּ וּטְלוּ לָכֶם מִן הַבְּרָכוֹת הָאֵילּוּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאַתֶּם מְגַלְגְּלִין עָלֵינוּ פִּיסִים וְזִימִּיוֹת וְגוּלְגּוֹלְיוֹת וְאַרְנוֹנְיוֹת.

פרק ו

א **משנה:** שֶׁלֹּשׁ אַרְצוֹת לַשְּׁבִיעִית כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָבֶל מִן גְּזִיב וְעַד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא נֶאֱכָל וְלֹא נֶעֱבָד. כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי מִצְרַיִם מִגְּזִיב וְעַד הַנָּהָר וְעַד אַמָּנוֹס נֶאֱכָל אֲבָל לֹא נֶעֱבָד. מִן הַנָּהָר וּמֵאַמָּנָה וְלִפְנִים נֶאֱכָל נֶעֱבָד.

הלכה: כְּתִיב אֵלֶּה הַחוּקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בָּאָרֶץ. בָּאָרֶץ אַתֶּם חַיָּבִין לַעֲשׂוֹת. וְאֵי אַתֶּם חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת בְּחוּצָה לָאָרֶץ. אַדַּיִין אָנוּ אוֹמְרִים מִצְוֹת שֶׁהֵן תְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ אֵינָן נוֹהֲגוֹת אֶלָּא בָאָרֶץ. יָכוֹל אֲפִילּוּ מִצְוֹת שֶׁאֵינָן תְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ לֹא יְהוּ נוֹהֲגוֹת אֶלָּא בָאָרֶץ. תַּלְמוּד לוֹמַר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה וְחָרָה אַף יי בָּכֶם וגו׳. וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַיי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וגו׳. אֲפִילּוּ גוֹלִים. וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַיי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם. מַה אִית לָךְ כְּגוֹן תְּפִילִּין וְתַלְמוּד תּוֹרָה. מַה תְּפִילִּין וְתַלְמוּד תּוֹרָה שֶׁאֵינָן תְּלוּיִין בָּאָרֶץ נוֹהֲגִין בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ. אַף כָּל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ תָלוּי בָאָרֶץ יְהֵא נוֹהֵג בָּאָרֶץ וּבְחוּצָה לָאָרֶץ.

מֵעַתָּה מְשֻׁגָּלוּ יְהוּ פְּטוּרִין. כְּתִיב וַיַּעֲשׂוּ כָּל הַקָּהָל הַבָּאִים מֵהַשְּׁבִי סוּכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַסּוּכּוֹת. כִּי לֹא עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן נוּן. וְלָמָּה יֵשׁוּעַ רִבִּי הִלֵּל בְּרֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן פָּגַם הַכָּתוּב כְּבוֹד צַדִּיק בַּקֶּבֶר מִפְּנֵי כְּבוֹד צַדִּיק בְּשַׁעְתּוֹ הֵקִישׁ בִּיאָתָן בִּימֵי עֶזְרָא לְבִיאָתָן בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ. מַה בִּיאָתָן בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ פְּטוּרִין הָיוּ וְנִתְחַיְּבוּ. אַף בִּיאָתָן בִּימֵי עֶזְרָא פְּטוּרִין הָיוּ וְנִתְחַיְּבוּ. מִמָּה נִתְחַיְּבוּ. רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמַר מִדְּבַר תּוֹרָה נִתְחַיְּבוּ הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהֶבִיאַךְ יי אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבוֹתֶיךָ וִירִישְׁתָּהּ. הֵקִישׁ יְרוּשָׁתְךָ לִירוּשַׁת אֲבוֹתֶיךָ. מַה יְרוּשַׁת אֲבוֹתֶיךָ מִדְּבַר תּוֹרָה. אַף יְרוּשָׁתְךָ מִדְּבַר תּוֹרָה. וְהֵטִיבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ. אֲבוֹתֶיךָ פְּטוּרִין הָיוּ וְנִתְחַיְּבוּ וְאַתֶּם פְּטוּרִין הֱייֹתֶם וְנִתְחַייַבְתֶּם. אֲבוֹתֶיךָ לֹא הָיָה עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת. וְאַתֶּם אַף עַל פִּי שֵׁישׁ עֲלֵיכֶם עוֹל מַלְכוּת. אֲבוֹתֵיכֶם לֹא נִתְחַיְּבוּ אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שֶׁבַע שֶׁכִּיבְּשׁוּ וְשֶׁבַע שְׁחִילְקוּ. אֲבָל אַתֶּם כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַסְתֶּם נִתְחַייַבְתֶּם. אֲבוֹתֶיךָ לֹא נִתְחַיְּבוּ עַד שָׁעָה שֶׁקָּנוּ כוּלָּהּ. אֲבָל אַתֶּם רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קוֹנֶה וּמִתְחַייֵב.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר מַאיליֵהֶן קִיבְּלָה עֲלֵיהֶן אֶת הַמַּעְשְׂרוֹת. מַה טַעַם וּבְכָל זֹאת אֲנַחְנוּ כוֹרְתִים אֲמָנָה וְכוֹתְבִים וְעַל הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוֵיינוּ וְכֹהֲנֵינוּ. מַה מְקַיֵּים רִבִּי לָעְזָר וְאֶת בְּכוֹרוֹת בְּקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ. מִכֵּיוָן שֶׁקִּיבְּלוּ עֲלֵיהֶם דְּבָרִים שֶׁלֹּא הָיוּ חַיָּבִין עֲלֵיהֶן. אֲפִילּוּ דְּבָרִים שֶׁהָיוּ חַיָּבִין עֲלֵיהֶן הֶעֱלָה עֲלֵיהֶן הַמָּקוֹם כְּאִילּוּ

מֵאִילֵיהֶן קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן.

מַה מְקַיֵּים רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא וּבְכָל זֹאת. מִכֵּיוָן שֶׁקִּיבְּלוּ עֲלֵיהֶן בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת הֶעֱלָה עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב כְּאִילּוּ מֵאִילֵיהֶן קִיבְּלוּ עֲלֵיהֶן. מַה מְקַיֵּים רִבִּי לָעְזָר מֵאֲבֹתֶיךָ. פָּתַר לָהּ לְעָתִיד לָבוֹא. דְּאָמַר רִבִּי חֶלְבּוֹ שְׁמְעוֹן בַּר בָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אֲבוֹתֶיךָ יָרְשׁוּ אֶרֶץ שֶׁל שִׁבְעַת עַמְמִים. וְאַתֶּם עֲתִידִין לִירֵשׁ אֶרֶץ שֶׁל עֶשֶׂר עַמְמִים. תְּלָתֵי חוֹרַנְיָיתָא אִילֵּין אִינּוּן אֶת הַקֵּינִי וְאֶת הַקַּדְמוֹנִי. רִבִּי יוּדָה אָמַר עֲרַבְיָיא שַׁלְמָיָא נַבָּטָיָיא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַסְיָא וְאִסְפַּמְיָא וְדַמֶּשֶׂק. רִבִּי לִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר אַסְיָיא וְקַרְתִּיגֶנִי וְתוֹרְקִי. רִבִּי אוֹמֵר אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן. מֵאֲבוֹתֶיךָ אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְאֲלוּ חָזְרוּ וְנִשְׁתַּעְבְּדוּ. אֲבָל אַתֶּם מִשֶּׁאַתֶּם נִגְאָלִין עוֹד אֵין אַתֶּם מִשְׁתַּעְבְּדִין. מַה טַעַם שַׁאֲלוּ נָא וּרְאוּ אִם יוֹלֵד זָכָר. כְּשֵׁם שֶׁאֵין הַזָּכָר יוֹלֵד כָּךְ אַתֶּם מִשֶּׁאַתֶּם נִגְאָלִין עוֹד אֵין אַתֶּם מִשְׁתַּעְבְּדִין.

הַמְּהַלֵּךְ מֵעֵבוּ לְאַכְזִיב מִימִינוֹ לְמִזְרַח הַדֶּרֶךְ טְהוֹרָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וְחַיֶּיבֶת בְּמַעְשְׂרוֹת וּבַשְּׁבִיעִית עַד שֶׁתִּיוָּודַע לָךְ שֶׁהִיא פְּטוּרָה. מִשְּׁמֹאלוֹ לְמַעֲרַב הַדֶּרֶךְ טְמֵיאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים וּפְטוּרָה מִן הַמַּעְשְׂרוֹת וּמִן הַשְּׁבִיעִית עַד שֶׁתִּיוָּודַע לָךְ שֶׁהִיא חַיֶּיבֶת עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְאַכְזִיב. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רִבִּי יוֹסֵי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו עַד לַבְלַב. עַכּוֹ עַצְמָהּ מַה הִיא. רִבִּי אָחָא בַּר יַעֲקֹב בְּשֵׁם רִבִּי אִימִּי. מִן תֵּרִין עוֹבְדוֹי דִּרְבִּי אֲנָן יָלְפִין עַכּוֹ יֵשׁ בָּהּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ בָּהּ חוּצָה לָאָרֶץ. רִבִּי חֲנָה בְעַכּוֹ חָמְתוּן אָכְלוּן פִּיתָּא נְקִיָּיה אָמַר לוֹן מַה אַתּוּן לָתִין. אָמְרוּ לֵיהּ תַּלְמִיד אֶחָד בָּא לְכָאן וְהוֹרָה לָנוּ עַל מֵי בֵּיצִים שֶׁאֵין מַכְשִׁירִין. סָבְרִין מֵימַר וַאֲנָן שָׁלְקִין בֵּיעִין וְלָתִין בְּמֵיהֶן סָבְרִין מֵימַר מֵי שְׁלָק שֶׁל בֵּיצִים וְלֹא אָמַר אֶלָּא מֵי בֵּיצִים עַצְמָן. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יְהֵא תַּלְמִיד מוֹרֶה הוֹרָיָיה. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי הוּנָא תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה אֲפִילּוּ כַּהֲלָכָה אֵין הוֹרָאָתוֹ הוֹרָיָיה.

תַּנֵּי תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה הֲלָכָה לִפְנֵי רַבּוֹ חַייָב מִיתָה. תַּנֵּי בְּשֵׁם רִבִּי לְעָזָר לֹא מֵתוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלָּא שֶׁהוֹרוּ בִּפְנֵי מֹשֶׁה רַבָּן. מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִיד אֶחָד שֶׁהוֹרָה לִפְנֵי רִבִּי לְעָזָר רַבּוֹ. אָמַר לְאִימָּא שָׁלוֹם אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ יוֹצֵא שַׁבָּתוֹ. וְלֹא יָצָא שַׁבָּתוֹ עַד שֶׁמֵּת. אָמְרוּ לוֹ תַּלְמִידָיו רִבִּי נָבִיא אַתָּה. אָמַר לָהֶן לֹא נָבִיא אָנֹכִי וְלֹא בֶן נָבִיא אָנֹכִי אֶלָּא כָּךְ אֲנִי מְקוּבָּל שֶׁכָּל תַּלְמִיד הַמּוֹרֶה הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ חַייָב מִיתָה. תַּנֵּי אָסוּר לְתַלְמִיד לְהוֹרוֹת הֲלָכָה בִּפְנֵי רַבּוֹ עַד שֶׁיֵּהֵא רָחוֹק מִמֶּנּוּ שְׁנֵים עָשָׂר מִיל כְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וּמַה טַעַם וַיַּחֲנוּ עַל הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשִׁימוֹת עַד אָבֵל הַשִּׁיטִּים וְכַמָּה הֵן שְׁנֵים עָשָׂר מִיל. כְּהָדָא רִבִּי תַּנְחוּם בַּר חִייָה הָיָה בְּחֶפֶר וַהֲווֹן שְׁאָלִין לֵיהּ וְהוּא מוֹרֶה שְׁאָלִין לֵיהּ וְלֹא כֵן אִילְפָן רִבִּי שֶׁאָסוּר לְתַלְמִיד לְהוֹרוֹת הֲלָכָה לִפְנֵי רַבּוֹ עַד שֶׁיֵּהֵא רָחוֹק מִמֶּנּוּ שְׁנֵים עָשָׂר מִיל כְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל. וְהָא רִבִּי מָנָא רַבָּךְ יְתִיב בְּצִיפּוֹרִין. אָמַר לוֹן יֵיתֵי דְלָא יָדְעִית. מִן הַהִיא שַׁעְתָּא לָא אוֹרֵי.

רִבִּי חֲנָה בְעַכּוֹ. חָמָא חַד בַּר נַשׁ סְלַק מִן כֵּיפְתָּא וּלְעֵיל. אָמַר לֵיהּ לֵית אַתְּ בְּרֵיהּ דְּפַלָּן כַּהֲנָא לֹא חֲנָה אָבוּךְ כֹּהֵן. אָמַר לֵיהּ עֵינָיו שֶׁל אַבָּא הָיוּ גְבוֹהוֹת וְנָשָׂא אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ הוֹגֶנֶת לוֹ וְחִילֵּל אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ.

תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּל שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָבֶל. פרשת דשקלין חומות מגדל שיד. ושינא דרור ושורא דעכו וקציריא דגליל וכברתה ובית זניתה וקובעיא ומילתא דביר ובירייי רבתא תפניסא וסנפתה מחרתה דיתייר וממציא דאבהתה וראש מי געתון וגעתון עצמה מי ספר ומרחשת ומגדל חרוב ואולם רבתה ונוקבתא דעיון ותוקרת ברכה רבה ובר סנגדא ותרנגולא עילאה דלמעלה מן קיסרין וטרכונא דמתחם לבוצרא ומלח דזרכאיי ונמרין ובית סכל וקנת ורפיח דחגרא ודרך הגדולה ההולכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דזרד ויגר שהדותא ורקם דגועה וגניא דאשקלון. [נ״א תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מָקוֹם שֶׁהֶ[חֱזִיקוּ] עוֹלֵי בָבֶל פּוֹרָשַׁת אַשְׁקְלוֹן וְחוֹמַת מִגְדַּל שְׂרוֹשַׁן דּוֹר וְחוֹמַת עַכּוֹ וּרְאֹשׁ מֵי גֵּיאַתּוֹ וְגֵיאַתּוֹ עַצְמָהּ וְכַבָּרָ[תָּא וּבֵי]ת זְנִיתָה וְקַסְטְרָא דְּגָלִילָא וְקוּבַּעְיָא דְּאַיְיתָא דְיָרְכָּתָה וּמִלְתָה דְּכוֹרַיִים וּסְחָרְתָּה דְּיַתִּיר וְנַחְלָה דִּבְצָאל וּבֵית עַיִט וּבַרְשָׁתָה וְאוּלֵי רַבְּתָה וְנָקְבְּתָה דְּעִיּוֹן וּמֵיסַב סְפִינְחָה וּכְרָכָה דְּבַר סַנְגּוּרָה וְתַרְנְגוֹלָה עִילָּיָה דְּקֵיסָרִיוֹן וּבֵית סַבָּל וּקְנָת וּרְקָם טָרָכוֹן זִימְרָה דְּמִתְחָם לְבוּצְרָה יַבֹּקָה וְחֶשְׁבּוֹן וְנַחֲלָה דְּזֶרֶד אִיגַר סַהֲדוּתָא נִימְרִין וּמְלַח רְזִיזָה רָקָם דְּגִיאָה וְגִנַּיָּיה דְּאַשְׁקְלוֹן וְדֶרֶךְ הַגְּדוֹלָה הַהוֹלֶכֶת לַמִּידְבָּר.]

אַשְׁקְלוֹן עַצְמָהּ רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא מִן מַה דְתַנֵּי גִּנַּיָּיה דְּאַשְׁקְלוֹן הָדָא אָמְרָה אַשְׁקְלוֹן כִּלְחוּץ. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם חִילְקַיי. דְּבֵי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רִבִּי יוֹסֵי וּבֶן הַקַּפָּר נִמְנוּ עַל אֲוִיר אַשְׁקְלוֹן וְטִיהֲרוּהוּ. מִפִּי רִבִּי פִּינְחָס בֶּן יָאִיר שֶׁאָמַר יוֹרְדִין הָיִינוּ לְסִירְקֵי שֶׁל אַשְׁקְלוֹן וְלוֹקְחִין חִטִּין וְעוֹלִין לְעִירֵינוּ וְטוֹבְלִין וְאוֹכְלִין בִּתְרוּמָתֵינוּ. לְמָחָר נִמְנוּ עָלָיו לְפוֹטְרָהּ מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. מָשָׁךְ רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בֵּי רִבִּי יוֹסֵי אֶת יָדָיו שֶׁהָיָה מִסְתַּמֵּךְ עַל בֶּן הַקַּפָּר. אָמַר לוֹ בְּנִי לָמָּה לֹא אָמַרְתָּ לִי מִפְּנֵי מָה מָשַׁכְתָּ אֶת יָדֶיךָ מִמֶּנּוּ הָיִיתִי אוֹמֵר לְךָ אֶתְמוֹל אֲנִי הוּא שֶׁטִּימֵּאתִי אֲנִי הוּא שֶׁטִּיהַרְתִּי וְעַכְשָׁיו אֲנִי אוֹמֵר שֶׁמָּא נִתְכַּבְּשָׁה מִדְּבַר תּוֹרָה. וְהֵיאַךְ אֲנִי פּוֹטְרָהּ מִדְּבַר תּוֹרָה.

אֵימָתַי הִיא טְמֵיאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. אָמַר רִבִּי סִימוֹן מִשֶּׁתִּשְׁהֵא הַגְּזֵירָה אַרְבָּעִים יוֹם. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה וְלֹא בְטָעוּת אָנוּ מַחֲזִיקִים אֶלָּא מִיַּד הִיא טְמֵיאָה מִשּׁוּם אֶרֶץ הָעַמִּים. אָמַר רִבִּי מָנָא לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי זְעִירָא מִן מַה דְתַנֵּי גִּנַּיָּיה דְּאַשְׁקְלוֹן הָדָא אָמְרָה אַשְׁקְלוֹן כִּלְחוּץ. וְכִי צוֹר אֵינוֹ אָסוּר לֵילֵךְ לְשָׁם וְהַקּוֹנָה שָׁם אֵינוֹ מִתְחַייֵב דְּלָא תִּיסְבּוֹר מֵימַר אוֹף הָכָא כֵּן לְפִיכָךְ נִמְנוּ עָלָיו לְפוֹטְרָהּ מִן הַמַּעְשְׂרוֹת.

רִבִּי סִימוֹן וְרִבִּי אַבָּהוּ הֲווֹן יְתִיבִין. אָמַר הָא כְתִיב וַיַּלְכֵּד יְהוּדָה אֶת עַזָּה וְאֶת גְּבוּלָהּ. לֵיתֵי עַזָּה. אֶת אַשְׁקְלוֹן אֶת גְּבוּלָהּ. לֵיתֵי אַשְׁקְלוֹן. מַעֲתָּה הָהֵן נַחַל

מִצְרַיִם. לֵיתֵי נַחַל מִצְרַיִם.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי כְּתִיב וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֶחָיו וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ טוֹב זוֹ סוּפִיטָא. וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ טוֹב שֶׁיִּפְטוֹר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת. רִבִּי אִימִּי בָּעֵי וְלֹא מִמַּעֲלֵי מִיסִּין הֵן. סָבַר רִבִּי אִימִּי כְּמִי שֶׁנִּתְכַּבְּשׁוּ. דְּאָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן שָׁלֹשׁ פרסטיגיות שִׁילַּח יְהוֹשֻׁעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁלֹּא יִכְנְסוּ לָאָרֶץ מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַפְנוֹת יְפַנֶּה. לְהַשְׁלִים יַשְׁלִים. לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה יַעֲשֶׂה. גִּרְגָּשִׁי פִּינָּה וְהֶאֱמִין לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְהָלַךְ לוֹ לְאַפְרִיקֵי. עַד בּוֹאִי וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם. זוֹ אַפְרִיקֵי. גִּבְעוֹנִים הִשְׁלִימוּ וכִי הִשְׁלִימוּ יוֹשְׁבֵי גִּבְעוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד מֶלֶךְ עָשׂוּ מִלְחָמָה וְנָפְלוּ.

מִפְּנֵי מַה לֹא גָזְרוּ עָל אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁבִּגְרָרִיקוֹ. רִבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מִפְּנֵי שֶׁנִּיוֶּיהָ רַע. עַד הֵיכָן. רִבִּי חָנִין בְּשֵׁם רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק עַד נַחַל מִצְרַיִם. וַהֲרֵי עַזָּה נִיוֶּיהָ יָפָה. פִּישְׁפְּשָׁה אָמַר קוֹמֵי רִבִּי יוֹסֵי שְׁאֵלִית לְרִבִּי אָחָא וְשָׁרָא.

רִבִּי זְעִירָא אָזַל לְחַמְּתָא דִּפְחָל וַהֲוָה חָמֵי גַּרְמֵיהּ יְהִיב לְבַר (מן) מִדִּיקְלָיָא דְּבָבֶל שָׁלַח שָׁאַל לְרִבִּי חִיָּיא בַּר וָוא שָׁאַל רִבִּי חִיָּיא בַּר וָוא לְתָרִין בְּנוֹי דְּרִבִּי אֶבְיָתָר דִּירְמָה אָמְרִין לֵיהּ נְהִיגִין כְּהֲנַייָא מָטֵיי עַד תַּמָּן. כְּהֲנַייָא שְׁאָלוּן לְרִבִּי יוֹחָנָן הֶהָן חוּטְא דְּנָוֶה. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי חוּנְיָא דִּבְרַת חַוּוֹרָן. נְהִיגִין כְּהֲנַייָא מָטֵיי עַד דְּרֵיי וְהָהֶן חוּטְא דְּבוֹצְרַייָה עַד דְּפַרְדֵּיסָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ יֵשׁ עֲיָירוֹת שֶׁל כּוּתִים שֶׁנָּהֲגוּ בָהֶן הֵיתֵר מִימֵי הוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְהֵן מוּתָּרוֹת. רִבִּי יוֹסֵי בָּעֵי מַעֲתָּה לֹא יָחוּשׁוּ כּוּתִים עַל חַלָּתָן. וַאֲנָן חָמֵיי רַבָּנִין חֹשְׁשִׁין. אָמַר רִבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי לָא בְגִין מִילְתָא דְאַתְּ אָמְרַת אֶלָּא בְגִין דְּלָא חֲלַטְתּוּן מַלְכוּתָא בְיָדָא.

רִבִּי יָסָא שָׁמַע דְּאָתֵת אֵימֵיהּ לְבוֹצְרָה. שָׁאַל לְרִבִּי יוֹחָנָן מַהוּ לָצֵאת. אָמַר לֵיהּ אִם מִפְּנֵי סַכָּנַת דְּרָכִים צֵא. אִם מִשּׁוּם כְּבוֹד אִמֶּךָ אֵינִי יוֹדֵעַ. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק עוֹד הִיא צְרִיכָה לְרִבִּי יוֹחָנָן אַטָּרָח עֲלוֹי וְאָמַר גְּמַרְתָּהּ לָצֵאת תָּבוֹא בְשָׁלוֹם. שָׁמַע רִבִּי לָעְזָר וָמַר אֵין רְשׁוּת גְּדוֹלָה מִזּוּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאַל לְרִבִּי חֲנִינָה הַקּוֹנָה בְעַמּוֹן וּמוֹאָב מַהוּ. אָמַר לֵיהּ אֲנִי לֹא שְׁמַעְתִּיהָ מֵרִבִּי חִייָה הַגָּדוֹל אֶלָּא מִפָּרָשַׁת אַשְׁקְלוֹן וּלְחוּץ. וְקַשְׁיָא דְּהוּא שָׁאַל לֵיהּ הָדָא וָמַר לֵיהּ הָדָא. אֶלָּא בְּגִין דְּלֵית רִבִּי חֲנִינָה אָמַר מִילָּה דְּלֹא שָׁמַע מִן יוֹמוֹי וּבְגִין דְּלָא מְפִיקְתֵּיהּ רֵיקָן בְּגִין כֵּן שָׁאַל לֵיהּ חָדָא וּמַגִּיב לֵיהּ חָדָא.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אֲזַל לְבוֹצְרָה אֲתוֹן לְגַבֵּיהּ. אָמְרוּ לֵיהּ חָמֵי לָן בַּר נַשׁ דְּרִישׁ דַּיָּין סִפֵּר חַזָּן עֲבִיד כָּל צוּרְכִינָן חָמָא חַד בַּבְלָיי. אָמַר לֵיהּ חָמִית לָךְ חַד אָתָר טָב אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לֵיהּ מִן בָּבֶל לְבָבֶל. אָמַר יַעֲקֹב בַּר אַבָּא מִן מַה דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מִן בָּבֶל לְבָבֶל הָדָא אָמְרָה הַקּוֹנָה שָׁם אֵינוֹ מִתְחַיֵּיב. וְכִי צוֹר אֵינוֹ אָסוּר לֵילֵךְ לְשָׁם וְהַקּוֹנָה שָׁם אֵינוֹ מִתְחַיֵּיב. אַשְׁכָּח תַּנֵּי סִימָן לְעַמּוֹן וּמוֹאָב וּלְאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁתֵּי אַרָצוֹת. אַחַת נַאֶכֶלֶת וְנֶעֱבֶדֶת וְאַחַת נֶאֱכֶלֶת וְלֹא נֶעֱבֶדֶת. סָבַר רִבִּי יוֹחָנָן מֵימַר אֶת בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר. שָׁאַל לְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בֶּצֶר בּוֹצְרָה.

רִבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ שָׁאַל לְרִבִּי חֲנִינָה הַקּוֹנָה מֵעַמּוֹן וּמוֹאָב מַהוּ. אָמַר [רִבִּי זְעִירָא] קְשִׁיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יָסָא לֵית עַמּוֹן וּמוֹאָב דְּמֹשֶׁה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן כְּתִיב כִּי חֶשְׁבּוֹן עִיר סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמוֹרִי הִיא צְרִיכָה לְרִבִּי שִׁמְעוֹן טַהֲרָה מִיַּד סִיחוֹן וְעוֹג אוֹ לֹא טַהֲרָה. אִין תֵּימַר שֶׁלֹּא טַהֲרָה חַיֶּיבֶת. אִין תֵּימַר טַהֲרָה פְּטוּרָה. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּמָא הָהֵל רָשׁ לָרֶשֶׁת אֶת אַרְצוֹ עָשִׂיתִי אֶת אַרְצוֹ חוּלִין לְפָנֶיךָ.

רִבִּי חוּנָא בָּעֵי מִישְׁרֵי הָהֵן יְבָלוֹנָה אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי מָנָא אָמַר לֵיהּ הָא לָךְ חֲתוֹם וְלָא קְבִילֵי עִילָּווּיי מִיחְתּוֹם לְמָחָר קָם עִימֵּיהּ רִבִּי חִיָּיא בַּר מַדָּיָא. אָמַר לֵיהּ יְאוּת עָבְדַת דְּלֹא חָתַמְתְּ. דְּרִבִּי יוֹנָה אָבוּךְ הֲוָה אָמַר אַנְטוֹנִינוּס יְהָבָהּ לְרִבִּי תְּרִין אַלְפִין דַּשְׁנִין בַּאֲרִיסוּ. לְפִיכָךְ נֶאֱכָל אֲבָל לֹא נֶעֱבָד [כְּסוּרְיָא] וּפָטוּר מִן הַמַּעְשְׂרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהִיא כִשְׁדוֹת גּוֹיִם.

רַב הוּנָא אָמַר כֵּינִי מַתְנִיתָא מִגְּזִיב וְעַד הַנָּהָר מִגְּזִיב וְעַד אֲמָנָה. תַּנֵּי אֵי זוּ הִיא הָאָרֶץ וְאֵי זוּ הִיא חוּץ לָאָרֶץ. כָּל שֶׁשּׁוֹפֵעַ מִסַּוְרוֹס [אֲמָנוֹס] וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מִטּוּרֵי אֲמָנוֹס וּלְחוּץ חוּץ לָאָרֶץ. הַנִּיסִּים שֶׁבְּיָם אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּאִילּוּ חוּט מָתוּחַ מִטּוּרֵי אֲמָנוֹס עַד נַחַל מִצְרַיִם. מֵהַחוּט וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֵהַחוּט וּלְחוּץ חוּץ לָאָרֶץ. רִבִּי יוּדָה אָמַר כָּל שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חֲרֵי הוּא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר וּגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל. שֶׁבַּצְּדָדִין מֵהֶן אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּיִלּוּ חוּט מָתוּחַ מִקַּפַּלְרָיָא וְעַד אוֹקְיָינוֹס מֵחוּט וְלִפְנִים אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֵהַחוּט וּלְחוּץ חוּץ לָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי יוֹסְטָא בַּר שׁוּנֶם לְכְשֶׁגִּיעוּ הַגָּלְיוֹת לְטוּרֵי אֲמָנוֹס הֵן עֲתִידוֹת לוֹמַר שִׁירָה. מַה טַּעַם תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה.

ב משנה: עוֹשִׁין בְּתָלוּשׁ בְּסוּרְיָא אֲבָל לֹא בִמְחוּבָּר. דָּשִׁים וְזוֹרִים וְדוֹרְכִים וּמְעַמְּרִין אֲבָל לֹא קוֹצְרִים וְלֹא בוֹצְרִין וְלֹא מוֹסְקִין. כְּלָל אָמַר רִבִּי עֲקִיבָה כָּל שֶׁכְּיוֹצֵא בּוֹ מוּתָּר בָּאָרֶץ עוֹשִׁין אוֹתוֹ בְּסוּרְיָא.

הלכה: עוֹשִׁין בְּתָלוּשׁ בְּסוּרְיָא כו׳. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ שֶׁלֹּא יְהוּ הוֹלְכִין הוֹלְכִין וּמִשְׁתַּקְּעִין שָׁם. בְּתָלוּשׁ לָמָּה הוּא מוּתָּר מִן גַּו דּוּ חֲמֵי רַוּוחָא קָרִיב לָא נְפִיק.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי מָנָא מַהוּ לִטְחוֹן עִם הַגּוֹי בָּאָרֶץ. אָמַר לֵיהּ מַתְנִיתָא אָמַר שֶׁהוּא אָסוּר דְּתַנִּינָן עוֹשִׁין בְּתָלוּשׁ בְּסוּרְיָא אֲבָל לֹא בִמְחוּבָּר הָא בָאָרֶץ אֲפִילּוּ בְּתָלוּשׁ יְהֵא אָסוּר.

מָקוֹם שֶׁהוּא נֶאֱכָל וְלֹא נֶעֱבָד. מַהוּ לְהַשְׁכִּיר בְּהֶמְתּוֹ שָׁם. רִבִּי לֵוִי צְנַבְּרְיָא שָׁאַל לְרִבִּי יִצְחָק וּלְרִבִּי אִימִּי וְאָסְרוּן. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה יְהַב לְעַמְמָיָא פְּרִיטִין לֹא מִשּׁוּם דְּהוּא אָסוּר אֶלָּא שֶׁלֹּא לְיַיחֵד בְּהֶמְתּוֹ עִם הַגּוֹי.

וּמַה נָן קַיָּימִין. אִם בְּפֵירוֹת שִׁשִּׁית שֶׁנִּכְנְסוּ לַשְּׁבִיעִית אֲפִילּוּ בָאָרֶץ מוּתָּר. אִם בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית שֶׁיָּצְאוּ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית לַחֲרוֹשׁ מוּתָּר וְלִקְצוֹר אָסוּר. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית בַּשְּׁבִיעִית.

רִבִּי חוּנָא אֲזַל לְצוֹר וְאָסַר לוֹן הָדָא אַשְׁקְיָיתָה. שָׁמַע רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר וְיֵיאוּת וְהָדָא לֹא בְמְחוּבָּר הִיא. וְהָא תַּנִּינָן מַשְׁקִין בֵּית הַשַּׁלְחִין בְּמוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי יוּדָן לְזָרְעִים שֶׁבּוֹ. רִבִּי מָנָא בָּעֵי מֵעַתָּה יְהֵא מוּתָּר לַחֲרוֹשׁ לָהֶן.

ג משנה: בְּצָלִים שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶן גְּשָׁמִים וְצִימְחוּ אִם הָיוּ הֶעָלִין שֶׁלָּהֶן שְׁחוֹרִים אֲסוּרִין. הוֹרִיקוּ חֲרֵי אֵילּוּ מוּתָּרִין. רִבִּי חֲנִינָא בֶּן אַנְטִיגְנָס אוֹמֵר אִם אֵינָן יְכוֹלִין לְהִיתָּלֵשׁ בֶּעָלִין שֶׁלָּהֶן אֲסוּרִין כְּנֶגֶד כֵּן מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מוּתָּרִין.

הלכה: כְּיני מַתְנִיתָא שְׁחוֹרִין אֲסוּרִין וּירוֹקִין מוּתָּרִין.

רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן בָּצַל שֶׁעָקָרוֹ וּשְׁתָלוֹ מִכְּיוָן שֶׁהִשְׁחִיר מִתְעַשֵּׂר לְפִי כוּלּוֹ. רִבִּי חִייָה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן בָּצַל שֶׁעָקָרוֹ וּשְׁתָלוֹ מִכְּיוָן שֶׁהִשְׁרִישׁ מִתְעַשֵּׂר לְפִי כוּלּוֹ. וְלֹא שַׁנְייָא בֵּין שֶׁעָקָרוֹ בַּשְּׁבִיעִית וּשְׁתָלוֹ לְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית בֵּין שֶׁעָקָרוֹ בַּשְּׁבִיעִית.

רִבִּי זְעִירָא אָמַר מִכְּיוָן שֶׁרָבָה עָלָיו הֶחָדָשׁ מוּתָּר. רִבִּי לָא רִבִּי אִימִּי תְּרוַיְיהוֹן אָמְרֵי אָסוּר. מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל רִבִּי לָא וְעַל רִבִּי אִימִּי. דְּתַנֵּי זֶה הַכְּלָל שְׁהָיָה רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ כָּל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין כְּגוֹן טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר שֵׁינִי וְהֶקְדֵּשׁ וְחָדָשׁ לֹא נָתְנוּ לָהֶן חֲכָמִים שִׁיעוּר אֶלָּא מִן בְּמִינוֹ בְּכָל שֶׁהוּא וּשְׁאֵינוֹ בְמִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין לוֹ מַתִּירִין כְּגוֹן תְּרוּמָה וְחַלָּה וְעָרְלָה וְכִלְאַיִם נָתְנוּ לָהֶן חֲכָמִים שִׁיעוּר מִן בְּמִינוֹ וּשְׁלֹא בְמִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם. הָתִיבוּן חֲרֵי שְׁבִיעִית חֲרֵי אֵין לָהּ מַתִּירִין וְלֹא נָתְנוּ לָהּ חֲכָמִים שִׁיעוּר. אָמַר לָהֶן לֹא אִם אָמַרְתֶּם בַּשְּׁבִיעִית שֶׁאֵינָהּ אוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהוּא אֶלָּא בְּבִיעוּר אֲבָל לַאֲכִילָה בְּנוֹתֵן טַעַם. מַה עָבְדִין לָהּ. רִבִּי הִילָא וְרִבִּי אִימִּי פָּתְרִין לָהּ בְּעֵירוּבִין אֲבָל בְּגִידּוּלִין חוֹמֶר הוּא בְּגִידּוּלִין. דְּאָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן בָּצָל שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם שֶׁעָקָרוֹ וּשְׁתָלוֹ אֲפִילּוּ הוֹסִיף כַּמָּה אָסוּר שֶׁאֵין גִּידּוּלֵי אִיסּוּר מַעֲלִין אֶת הָאִיסּוּר. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי זְעִירָא דְּתַנִּינָן גִּידּוּלֵי תְרוּמָה תְּרוּמָה וְגִידּוּלֵי גִידּוּלֵיהֶן חוּלִין אֲבָל טֶבֶל וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּסְפִיחֵי שְׁבִיעִית וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהַמְּדוּמַע וְהַבִּיכּוּרִין גִּידּוּלֵיהֶן חוּלִין. וְתַנֵּי עֲלָהּ בְּמַה דְבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁזְּרָעוֹ כֻלָּה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כֻלָּה גִּידּוּלֵי גִידּוּלִין אֲסוּרִין. מַה עֲבַד לָהּ רִבִּי זְעִירָא. פָּתַר לָהּ בְּקִדּוּשַׁת שְׁבִיעִית בִּבְיעוּר אֲבָל לָאֲכִילָה כֵּינִי שֶׁרָבָה עָלָיו הֶחָדָשׁ מוּתָּר.

רִבִּי אַבָּהוּ עָל לְאַרְבֶּל וְאִיתְקַבֵּל גַּבֵּי אַבָּא בַּר בִּנְיָמִן אָתוּן וּשְׁאָלוּן לֵיהּ בְּאִילֵּין בְּצָלֵייָא וְהוֹרֵי לוֹן כְּהָדָא דְּרִבִּי זְעִירָא מִכְּיוָן שֶׁרָבָה עָלָיו הֶחָדָשׁ מוּתָּר. חָמְתוֹן סְמִיכִין עֲלוֹי. אָמַר לוֹן. אֲנִי לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּמוּרְכָּנִין. אָמַר רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי אֲנָא יָדַע רֵאשָׁהּ וְסוֹפָהּ כַּד דְּשָׁמַע רִבִּי לָא וְרִבִּי אִימִּי פְּלִיגִין שְׁרַע מִינָּהּ.

ד משנה: מֵאֵימָתַי מוּתָּר אָדָם לִיקַּח יֶרֶק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִשֶּׁיֵּעָשֶׂה כְיוֹצֵא בוֹ. עָשָׂה הַבָּכִיר הִתִּיר הָאָפֶל. רִבִּי הִתִּיר לִיקַּח יֶרֶק מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד. אֵין מוֹצִיאִין שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה וּפֵירוֹת שְׁבִיעִית מֵהָאָרֶץ לְחוּצָה לָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי שָׁמַעְתִּי בְּפֵירוּשׁ שֶׁמּוֹצִיאִין לְסוּרְיָה וְאֵין מוֹצִיאִין לְחוּצָה לָאָרֶץ. אֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מֵחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי שָׁמַעְתִּי בְּפֵירוּשׁ שֶׁמּוֹצִיאִין מִסּוּרְיָה וְאֵין מְבִיאִין מֵחוּצָה לָאָרֶץ.

הלכה: בְּרַאשׁוֹנָה הָיָה הַיֶּרֶק אָסוּר בִּסְפָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא הַיֶּרֶק מוּתָּר בִּסְפָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אַף עַל פִּי כֵן הָיָה אָסוּר לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. הִתְקִינוּ שֶׁיְּהֵא מוּתָּר לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אַף עַל פִּי כֵן הָיָה אָסוּר לִיקַּח יֶרֶק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד. רִבִּי הִתִּיר לִיקַּח יֶרֶק בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מִיָּד בַּר מִן קַפְלוּטָא. מַה עָבְדוּן לֵיהּ צִיפְּרָאֵי אַלְבְּשׁוּנֵיהּ סַקָּא וְקִיטְמָא. וְאַיְתוּנֵיהּ קוֹמֵי רִבִּי. אָמְרִין לֵיהּ מַה חָטָא דֵין מִן כָּל יַרְקָא וְשָׁרָא לִי לוֹן.

עוּלָּא בַּר יִשְׁמָעֵאל בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה. רִבִּי וְרִבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה נַחְתוֹן לְעַכּוֹ. וְאִיתְקַבְּלוֹן גַּבֵּי רִבִּי מָנָא. אָמַר לָהֶן רִבִּי עֲשָׂה לָנוּ לִפַּס אֶחָד שֶׁל יֶרֶק עֲבַד לֵיהּ קוּפָּד. לְמָחָר אָמַר לֵיהּ עֲשֵׂה לָנוּ לִפַּס אֶחָד שֶׁל יֶרֶק עֲבַד לוֹן תַּרְנְגוֹלְתָא. אָמַר רִבִּי נִיכָּר הוּא זֶה שֶׁהוּא מִפְּתָח שֶׁל [סָמְאֵל]. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי יְהוּדָה אֲפִילּוּ מִפְּתָח שֶׁל [סָמְאֵל] אֵינוֹ. וְלָמָּה עֲבַד כֵּן דּוּ תַּלְמִיד מִן תַּלְמִידוֹי דְּרִבִּי יוּדָה. דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר הַיֶּרֶק אָסוּר בִּסְפָרֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד אַתָא לְגַבֵּהּ תַּנֵּי לֵהּ עוּבְדָא. אָמַר לֵיהּ צָרִיךְ חֲוַיְתָה עֲבִיד כְּוָותִין.

תַּמָּן תַּנִּינָן מִן הַיֶּרֶק מוּתָּר בִּירָקוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁהוּא שֵׁם לָוִוי. וְתַנֵּי עֲלָהּ הַנּוֹדֵר מִן הַיֶּרֶק בַּשְּׁבִיעִית אָסוּר אַף בִּירָקוֹת שָׂדֶה. תַּנֵּי רִבִּי קְרִיסְפָּא בְּשֵׁם רִבִּי חֲנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל וְאָמַר טַעְמָא. הָדָא דְתֵימַר עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יֶרֶק מִחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ. הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ. רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא אוֹמֵר עוֹלְשִׁין חֲשׁוּבוֹת הֵן לְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכְלִין בַּשְּׁבִיעִית. הָדָא דְתֵימַר עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רִבִּי. אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ.

הַוון בְּעָיֵין מֵימַר לָא פְלִיגִין. אַשְׁכַּח תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה אָמַר עַד גְּזִיב. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר עַד אֲמָנֹס.

תַּנְיָ פֵּירוֹת הָאָרֶץ שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לָאָרֶץ מִתְבַּעֲרִין בִּמְקוֹמָן דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מֵבִיאָן לָאָרֶץ וּמְבַעֲרָן דִּכְתִיב בְּאַרְצָךְ תִּהְיֶה כָּל תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכוֹל. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. הוֹרֵי רִבִּי אַמִּי כְּהֵן תַּנְיָא קַמָּיָא לְקוּלָּא. אָמַר רִבִּי הִילָא וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲבִירֵם מִמָּקוֹם לְמָקוֹם.

תַּמָּן תַּנִּינָן אֲרִיסְטוֹן הֲבִיאוּ בִּיכּוּרִים מֵאִיסְפַּמְיָא וְקִיבְּלוּ מִמֶּנּוּ. וְיָבִיא תְּרוּמָה. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה בִּיכּוּרִים בַּאֲחֵרִיּוּת בַּעֲלִים. תְּרוּמָה אֵינָהּ בַּאֲחֵרִיּוּת בַּעֲלִים. אִם אָמַר אַתְּ כֵּן אַף הֵן מְרַדְּפִין אַחֲרֵיהֶם לְשָׁם.

פרק ז

א משנה: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית כָּל שֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּים בָּאָרֶץ יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית. יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר וּלְדָמָיו בִּיעוּר. וְאֵי זֶה זֶה עֵלָה הַשּׁוֹטֶה. הָרַנְדָּנָה הָעוּלְשִׁין וְהַכְּרִשִּׁין וְהָרִגְילָה וְנֵץ הֶחָלָב. וּמַאֲכַל בְּהֵמָה הַחוֹחִים וְהַדַּרְדָּרִים. וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים סְפִיחֵי אִפְּטִיס וְקוּצָה יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וּלְדִמֵיהֶן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וּלְדִמֵיהֶן בִּיעוּר. עוֹד כְּלָל אַחֵר אָמְרוּ כָּל שֶׁהוּא מַאֲכַל אָדָם וּמַאֲכַל בְּהֵמָה וּמִמִּין הַצּוֹבְעִים וּמִתְקַיֵּים בָּאָרֶץ יֵשׁ לוֹ שְׁבִיעִית וּלְדָמָיו שְׁבִיעִית. אֵין לוֹ בִּיעוּר וְלֹא לְדָמָיו בִּיעוּר. אֵי זֶה זֶה עִיקַּר הַלּוּף הַשּׁוֹטֶה וְעִיקַּר הָרַנְדָּנָה הָעַרְקַבְּלִין וְהַחַלְבְּיצִין וְהַבּוּקְרָיָה. וּמִן הַצּוֹבְעִים הַפּוּאָה וְהָרִכְפָּא יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. אֵין לָהֶן בִּיעוּר וְלֹא לִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר דְּמֵיהֶן מִתְבַּעֲרִין עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אָמְרוּ לוֹ לָהֶן אֵין בִּיעוּר קַל וָחוֹמֶר לִדְמֵיהֶן. קִלְיֵי רִימוֹן וְהַגֵּז שֶׁלּוֹ קִלְיֵי אֱגוֹזִים וְהַגַּלְעִינִין. יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. הַצַּבָּע צוֹבֵעַ לְעַצְמוֹ לֹא יִצְבַּע בְּשָׂכָר. שֶׁאֵין עוֹשִׂין סְחוֹרָה בִּפֵּירוֹת שְׁבִיעִית. וְלֹא בִּכְבוֹרוֹת וְלֹא בִּתְרוּמוֹת. וּלֹא בִּנְבֵילוֹת וְלֹא בִּטְרֵיפוֹת וְלֹא בִּשְׁקָצִים וְלֹא בִּרְמָשִׂין. וְלֹא יְהֵא לוֹקֵחַ יָרָקוֹת שָׁדֶה וּמוֹכֵר בַּשּׁוּק אֲבָל הוּא לוֹקֵט וּבָנוֹ מוֹכֵר עַל יָדוֹ. לָקַח לְעַצְמוֹ וְהוֹתִיר מוּתָּר לְמוֹכְרוֹ. לָקַח בְּכוֹר לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ אוֹ לֵרֶגֶל וְלֹא צָרִיךְ לוֹ מוּתָּר לְמוֹכְרוֹ. צָדֵי חַיָּה עוֹפוֹת וְדָגִים שֶׁנִּתְמַנּוּ לָהֶן מִינִין טְמֵיאִין מוּתָּר לְמוֹכְרָן. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אַף מִשֶּׁנִּתְמַנּוּ לוֹ לְפִי דַּרְכּוֹ לוֹקֵחַ וּמוֹכֵר. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא אוּמָנְתּוֹ בְכָךְ. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין.

הלכה: צְבָעִין לְאָדָם מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא לָכֶם כָּל שֶׁהוּא צוֹרֶךְ לָכֶם. וְתַנֵּי עֲלָהּ כְּגוֹן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּסִיכָה וּצְבִיעָה. יָצָאת מָלוּגְמָא שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא לְחוֹלִין. יָצָאת אֲלִינְתִּין שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא לַתַּפְּלִין. רִבִּי יוֹנָה בְּעֵי וְלָמָּה יָצָאת מָלוּגְמָא שֶׁאֵין עֲלֶיהָ קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. וְהָתַנֵּי דִּן וְצָד וְזֶרַע אִסְטִיס שֶׁזּוֹרְעִין אוֹתָן בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶם. מַיי כְדוֹן לָכֶם הַשָּׁוֶה לְכוּלְּכֶם. רִבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רִבִּי לָא שָׁמַע מִן הָדָא תְּהֵא. אַף לְהַדְלָקַת הַגֵּר וְלִצְבוֹעַ בָּהּ צֶבַע. וְלֹא נִמְצָא מְאַבֵּד אֶת אוֹכְלֵי בְהֵמָה. תִּיפְתָּר בִּצְבוּעִין לְאָדָם. אָמַר רִבִּי מָנָא תִּיפְתָּר בְּאוֹכְלֵי בְהֵמָה לְאָדָם וְלֵית שְׁמַע מִנֵּיהּ כְּלוּם.

צְבָעִין לִבְהֵמָה מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא עִיקַּר הַגֵּוֵרֶד וְעִיקַּר הָאֲגָה וְעִיקַּר הָאוֹג אֵין בָּהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. מִינֵי (כְּנִיסוֹת) מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא הַיֵּרָקָנִין וְהַבּוֹרִית וְהָאָהָל יֵשׁ לָהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. בְּשָׂמִים מַהוּ שֶׁיְּהֵא עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא הַפַּרְחָלָבָן [וְהָאוֹרֶן] אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית. חֲבֵרַיָּא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר אֵין לְקֻטָּף שְׁבִיעִית מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ פָּרִי. רִבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּהוּ תִּיפְתָּר דִּבְרֵי הַכֹּל בְּהָדָא נְסוֹרָתָהּ. מִינֵי אַדְלָקוֹת מַה אִית לָךְ כְּגוֹן הָהֵן פְּקוּעָה.

וְהָהֵן וֵורֵד תַּנֵּי בָּהּ תְּלַת מִילִּין. עָלִין שֶׁלּוֹ יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וְלִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. פִּיקָּה שֶׁלּוֹ יֵשׁ לָהּ שְׁבִיעִית וְלִדְמֶיהָ שְׁבִיעִית. אֵין לוֹ בִּיעוּר וְלֹא לִדְמֶיהָ בִּיעוּר. עִיקָּר שֶׁלּוֹ אֵין לוֹ שְׁבִיעִית וְלֹא לְדָמָיו שְׁבִיעִית אֵין לוֹ בִּיעוּר וְלֹא לְדָמָיו בִּיעוּר. רִבִּי יִרְמְיָה בְּעָא קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ מַהוּ לִכְבּוֹשׁ מִן הָהֵן וֵורֵד. אָמַר לוֹ וְכִי יֵשׁ לוֹ מְלָאכָה אֲחֶרֶת. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיא אוֹכֶל אָדָם הוּא.

הוֹרֵי רִבִּי מָנָא אוֹרֶסְטִין שֶׁרֵי אוּדוּרוּדוֹסְטוֹן שֶׁרֵי קִיטְרָטוֹן שֶׁרֵי מִירְסִינָטוֹן שֶׁרֵי דַּרְמִינוֹן שֶׁרֵי אִידְרוֹמִירוֹן אֲסִיר דִּיוֹמִילִן אֲסִיר.

צִיפְּרֵיי שְׁאָלוּן לְרִבִּי אִימִּי מַהוּ לְחַשֵּׁן בְּחוֹחִין.אָמַר לוֹ אַתּוּן אָמְרִין בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה אֲפִילּוּ עֲלֵי קִינָרִיסָאשָׁרִי. אָמַר רִבִּי יְאוֹשֻׁעַ לְעוּבְדָּה וּסְמוֹךְ עָלַיי. אָמַר רִבִּי יְאוֹשֻׁעַ אֵין לָךְ מִיּוּחָד לִבְהֵמָה אֶלָּא חָצִיר בִּלְבַד וּשְׁלָקָהוּ לְחַשֵּׁן בּוֹ מוּתָּר לְחַשֵּׁן בּוֹ.

וְתַנֵּי חָצִיר וְכָל שֶׁאָר יְרָקוֹת שֶׁלְּקָחָן לְחַשֵּׁן בָּהֶן מוּתָּר לְחַשֵּׁן בָּהֶן. חִישֵּׁב עֲלֵיהֶן לְאוֹכֶל אָדָם אָסוּר לְחַשֵּׁן בָּהֶן. תַּנֵּי בַּר קַפָּרָא מוּתָּר לְחַשֵּׁן בָּהֶן וְאָסוּר לָלוֹתמֵהֶן לָמָּה שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית דְּאַתְּ אָמַר עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי שְׁמָעִינָן שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לְאָדָם וּשְׁמָעִינָן שֶׁמּוּתָּר לְסוֹחֲטָן וְלַעֲשׂוֹתָן מֵהֶן סַמְמָנִין לְאָדָם.

תַּמָּן תַּנִּינָן לוּלְבֵי זְרָדִים (וְשֶׁל עֲרָלָה) וַעֲלֵי לוּף שׁוֹטֶה אֵין מְטַמְּאִין טוּמְאַת אוֹכְלִין עַד שֶׁיִּמְּקוּ לָמָּה שֶׁהֵן מָרִין. וְתוּרְמוֹסִין לָאו אֵינָן מָרִין שַׁנְיָיא הִיא תוּרְמוֹסִין שֶׁעִיקָּרָן אוֹכֶל אָדָם. לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא שְׁמָעִינָן שֶׁאֵין קְדוּשַּׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּמְּקוּ.

לֹא כֵן אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה עוּלְשִׁין חֲשׁוּבוֹת הֵן לְטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכְלִין בַּשְּׁבִיעִית וְאִיתְמַר טַעֲמָא הָדָא אָמְרָה עַד שֶׁלֹּא הִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יָרָק מֵחוּצָה לָאָרֶץ לָאָרֶץ. אֲבָל מִשֶּׁהִתִּיר רִבִּי לְהָבִיא יָרָק מֵחוּץ לָאָרֶץ לָאָרֶץ הִיא שְׁבִיעִית הִיא שְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ. וָכָא לֹא יְהוּ חֲשׁוּבוֹת עַד שֶׁיַּחְשֹׁב עֲלֵיהֶן. וּמְצִינוּ דָּבָר

בַּתְּחִילָה קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו. וּבְסוֹף אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עָלָיו. הָתִיבוּן חֲבֶרֵי הַסֵּיאָה וְהָאֲזוֹב וְהַקּוּרְנִית שֶׁלְּקָטָן לְעֵצִים אֵין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן. חִישֵׁב עֲלֵיהֶן קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן. אָמַר רִבִּי חֲנַנְיָה שֶׁכֵּן אִם לְקָטָן מִתְּחִילָּה לְאוֹכְלִין קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן מִיַּד.

הַסֵּיאָה צִתְרָה. אֲזוֹב אֵיזוֹבָא. קוֹרְנִית קוֹרְנִיתָא. מַהוּ חַלְבִּיצִין בֵּיצֵי נֵץ חָלָב.

אָמַר לָהֶן רִבִּי מֵאִיר מַחְמִיר אֲנִי בְּדָמִין מִן הָעִיקָּר. שֶׁהַשֶּׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית מַדְלִיקִין בּוֹ מִכָּרוֹ וְלָקַח בּוֹ שֶׁמֶן אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ. רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הֶחֱלִיף שֶׁמֶן בְּשֶׁמֶן שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה רִבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה מַחֲלִיף שְׁנֵיהֶן שֶׁל חוּלִין. הֶחֱלִיף יַיִן בְּשֶׁמֶן כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר יַיִן אֵין סָכִין אוֹתוֹ. וְדִכְוָותֵיהּ שֶׁמֶן אֵין מַדְלִיקִין. הֶחֱלִיף עָלִין בְּלוּלְבִין. כְּמַה דְּתֵימַר עָלִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וְדִכְוָותֵיהּ לוּלְבִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. הֶחֱלִיף אוֹכְלֵי אָדָם בְּאוֹכְלֵי בְהֵמָה כְּמַה דְּתֵימַר אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא וְדִכְוָותֵהּ אוֹכְלֵי בְהֵמָה אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא. וְהָתַנִּינָן מוֹכְרִין אוֹכְלֵי אָדָם וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה לִיקַּח בָּהֶן אוֹכְלֵי אָדָם אֲבָל לֹא אוֹכְלֵי בְהֵמָה אוֹכְלֵי בְהֵמָה לִיקַּח בָּהֶן אוֹכְלֵי בְהֵמָה וְכָל שֶׁכֵּן אוֹכְלֵי אָדָם (לִיקַּח בָּהֶן אוֹכְלֵי בְהֵמָה).

וְהָדָא קְנִיבְתָּא דְּיַרְקָא מַסְקִין לָהּ לְאִיגָּרָא וְהִיא יָבְשָׁה מִן גַּרְמָהּ. רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹצָדָק בְּיֵין עַד הַפֶּסַח בְּשֶׁמֶן עַד הָעֲצֶרֶת וּבִגְרוֹגְרוֹת עַד הַפּוּרִים. רִבִּי בֵּיבַי בְּשֵׁם רִבִּי חֲנִינָה וּבִתְמָרִין עַד הַחֲנוּכָּה.

רִבִּי אִילָא רִבִּי שִׁמְעוֹן בַּר בָּא וָוא. רִבִּי יוֹחָנָן וַחֲבֵרוֹתֵיהּ חֲווֹן יָתְבִין מַקְשְׁיָין אָמַר יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר אוֹ אֵין לָהֶן בִּיעוּר. עָבַר רִבִּי יַנַּאי. אָמְרוּן הַאי גַּבְרָא מִישְׁאַלִינֵיהּ אֲתוֹ שְׁאָלוּנֵיהּ אָמַר לָהֶן כָּל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִישּׁוֹר יֵשׁ לוֹ בִּיעוּר. וּשְׁאֵין דַּרְכּוֹ לִישּׁוֹר אֵין לוֹ בִּיעוּר. וְאֵילּוּ מֵהֶן שֶׁדַּרְכָּן לִישּׁוֹר וּמֵהֶן שֶׁאֵין דַּרְכָּן לִישּׁוֹר וּשְׁרַע תַּנָּיֵיהּ מִינָּהּ.

מַהוּ לִצְבוֹעַ בְּטוֹבַת חֲנַיָּה. מִן מַה דְתַנִּי הַשְּׁלִשּׁוּשִׁית וַחֲלְבִּצִין הַתְּגֵר עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ הָדָא אָמְרָה שֶׁאָסוּר לִצְבוֹעַ בְּטוֹבַת חֲנַיָּה.

כְּתִיב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם. מַה תַלְמוּד לוֹמַר וּטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם. אֶלָּא אֶחָד אִיסּוּר אֲכִילָה וְאֶחָד אִיסּוּר הֲנָיָה. כָּל דָּבָר שֶׁאִיסּוּרוֹ דִּבֵּר תּוֹרָה אָסוּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וְכָל דָּבָר שֶׁאִיסּוּרוֹ מִדִּבְרֵיהֶן מוּתָּר לַעֲשׂוֹת בּוֹ סְחוֹרָה. וַחֲרֵי חָמוֹר. לְמַלַּאכְתּוֹ הוּא גָדֵל. וַחֲרֵי גָּמָל. לְמַלַּאכְתּוֹ הוּא גָדֵל. רִבִּי הוֹשַׁעְיָה נָסַב וְיהַב בַּהֲדֵין מוּרְיֵיס. רִבִּי חוּנָא נָסַב וְיהַב בַּהֲדֵין חִלְתּוּתָא.

תַּנֵּי לֹא יְהוֹ חֲמִשָּׁה מְלַקְּטִין יֶרֶק וְאֶחָד מוֹכֵר הוּא שֶׁלּוֹ וְשֶׁל חֲבֵירוֹ. חֲמִשִּׁין אַחִין מְלַקְּטִין וְאֶחָד מוֹכֵר עַל יְדֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן וּבְלָבַד שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פַּלְטֵיר. שֶׁלֹּא יְהֵא מַזְבִּין בְּהוּא אָתָר בְּכָל שָׁנָה. וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר דְּלֹא יְהֵא מַזְבִּין בְּכָל שָׁעָה.

תַּנֵּי הַחֲנֻוָּנִי שֶׁהָיָה מְבַשֵּׁל יֶרֶקוֹת בַּשְּׁבִיעִית לֹא יְהֵא מְחַשֵּׁב שְׁכָרוֹ עַל דְּמֵי שְׁבִיעִית אֲבָל מְחַשֵּׁב הוּא עַל הַיַּיִן וְעַל הַשֶּׁמֶן וְעַל הָאַבְטָלָה. רִבִּי לָא מְפַקֵּד לְאִילֵּין חֲלַטָּרְיָא לָא תַהֲווֹן מְחַשְּׁבִין אַגְרֵיכוֹן עַל מִישְׁחָא אֶלָּא עַל חִיטַּיָּא.

תַּמָּן תַּנִּינָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אֵימָתַי בִּזְמָן שֶׁאֵין לוֹ אוּמָנוּת אֶלָּא הוּא אֲבָל יֵשׁ לוֹ אוּמָנוּת שֶׁלֹּא הִיא חֲבֵרַי זֶה מוּתָּר. הֵיךְ עֲבִידָא. הָיָה יוֹשֵׁב וּבָטֵל מִמְּלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁבָּאת שְׁבִיעִית הִתְחִיל מְפַשֵּׁיט יָדוֹ וְנוֹשֶׂא וְנוֹתֵן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה אִם יֵשׁ עִמּוֹ מְלָאכָה אֶחֶרֶת כָּשֵׁר וְאִם לָאו פָּסוּל. אֲבָל אִם הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בִּמְלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁבָּאת שְׁבִיעִית הִתְחִיל מְפַשֵּׁיט יָדוֹ וְנוֹשֶׂא וְנוֹתֵן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִמּוֹ מְלָאכָה אֶחֶרֶת מוּתָּר. רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. הֲלָכָה כְּרִבִּי יוּדָה דְּמַתְנִיתִין. אִקְלַס רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא דָּמַר שְׁמוּעָה בְּשֵׁם זְעִיר מִינֵּיהּ. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה לְחוּמְרָא. הֵיךְ עֲבִידָא הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בִּמְלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעוֹת. וּבַשְּׁבִיעִית הִתְחִיל וּמְפַשֵּׁיט אֶת יָדוֹ לִישָּׁא וְלִתֵּן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה אִם יֵשׁ עִמּוֹ מְלָאכָה אֶחֶרֶת מוּתָּר וְאִם לָאו אָסוּר. (אֲבָל אִם הָיָה עוֹסֵק בִּמְלַאכְתּוֹ כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁבָּאת שְׁבִיעִית הִתְחִיל מְפַשֵּׁיט יָדוֹ וְנוֹשֶׂא וְנוֹתֵן בְּפֵירוֹת עֲבֵירָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עִמּוֹ מְלָאכָה אֶחֶרֶת אָסוּר) לֹא בְדָא. רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי לָעְזָר. הֲלָכָה כְּרִבִּי יוּדָה דְּמַתְנִיתִין. אִקְלַס רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא דָּמַר שְׁמוּעָה מִשּׁוּם זְעִיר מִינֵּיהּ. אוּף הָכָא כֵּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן תַּמָּן אֵין הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת. בְּרַם הָכָא הַמַּלְכוּת אוֹנֶסֶת.

ב משנה: לוּלְבֵי זְרָדִים וְהֶחָרוּבִין יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר וְלִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. לוּלְבֵי הָאֲלָה וְהַבּוֹטְנָא וְהָאֲטָדִים יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. אֵין לָהֶן בִּיעוּר וְלֹא לִדְמֵיהֶן בִּיעוּר. אֲבָל לָעֲלִים יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. מִפְּנֵי שֶׁהֵן נוֹשְׁרִין מֵאֲבִיהֶן. הַוָּרְד וְהַכּוֹפֶר וְהַקֶּטֶף וְהַלּוֹטֶת. יֵשׁ לָהֶן שְׁבִיעִית וְלִדְמֵיהֶן שְׁבִיעִית. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אֵין לְקֶטֶף שְׁבִיעִית מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ פֶּרִי. וְוֶרֶד חָדָשׁ שֶׁכְּבָשׁוֹ בְּשֶׁמֶן יָשָׁן יִלָּקֵט הַוָּרְד. וְיָשָׁן בְּחָדָשׁ חַיָּיב בְּבִיעוּר. חָרוּבִים חֲדָשִׁים שֶׁכְּבָשָׁן בְּיַיִן יָשָׁן וִישָׁנִים בְּחָדָשׁ חַיָּיבִין בְּבִיעוּר. זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁהוּא בְּנוֹתֵן טַעַם חַיָּיב לְבָעֵר מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. וּמִין בְּמִינוֹ כָּל שֶׁהוּא. שְׁבִיעִית אוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהוּא בְּמִינוֹ וּשְׁלֹא בְמִינוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם.

הלכה: בְּרַאשָׁה דְּפִירְקָא אַתְּ אָמַר אֵין אוֹכְלִין עַל הָעִיקָּר. וָכָא אַתְּ אָמַר אוֹכְלִין עַל הָעִיקָּר. אָמַר רִבִּי פִּינְחָס תַּמָּן אֵין סוֹפָן לְהַקְשׁוֹת. בְּרַם הָכָא סוֹפוֹ לְהַקְשׁוֹת מִכֵּיוָן שֶׁהַקְּשׁוּ נַעֲשׂוּ כָּאן כְּאָן.

תַּנֵּי וְכוּלָּן שֶׁנִּכְנְסוּ מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית. חוּץ מִן הֶעָדָל. מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּיֶרֶק. רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֵית כָּאן מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית אֶלָּא שְׁבִיעִית. וְהָתַנֵּי הַסֵּיאָה וְהָאֲזוֹב וְהַקּוּרְנִית שֶׁהוֹבִילוֹ לְחָצֵר. אֲבָל אִם הָיְתָה שְׁנִיָּיה נִכְנֶסֶת לַשְּׁלִישִׁית שְׁלִישִׁית מִשִּׁשִּׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁשִּׁית. הָכָא אַתְּ מָנֵי לַחוֹרִיהּ. וָכָא

אַתְּ מָנֵי לְקוֹמֵיהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי שְׁלִישִׁית וְשִׁשִּׁית אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁינִי יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשְׂרוֹת שְׁבִיעִית אֵין בָּהּ מַעֲשְׂרוֹת כָּל עִיקָּר. לֹא כֵן אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן לֵית כָּאן מִשִּׁישִׁית לַשְּׁבִיעִית שִׁישִׁית אֶלָּא שְׁבִיעִית. תַּמָּן בִּרְשׁוּת הַבְּעָלִים בְּרַם הָכָא בִּרְשׁוּת הֶעָנִי הֵן. מוּטָב לוֹ אֶחָד בְּוַדַּאי וְלֹא שְׁנַיִם בְּסָפֵק.

עָלִין שֶׁכְּבָשָׁן עִם לוּלְבִין אִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי בֵּין אֵילּוּ וּבֵין אֵילּוּ יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר. וְאִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי בֵּין אֵילּוּ וְאֵילּוּ אֵין לָהֶן בִּיעוּר. וְאִית תַּנָּיֵי תַּנֵּי עָלִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר לוּלְבִין אֵין לָהֶן בִּיעוּר. מָאן דְּאָמַר אֵין לָהֶן בִּיעוּר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. מָאן דְּאָמַר עָלִין יֵשׁ לָהֶן בִּיעוּר לוּלְבִין אֵין לָהֶן בִּיעוּר רַבָּן גַּמְלִיאֵל.

רַבִּי פְּדָת רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן אַתְיָא דְרַבִּי שִׁמְעוֹן כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנִּינָן תַּמָּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שָׁמַעְתִּי שֶׁהַמַּעֲמִיד בִּשְׂרַף הֶעָלִין וּבִשְׂרַף הָעִיקָּרִין מוּתָּר בִּשְׂרַף הַפִּגִּין אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פֶּרִי. אָמַר רַבִּי זְעִירָא לְרַבִּי פְּדָת כְּמַה דְתֵימַר תַּמָּן הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וָכָא אָמַר הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רַבִּי יוֹנָה וְדַמְיָא הִיא כָּל רַבָּה קָטָף בָּטֵל עַל גַּבֵּי שָׁרְפוֹ. אִילֶן אֵינוֹ בָּטֵל עַל גַּבֵּי שָׁרְפוֹ. אוֹכְלֵי בְהֵמָה קְדוּשַׁת שְׁבִיעִית חָלָה עֲלֵיהֶן וְאֵין קְדוּשַׁת עָרְלָה חָלָה עֲלֵיהֶן. אָמַר רַבִּי אָבִין אִית לָךְ חוֹרִי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמְרָהּ שְׁמוּעָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ אָמְרָהּ לְמָה.

שְׂרַף פֵּירֵי פִּגִּין פֵּירֵי. וְאֵין תֵּימַר שְׂרַף פֵּירֵי עָשָׂה כֵן בִּתְרוּמָה אָסוּר. וְאֵין תֵּימַר פִּגִּין פֵּירֵי עָשָׂה כֵן בִּתְרוּמָה מוּתָּר. לָמָּה שֶׁהַנְּיַית תְּרוּמָה מוּתֶּרֶת וַהֲנָיַית עָרְלָה אֲסוּרָה.

הָכָא אַתְּ אָמַר יִלָּקֵט הַוָּרֵד. וָכָא אַתְּ אָמַר חַיָּיב בְּבִיעוּר. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן תְּרֵין תַּנָּיִין אִינּוּן. אָמַר רַבִּי זְעִירָא יָכִיל אֲנָא פְּתַר לְהוֹן וָוֹרֵד בִּתְרֵי תְנַיֵּי וָוֹרֵד חָדָשׁ שֶׁכְּבָשׁוֹ בְּשֶׁמֶן יָשָׁן. וָוֹרֵד שֶׁל שְׁבִיעִית שֶׁכְּבָשׁוֹ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שִׁשִּׁית וְיָשָׁן בְּחָדָשׁ וָוֹרֵד שְׁבִיעִית שֶׁכְּבָשׁוֹ שֶׁל שְׁמִינִית.

פרק ח

א **משנה**: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית כָּל הַמְיוּחָד לְאוֹכֶל אָדָם אֵין עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מָלוּגְמָא לָאָדָם וְאֵין צוֹרֵךְ לוֹמַר לִבְהֵמָה. וְכָל שֶׁאֵינוּ מְיוּחָד לְאוֹכֶל אָדָם עוֹשִׂין מִמֶּנּוּ מָלוּגְמָא לָאָדָם אֲבָל לֹא לִבְהֵמָה. וְכָל שֶׁאֵינוּ מְיוּחָד לֹא לְאוֹכֶל אָדָם וְלֹא לְאוֹכֶל בְּהֵמָה חַיָּשׁ עָלָיו אוֹכֶל אָדָם וְאוֹכֶל בְּהֵמָה נוֹתְנִין עָלָיו חוּמְרֵי אָדָם וְחוּמְרֵי בְהֵמָה. חַיָּשׁ עָלָיו לְעֵצִים חֲרֵי הוּא כְעֵצִים כְּגוֹן הַסִּיאָה וְהָאֵזוֹב וְהַקּוּרְנִית.

הלכה: כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשְּׁבִיעִית כו׳. רַבִּי בּוּן בַּר חִייָה בָּעָא קוֹמֵי רַבִּי זְעִירָא אוֹכְלֵי אָדָם וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה הָיוּ בַּבָּרָשָׁה. מַה חָמִית מֵימַר אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא וְאוֹכְלֵי בְהֵמָה עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא. אָמַר לֵיהּ וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה מִיעוּט. מִיעֵט אוֹכְלֵי אָדָם אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא. וּמִיעֵט אוֹכְלֵי בְהֵמָה. אָמַר רַבִּי בּוּן בַּר חִייָה כָּל מִדְרָשׁ שֶׁאַתְּ דוֹרֵשׁ וְשׁוֹבֵר מִדְרָשׁ רִאשׁוֹן אֵין זֶה מִדְרָשׁ. רַבִּי יוֹסֵי לֹא אָמַר כֵּן אֶלָּא וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה מִיעֵט. לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ מִיעוּט אַחַר מִיעוּט. לְרַבּוֹת אוֹכְלֵי אָדָם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מָלוּגְמָא. וְרַבָּה אוֹכְלֵי בְהֵמָה. כַּיי דְּאָמַר רַבִּי בּוּן בַּר חִייָה כָּל מִדְרָשׁ שֶׁאַתְּ דוֹרֵשׁ וְשׁוֹבֵר מִדְרָשׁ רִאשׁוֹן אֵין זֶה מִדְרָשׁ. אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה כְּשֶׁמִּיעֵטָתָה אוֹכְלֵי אָדָם מִיעֵטְתָּה וּכְשֶׁרִיבִּיתָה אוֹכְלֵי בְהֵמָה רִיבִּיתָה.

אוֹכְלֵי בְהֵמָה מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְבוּעִין לָאָדָם. מַה אִם אוֹכְלֵי אָדָם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לָאָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבוּעִין לָאָדָם אוֹכְלֵי בְהֵמָה שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לָאָדָם לֹא כָּל שֶׁכֵּן שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לָאָדָם. מִינֵי מָלוּגְמִיּוֹת מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְבָעִים לָאָדָם. מַה אִם אוֹכְלֵי אָדָם שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לָאָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לָאָדָם מִינֵי מָלוּגְמִיּוֹת שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לָאָדָם לֹא כָּל שֶׁכֵּן שֶׁתַּעֲשֶׂה מֵהֶן צְבָעִין לָאָדָם. לֹא צוּרְכָה דְּלֹא אוֹכְלֵי אָדָם מַהוּ לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְבָעִין לִבְהֵמָה. כְּמַה דְאַתְּ אָמַר בְּאוֹכְלֵי אָדָם. שֶׁאֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מָלוּגְמָא לָאָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לָאָדָם וְדִכְוָותָהּ אוֹכְלֵי בְהֵמָה שֶׁאֵין עוֹשִׂין מָלוּגְמָא לִבְהֵמָה נַעֲשֶׂה צְבָעִין לִבְהֵמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מִפְּנֵי מַה אוֹכְלֵי אָדָם עוֹשִׂין מֵהֶן צְבָעִין לָאָדָם שֶׁכֵּן יֵשׁ לָהֶן קְדוּשָׁה נַעֲשָׂה מֵאוֹכְלֵי בְהֵמָה צְבָעִין לִבְהֵמָה וּצְבָעִין לִבְהֵמָה אֵין עֲלֵיהֶן קְדוּשָׁה.

נִיחָא חוּמְרֵי אָדָם וְחוּמְרֵי בְהֵמָה. שֶׁאָסוּר לְשׁוֹלְקָן. תַּנֵּי הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְאוֹכְלִין וְהַלּוֹקֵחַ לוֹקֵחַ לְעֵצִים לֹא הַכֹּל מִמֶּנּוּ. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְאוֹכְלִין וְהַלּוֹקֵחַ לוֹקֵחַ לְאוֹכְלִין וְחִישֵׁב עֲלֵיהֶן לְעֵצִים. מַה נָן קַיָּימִין אִם בְּשֶׁנָּתַן לוֹ מָעוֹת וְאַחַר כָּךְ מָשַׁךְ דְּמֵי עֵצִים נָתַן לוֹ. אִם בְּשֶׁמָּשַׁךְ וְאַחַר כָּךְ נָתַן לוֹ מָעוֹת דְּמֵי אוֹכְלִין נָתַן לוֹ. אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּשֶׁנָּתַן לוֹ מָעוֹת וְאַחַר כָּךְ מָשַׁךְ תַּפְלוּגְתָּא דְּרִבִּי יוֹחָנָן וְרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן דּוּ אָמַר אֵין הַמָּעוֹת קוֹנִין דָּבָר תּוֹרָה דְּמֵי אוֹכְלִין נָתַן לוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ הַמָּעוֹת קוֹנִין דָּבָר תּוֹרָה דְּמֵי עֵצִים נָתַן לוֹ. הַמּוֹכֵר מוֹכֵר לְעֵצִים וְהַלּוֹקֵחַ לוֹקֵחַ לְאוֹכְלִין.

הָיָה זֶה מַעֲמִיד וְזֶה מַעֲמִיד יֵיבָא כְּהָדָא אִם הַמּוֹכֵר תּוֹבֵעַ לְלוֹקֵחַ יַעֲשׂוּ כִדְבְרֵי הַלּוֹקֵחַ. וְאִם הַלּוֹקֵחַ תּוֹבֵעַ לְמוֹכֵר יַעֲשׂוּ כִדְבְרֵי הַמּוֹכֵר. וָכָא כֵן.

ב **משנה**: שְׁבִיעִית נִיתְּנָה לַאֲכִילָה וְלִשְׁתִּייָה וּלְסִיכָה לוֹכַל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לוֹכַל וְלָסוּךְ דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָסוּךְ וְלֹא יִסּוֹךְ יַיִן וְחוֹמֶץ אֲבָל סָךְ אֶת הַשֶּׁמֶן. וְכֵן בִּתְרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. קַל מֵהֶן שְׁבִיעִית שֶׁנִּיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר.

הלכה: כֵּיצַד לוֹכַל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לוֹכַל אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לוֹכַל לֹא פַּת שְׁעִיפְשָׁה וְלֹא קְנוּבַּת יֶרֶק וְלֹא תַּבְשִׁיל שֶׁנִּתְקַלְקֵל צוּרָתוֹ. וְכֵן הוּא שֶׁבִּיקֵּשׁ לוֹכַל תַּרְדִּין חַיִּין אוֹ לַכּוּס חִיטִּין חַיּוֹת אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. כֵּיצַד לִשְׁתּוֹת דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁתּוֹת. אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לִשְׁתּוֹת אֲנַיְגְרוֹן וְלֹא אֵיקְסָגוּרִין וְלֹא יַיִן וּשְׁמָרִים. הַחוֹשֵׁשׁ בְּשִׁינָּיו לֹא יְהֵא מְגַמֵּא חוֹמֶץ וּפוֹלֵט אֲבָל מְגַמֵּא הוּא וּמַבְלֵעַ וּמְטַבֵּל כָּל צוֹרְכּוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַחוֹשֵׁשׁ גְּרוֹנוֹ לֹא יַעֲרֶעֶרְנוּ בְּשֶׁמֶן אֲבָל נוֹתֵן הוּא שֶׁמֶן הַרְבֶּה לְתוֹךְ אֲנַיְגְרוֹן וְגוֹמֵא.

לֹא יִסּוֹךְ יַיִן וְחוֹמֶץ אֲבָל סָךְ הוּא אֶת הַשֶּׁמֶן. הַחוֹשֵׁשׁ אֶת רֹאשׁוֹ אוֹ שָׁעָלוֹ בּוֹ חַטָּטִין סָךְ שֶׁמֶן אֲבָל לֹא יִסּוֹךְ יַיִן וְחוֹמֶץ. אֵין מְפַטְּמִין שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֲבָל לוֹקֵחַ הוּא שֶׁמֶן עֶרֶב שְׁבִיעִית וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. רִבִּי אִימִּי סָבַר מֵימַר אֲפִילּוּ מִן הֶחָשׁוּד. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָשׁוּד אִם אֵינוֹ חָשׁוּד. הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חָשׁוּד אָסוּר.

מַהוּ לְפַטֵּם יַיִן שֶׁל שְׁבִיעִית. נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא קַל מֵהֶן שְׁבִיעִית שֶׁנִּיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. הָדָא אָמְרָה שֶׁהוּא מוּתָּר. וְהָתַנֵּי אָסוּר. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר דְּרִבִּי יְהוּדָה הִיא. דְּרִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׁבִּיחוֹ.

קַל מֵהֶן שְׁבִיעִית שֶׁנִּיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. וּתְרוּמָה לֹא נִתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. תְּרוּמָה טְמֵיאָה נִיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. שְׁבִיעִית אֲפִילּוּ טְהוֹרָה נִיתְּנָה לְהַדְלָקַת הַנֵּר. רִבִּי חִזְקִיָּה עָל מִסְחֵי יְהַב צְלוּחִיתָא לְזוֹסִימִי אוֹרְיָרָא. אָמַר לֵיהּ אַעִיל לָהּ לִי לְאַשּׁוּנָא. אָמַר לֵיהּ לֵית אָסוּר. אָתָא שָׁאַל לְרִבִּי יִרְמְיָה. אָמַר לֵיהּ אָתָא וְאָמַר לֵיהּ לְמַדְתָּנוּ וְתַנֵּי כֵן אֵין סָכִין שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית בַּמֶּרְחָץ אֲבָל סָךְ הוּא מִבְּחוּץ וְנִכְנָס.

וְלֹא שֶׁמֶן שְׂרֵיפָה לֹא בְּבָתֵּי כְנֵיסִיּוֹת וְלֹא בְּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מִפְּנֵי בִּיזָּיוֹן קֳדָשִׁים.

ג משנה: אֵין מוֹכְרִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית לֹא בְמִידָּה וְלֹא בְמִשְׁקָל וְלֹא בְמִנְיָן וְלֹא תְאֵנִים בְּמִנְיָן וְלֹא יֶרֶק בְּמִשְׁקָל. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אַף לֹא אֲגוּדוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱגוֹד אוֹתוֹ בַּבַּיִת אוֹגְדִין אוֹתוֹ בַּשּׁוּק כְּגוֹן הַכְּרִישִׁין וְנֵץ הֶחָלָב.

הלכה: לָמָּה כְּדֵי שֶׁיִּמָּכְרוּ בְזוֹל. וְיִשָּׁקְלוּ בְלִיטְרָא וְיִמָּכְרוּ בְזוֹל. אִם אָמַר אַתְּ כֵּן אַף הוּא אֵינוֹ נוֹהֵג בָּהֶן בְּקִדּוּשָׁה.

תַּנֵּי פֵּירוֹת חוּץ לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ. לֹא יְהוּ נִמְכָּרִין לֹא בְמִידָּה וְלֹא בְמִשְׁקָל וּבְמִינְיָן אֶלָּא כְּפֵירוֹת הָאָרֶץ וְאִם הָיוּ נִיכָּרִין מוּתָּר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן כְּגוֹן אִילֵּין קוּרְדְקִיא דְּסָלְקִין וּמְזַדְּבְּנִין מִן סוּסִיתָא לְטִיבֶּרְיָא.

רִבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רִבִּי אַבָּא בַּר מָמָל זֶה שֶׁהוּא מוֹדֵד בִּכְפִישָׁה וְנִסְתַּיְּמָה לוֹ שְׁנַיִם וּשְׁלִשָּׁה פְּעָמִים. אָסוּר לָמוּד בָּהּ. אָמַר רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אָסִיר מֵימַר עֲבַד אֶצְבָּעָךְ.

טַבָּח כֹּהֵן שֶׁנִּתְמַנָּה לוֹ בְּכוֹר מַהוּ מִקְטָעָתָהּ קוֹפְדִין וּמְזַבְּנָתָהּ גַּוָּא שׁוּקָא. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר שֶׁרֵי מִן הָדָא אֶת שֶׁדַּרְכּוֹ לֵיאָגֵד בַּבַּיִת אוֹגְדִין אוֹתוֹ בַּשּׁוּק. אָמַר רִבִּי מָנָא כָּל גַּרְמָא הִיא אָמְרָה דְּהוּא אָסוּר שֶׁלֹּא יְהֵא כְעוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּגוּפוֹ.

ד משנה: הָאוֹמֵר לַפּוֹעֵל הֵילֵךְ אִיסּוּר זֶה וְלַקֵּט לִי יֶרֶק הַיּוֹם שְׁכָרוֹ מוּתָּר. לַקֵּט לִי בּוֹ יֶרֶק הַיּוֹם שְׁכָרוֹ אָסוּר. לָקַח מִן הַנַּחְתּוֹם כִּכָּר בְּפוּנְדְיוֹן כְּשֶׁאֶלְקוֹט יְרָקוֹת שָׂדֶה אָבִיא לְךָ מוּתָּר. לָקַח מִמֶּנּוּ סְתָם לֹא יְשַׁלֵּם מִדְּמֵי שְׁבִיעִית שֶׁאֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִדְּמֵי שְׁבִיעִית.

הלכה: מַה בֵּין הָאוֹמֵר לַקֵּט לִי מַה בֵּין הָאוֹמֵר לַקֵּט לִי בּוֹ. רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה מֵהֲלָכוֹת שֶׁל עִימְעוּם הִיא. תַּמָּן תַּנִּינָן לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ הַעַל אֶת הַפֵּירוֹת הָאֵלֶּה לִירוּשָׁלֵם לְחַלֵּק. אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ הַעֲלֵם שֶׁנֹּאכְלֵם וְנִשְׁתֵּם בִּירוּשָׁלֵם. מַה בֵּין הָאוֹמֵר לְחַלֵּק מַה בֵּין הָאוֹמֵר הַעֲלֵם שֶׁנֹּאכַל וְנִשְׁתֶּה בִּירוּשָׁלֵם. רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן מֵהֲלָכוֹת שֶׁל עִימְעוּם הוּא. תַּמָּן תַּנִּינָן שׁוֹאֵל אָדָם מֵחֲבֵירוֹ כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֹאמַר לוֹ הַלְוֵנִי. מַה בֵּין הָאוֹמֵר הַלְוֵנִי מַה בֵּין הָאוֹמֵר הַשְׁאִילֵנִי. אָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן מֵהֲלָכוֹת שֶׁל עִימְעוּם הִיא.

פִּיתֵּן רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹנָתָן עוֹד הִיא מֵהֲלָכוֹת שֶׁל עִימְעוּם. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי קַשְׁיְיתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא. מַהוּ מֵהֲלָכוֹת שֶׁל עִמְעוּם הוּא כָּךְ אֲנִי אוֹמֵר בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה בְּדִין הָיָה שֶׁתְּהֵא פַּת גּוֹי מוּתֶּרֶת וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָ וְאָסְרוּהָ. אָמַר רִבִּי מָנָא וְיֵשׁ עִימְעוּם לְאִיסּוּר. וּפַת לֹא כְתַבְשִׁילֵי גוֹיִם הִיא. כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים בְּמָקוֹם שֶׁתַּבְשִׁילֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָן מְצוּיִין שָׁם בְּדִין הָיָה שֶׁיְּהוּ תַּבְשִׁילֵי גוֹיִם מוּתָּרִין וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהֶן וְאָסְרוּם. אֶלָּא כֵּן הָיָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין פַּת יִשְׂרָאֵל מְצוּיָה בְּדִין הוּא שֶׁתְּהֵא פַּת גּוֹיִם אֲסוּרָה וְעִימְעֲמוּ עָלֶיהָ וְהִתִּירוּהָ מִפְּנֵי חַיֵּי נֶפֶשׁ. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא כְּדִבְרֵי מִי שֶׁהוּא מַתִּיר וּבִלְבַד מִן הַפִּלְטֵר. וְלָא עָבְדִין כֵּן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּמַרְאָה לוֹ אֶת הַקּוֹלַחַ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּנוֹתֵן לוֹ שְׂכַר רַגְלוֹ. רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר אֲפִילּוּ לֹא הֶרְאָה לוֹ כְּמִי שֶׁהֶרְאָה לוֹ. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל [רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן] לָקִישׁ. דְּתַנֵּי הַשּׂוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לְהָבִיא יַיִן לְחוּלָּה אוֹ תַפּוּחַ לְחוּלָּה אִם הֵבִיא חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ וְאִם לָאו אֵינוֹ חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ יַיִן לְחוּלָּה מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי תַּפּוּחַ לְחוּלָּה מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי בֵּין שֶׁהֵבִיא בֵּין שֶׁלֹּא הֵבִיא חַיָּיב לִיתֵּן לוֹ שְׂכַר רַגְלָיו הוּא נוֹתֵן לוֹ. מַה עָבַד לָהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ פָּתַר לָהּ בְּמַרְאָה לוֹ. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רִבִּי יוֹחָנָן. דְּתַנֵּי לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵירוֹ הָא לָךְ דִּינָר זֶה וַהֲבֵא לִי לֶקֶט הַיּוֹם. הָבֵא לִי פִּיאָה הַיּוֹם אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ

בְּלֻקֵּט שֶׁתָּבִיא לִי הַיּוֹם בְּפִיאָה שֶׁתָּבִיא לִי הַיּוֹם. וְכֵן אַתְּ מוֹצֵא בְּבֵן לֵוִי. וַהֲרֵי לֹא הֶרְאָה לוֹ וְאַתְּ אָמַר כְּמִי שֶׁהֶרְאָה לוֹ. מַה עָבַד לָהּ רִבִּי יוֹחָנָן קַל הֵיקֵלוּ בַּשְּׁבִיעִית שֶׁהִיא מִדְּרַבָּנָן.

לָקַח מִן הַנַּחְתּוֹם כְּכָר בְּפוֹנְדְיוֹן כְּשֶׁאֶלְקוֹט יְרָקוֹת שָׁוֶה אָבִיא לָךְ מוּתָּר. תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִין. מַה נָן קַיָּימִין כְּהַהוּא דְאָמַר הַב לִי וּבְרִי לִי אֲנָא יְהַב לָךְ רִבִּי יוּדָה וְרִבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִין שֶׁאֵין יְרָקוֹת שָׁוֶה מְצוּיִין. וַחֲכָמִים מַתִּירִין מִפְּנֵי שֶׁיְּרָקוֹת שָׁוֶה מְצוּיִין.

ה משנה: אֵין נוֹתְנִין לֹא לְבַיָּיר וְלֹא לְבַלָּן וְלֹא לְסַפָּן. אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְבַיָּיר לִשְׁתּוֹת. וּלְכוֹלָּן הוּא נוֹתֵן מַתָּנוֹת חִינָּם.

הלכה: תַּנֵּי רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף לֹא לַמְבַיֵּיר. מִחְלָפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי. תַּמָּן הוּא אָמַר אֵין לוֹקְחִין הִימֶּינּוּ מַיִם וּמֶלַח. וְהָכָא הוּא אָמַר הָכֵן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מַה פְלִיגִין בְּשֶׁתַּשְׁמִשׁוֹ אֲבָל בִּשְׁתִיָּיה אוּף רִבִּי יוֹסֵי מוֹדֶה חֲוִי. מָאן תַּנָּא אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְבַיָּיר לִשְׁתּוֹת רִבִּי יוֹסֵי. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא כָּאן לְאָדָם וְכָאן לִבְהֵמָה.

תַּנֵּי מַעֲיָין שֶׁל בְּנֵי הָעִיר הֵן וַאֲחֵרִים קוֹדְמִין הֵן לָאֲחֵרִים. אֲחֵרִים וּבְהֶמְתָּן אֲחֵרִים קוֹדְמִין לִבְהֶמְתָּן. כְּבִיסָתָן וְחַיֵּי אֲחֵרִים כְּבִיסָתָן קוֹדֶמֶת לְחַיֵּי אֲחֵרִים. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן מָאן תַּנָּא כְּבִיסָה חַיֵּי נֶפֶשׁ רִבִּי יוֹסֵי. דְּתַנֵּי אֵין נוֹתְנִין מֶהֶן לֹא לִמְשָׁרָה וְלֹא לִכְבִיסָה. וְרִבִּי יוֹסֵי מַתִּיר בִּכְבִיסָה. מִחְלָפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי. תַּמָּן הוּא אָמַר אֵין רְחִיצָה חַיֵּי נֶפֶשׁ. וָכָא הוּא אָמַר הַכְּבִיסָה חַיֵּי נֶפֶשׁ. אָמַר רִבִּי מָנָא אָדָם מְגַלְגֵּל בִּרְחִיצָה וְאֵין אָדָם מְגַלְגֵּל בִּכְבִיסָה.

יְהוּדָה אִישׁ חוּצִי עָבַד טְמִיר בִּמְעָרְתָּא תְּלָתָא יוֹמִין בְּעֵי לְמֵיקָם עַל הָדֵין טַעֲמָא מְנַיִין שְׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אֲחֶרֶת. אָתָא לְגַבֵּי רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא אָמַר לֵיהּ הֵן חֲוִיתָהּ. אָמַר לֵיהּ עַבְדִּית טְמִיר בִּמְעָרְתָּא תְּלָתָא יוֹמִין בְּעֵי לְמֵיקָם עַל הָדֵין טַעֲמָא מְנַיִין שְׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אֲחֶרֶת. קָרָא לְרִבִּי אֶבִירוֹדִימָס בְּרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ אַגִּיב הָהֵן טַעֲמָא מְנַיִין שְׁחַיֵּי הָעִיר הַזֹּאת קוֹדְמִין לְחַיֵּי עִיר אֲחֶרֶת. אָמַר לֵיהּ תִּהְיֶינָּה הֶעָרִים הָאֵלֶּה תִּחְיֶינָּה עִיר וָעִיר וְאַחַר כָּךְ וּמִגְרְשֵׁיהֶן סְבִיבוֹתֵיהֶן. אָמַר לֵיהּ מָאן גָּרַם לָךְ דְּלֹא פָלְתָּה עִם חֲבֵירֶיךָ.

ו משנה: תְּאֵינִים שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין קוֹצִין אוֹתָן בְּמוּקְצֶה אֲבָל קוֹצֶה הוּא בַּחֲרָבָה. וְאֵין דּוֹרְכִין עֲנָבִים בַּגַּת אֲבָל דּוֹרֵךְ הוּא בַּעֲרִיבָה. וְאֵין עוֹשִׂין זֵיתִים בַּבַּד וּבְקוֹטְבִּי אֲבָל כּוֹתֵשׁ וּמַכְנִיס לְבוֹדְדָא. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אַף טוֹחֵן הוּא בְּבֵית הַבַּד וּמַכְנִיס לְבוֹדְדָא.

הלכה: כְּתִיב וְאֶת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר. הָא קְצִירָה כְּנֶגֶד הַקּוֹצְרִים לֹא. אָמַר רִבִּי לָא אִם אֵינוֹ עִנְיָין לִסְפִיחֵי אִיסּוּר תְּנֵיהוּ עִנְיָין לִסְפִיחֵי הֵיתֵר. אָמַר רִבִּי מָנָא לְכָךְ נִצְרְכָה בְּשֶׁעָלוּ מֵאֵילֵיהֶן שֶׁמָּא לֹא תֹאמַר הוֹאִיל וְעָלוּ מֵאֵילֵיהֶן יְהוּ מוּתָּרִין לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר אָסוּר. אֶת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת עִינְבֵי נְזִירֶיךָ לֹא תִבְצוֹר. מִן הַשָּׁמוּר בָּאָרֶץ אֵין אַתְּ בוֹצֵר בּוֹצֵר אַתְּ מִן הַמּוּבְקָר. לֹא תִבְצוֹר כְּדֶרֶךְ הַבּוֹצְרִין מִיכָּן אָמְרוּ תְּאֵנִים שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין קוֹצִין אוֹתָן בְּמוּקְצֶה אֲבָל קוֹצֶה הוּא בַּחֲרָבָה. אֵין דּוֹרְכִין עֲנָבִים בַּגַּת אֲבָל הוּא דּוֹרֵךְ בַּעֲרִיבָה. אֵין עוֹשִׂין זֵיתִים בַּבַּד וּבְקוֹטְבִּי וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ לַעֲשׂוֹת בְּקוֹטְבִּי.

רִבִּי יוֹחָנָן הוֹרֵי לְאֵילֵין דְּרִבִּי נַאי לְטָחוֹן בְּרֵיחַיִם כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְלַעֲשׂוֹת בְּקוֹטְבִּי כְּרַבָּנָן. רִבִּי יוֹחָנָן הוֹרֵי לְאֵילֵין דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי שֶׁלֹּא יְהוּ נוֹטְלִין שְׂכַר בַּדֵּיהֶן יַיִן אֶלָּא מָעוֹת כְּרִבִּי יוּדָה וּכְרִבִּי נְחֶמְיָה הוֹרֵי לוֹן.

תַּנֵּי הַחַמָּרִין וְהַכַּתָּפִין וְכָל הָעוֹשׂוֹת שְׁבִיעִית שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. אָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּפֵירוֹת הֵיתֵר הִיא מַתְנִיתִין. מַהוּ שְׂכָרָן שְׁבִיעִית שֶׁיְּהוּ נוֹטְלִין מִמַּה שֶׁיְּהוּ עוֹשִׂין שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. וְיֵהֵא דְּהוֹרֵי רִבִּי יוֹחָנָן לְאֵילֵין דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי שֶׁלֹּא יְהוּ נוֹטְלִין שְׂכַר בַּדֵּיהֶן שֶׁמָּן אֶלָּא מָעוֹת. כְּרִבִּי יוּדָה וּכְרִבִּי נְחֶמְיָה הוֹרֵי לוֹן. רִבִּי הִילָא בְּמְכַתְּפֵי פֵּירוֹת עֲבֵירָה הִיא מַתְנִיתָא. וּמָה הִיא שְׂכָרָן שְׁבִיעִית. כַּיי דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן יַיִן נָסָךְ קְנָס קְנָס קְנָסוּהוּ וָכָא קְנָס קְנָסוּהוּ.

ז משנה: אֵין מְבַשְּׁלִין יֶרֶק שֶׁל שְׁבִיעִית בְּשֶׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁלֹּא יְבִיאֻנּוּ לִידֵי פְּסוּל. רִבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר וְהָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּשׂ בַּשְּׁבִיעִית וְהַפֵּירֵי לְעַצְמוֹ אָסוּר.

הלכה: תַּמָּן תַּנִּינָן וּבְכוּלָּן הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִין לְשַׁנּוֹת בָּאֲכִילָתָן וּלְאוֹכְלָן צְלוּיִין שְׁלוּקִים וּמְבוּשָּׁלִים וְלִיתֵּן לְתוֹכָן תַּבְלֵי חוּלִין וְתַבְלֵי תְרוּמָה דִּבְרֵי רִבִּי שִׁמְעוֹן. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן שֶׁלֹּא יָבִיא אֶת הַתְּרוּמָה לִידֵי פְסוּל. אַתְיָיא דִּיחִידָיָיא דְּהָכָא כִּסְתָמָא דְתַמָּן (וְדִיחִידָאָה דְּהָכָא כִּסְתָמָא דְתַמָּן). אֶלָּא דִּסְתָמָא דְּהָכָא רִבִּי מֵאִיר דְּתַמָּן. רִבִּי מֵאִיר וְרִבִּי שִׁמְעוֹן הֲלָכָה כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר רִבִּי יוֹסָה אֶשְׁתָּאלִית לְאֵילֵין דְּבֵית רִבִּי יַנַּאי אָמְרִין נְהִיגִין חֲוִינָן מְבַשְּׁלִין עַל יַד עַל יַד וְאוֹכְלִין. מַיי כְּדוֹן. הֲלָכָה כְּרִבִּי מֵאִיר דְּתַמָּן הִיא רַבָּנִין דְּהָכָא.

הָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּשׂ בַּשְּׁבִיעִית וְהַפֵּירֵי עַצְמוֹ אָסוּר הָא כֵיצַד לָקַח בְּפֵירוֹת שְׁבִיעִית בָּשָׂר אֵילוּ וְאֵילוּ מִתְבָּעֲרִין בַּשְּׁבִיעִית. לָקַח בְּבָשָׂר דָּגִים יָצָא בָּשָׂר נִתְפָּשׂוּ דָּגִים. לָקַח בְּדָגִים שֶׁמָּן יָצְאוּ דָּגִים וְנִכְנָס שֶׁמָּן הָאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן נִתְפָּשׂ בַּשְּׁבִיעִית וְהַפֵּירֵי עַצְמוֹ אָסוּר.

בָּעֵי מֵינֵיהּ מֵרִבִּי יוֹחָנָן שְׁבִיעִית מַהוּ שֶׁתֵּצֵא דֶּרֶךְ חִילּוּל. אָמַר לֵיהּ וְלָמָּה לֹא. אָמַר רִבִּי לָעְזָר אֵין שְׁבִיעִית יוֹצֵא דֶּרֶךְ חִילּוּל אֶלָּא דֶּרֶךְ מְכִירָה. מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין וּמַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְדֵין. מַתְנִיתָא מְסַיְיעָא לְרִבִּי יוֹחָנָן כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָעוֹת מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וְהוּא רוֹצֶה לְחַלְּלָן עַל עִיסָּתוֹ מְחַלְּלוֹ. מַתְנִיתָא

מְסַיְּעָא לְרִבִּי לָעְזָר. מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ סֶלַע מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וְהוּא רוֹצֶה לִיקַּח לוֹ חָלוּק הוֹלֵךְ אֶצֶל הַחֲנָוָונִי הָרַגִּיל אֶצְלוֹ וְאוֹמֵר תֵּן לִי בְּזוֹ פֵּירוֹת וְהוּא נוֹתֵן לוֹ וְהוּא אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי פֵּירוֹת הָאֵילּוּ נְתוּנִים לָךְ בְּמַתָּנָה וְהַחֲנָוָונִי אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי סֶלַע זוֹ נְתוּנָה לָךְ בְּמַתָּנָה וְחוֹזֵר וְלוֹקֵחַ לוֹ חָלוּק.

רִבִּי יוֹחָנָן שֶׁחֵי חַמְרָא וְיַהַב פְּרִיטוֹ. עַד כְּדוֹן רִבִּי יוֹחָנָן דְּהוּא מִתְיְיהֵמָן הָא שְׁאָר כָּל אָדָם דְּלָא מִתְיְיהֵמָנוּן. רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא בְּשֵׁם רִבִּי אַבִינָא מְחַוִּי לָהּ כְּהָדָא וּנְסִיב כְּהָדָא. רִבִּי חִזְקִיָּה חֲוָה אֲמַר לֵיהּ הַב לִי קוֹמוֹי מִן גַּוָּא דּוּ אֲמַר לֵיהּ הַב לִי קְמֵי כְּמָאן דְּלָא יְהֵב לֵיהּ מִדְּמֵי שְׁבִיעִית.

ח משנה: אֵין לוֹקְחִין עֲבָדִים וְקַרְקָעוֹת וּבְהֵמָה טְמֵיאָה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. אִם לָקַח יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אֵין מְבִיאִין קִינּוּי זָבִין וְקִינּוּי זָבוֹת קִינּוּי יוֹלְדוֹת מִדְּמֵי שְׁבִיעִית וְאִם לָקַח יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אֵין סָכִין בַּכֵּלִים בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית וְאִם סָךְ יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. עוֹר שֶׁסָּכוּ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר יִדָּלֵק. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יֹאכַל כְּנֶגְדָּן. אָמְרוּ לְפְנֵי רִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר הָיָה רִבִּי לִיעֶזֶר עוֹר שֶׁסָּכוּ בְּשֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית יִדָּלֵק. אָמַר לָהֶן שְׁתוּקוּ לֹא אוֹמַר לָכֶם מַה רִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר בּוֹ. וְעוֹד אָמְרוּ לְפָנָיו אוֹמֵר הָיָה רִבִּי לִיעֶזֶר הָאוֹכֵל פַּת כּוּתִי כְּאוֹכֵל בַּשַּׂר חֲזִיר. אָמַר לָהֶן שְׁתוּקוּ לֹא אוֹמַר לָכֶם מַה רִבִּי לִיעֶזֶר אָמַר בּוֹ. מֻרְחָץ שֶׁהוּסְקָה בְתֶבֶן וּבְקַשׁ שֶׁל שְׁבִיעִית מוּתָּר לְרָחוֹץ בָּהּ. אִם מִתְחַשֵּׁב הוּא הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ.

הלכה: אָמַר רִבִּי יוֹסֵי זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לִיקַּח לוֹ אִשָּׁה מִדְּמֵי שְׁבִיעִית. דִּלְכֵן מַה בֵּין הַקּוֹנֶה אִשָּׁה מַה בֵּין הַקּוֹנֶה שִׁפְחָה.

תַּנֵּי שֶׁמֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין חוֹסְמִין בּוֹ תַּנּוּר וְכִירַיִם וְלֹא סָכִין בּוֹ מְנָעָלִים וְסַנְדָּלִים וְלֹא יִסּוֹךְ אָדָם אֶת רַגְלוֹ וְהוּא בְתוֹךְ מִנְעָלוֹ וְהוּא בְתוֹךְ סַנְדָּלוֹ. אֲבָל סָךְ הוּא אֶת רַגְלוֹ וְנוֹתְנָהּ לְתוֹךְ מִנְעָלוֹ וּלְתוֹךְ סַנְדָּלוֹ. סָךְ שֶׁמֶן וּמִתְעַגֵּל עַל גַּבֵּי קַטַבְּלְיָא וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. לֹא יִתְּנֶנָּה לֹא עַל גַּבֵּי טַבָּלָה שֶׁל שַׁיִשׁ לְהִתְעַגֵּל בָּהּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מַתִּיר.

עוֹר שֶׁסָּכוּ בְּשֶׁמֶן מַה אָמַר בּוֹ רִבִּי לִיעֶזֶר. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי עַצְמוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ יְשׁוֹרְפוּ. רִבִּי חִזְקִיָּה בְשֵׁם רִבִּי אָחָא אָמַר מוּתָּר.

וְעוֹד אָמְרוּ לְפָנָיו. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁאָסוּר לְחָבֵר לִיקַּח בִּתּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ. רִבִּי חִזְקִיָּה בְשֵׁם רִבִּי אָחָא מַתִּיר הָיָה רִבִּי לִיעֶזֶר חֲמֵיצָן שֶׁל כּוּתִים לְאַחַר הַפֶּסַח מִיַּד.

הָדָא דְתֵימָר בְּאֵילֵּין דְּמוֹסְיָא בְּרָם בְּאֵילֵּין פְּרִיבָטָה אָסוּר.

אִם מִתְחַשֵּׁב הוּא הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ. וְאִם הָיָה אָדָם שֶׁל צוּרָה הֲרֵי זֶה לֹא יִרְחוֹץ. כְּהָדָא רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֲזַל מִן לוֹד לְבֵית גַּבְרִין בְּגִין מִיסְחֵי.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ חֲוָה בְּבוּצְרָה. חָמְתוֹן מְזַלְפִין לְהָדָא אַפְרוֹדִיטִי אָמַר לוֹן לֵית אֲסִיר. אָתָא שָׁאַל לְרִבִּי יוֹחָנָן. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק אֵין דָּבָר שֶׁל רַבִּים אָסוּר.

פרק ט

א משנה: הַפִּיגָם וְהָרִיבּוּזִין הַשּׁוּטִין וְהַחֲלוּגְלוּגוֹת כּוּסְבָּר שֶׁבְּהָרִים וְכַרְפָּס שֶׁבִּנְהָרוֹת וְגַרְגִּר (שֶׁבִּנְהָרוֹת) שֶׁל אֶפֶר פְּטוּרִין מִן הַמַּעְשְׂרוֹת וְנִלְקָחִין מִכָּל אָדָם בַּשְּׁבִיעִית שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן נִשְׁמָר. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר סְפִיחֵי חַרְדָּל מוּתָּרִין שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עַלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל הַסְּפִיחִין מוּתָּרִין חוּץ מִסְּפִיחֵי כְּרוּב שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן בִּירָקוֹת שָׂדֶה וַחֲכָמִים אוֹמְרִים כָּל הַסְּפִיחִין אֲסוּרִין.

הלכה: הַפִּיגָם וְהָרִיבּוּזִין וכו׳. אָמַר רִבִּי חַגַּיי סִירוּגִין וַחֲלוּגְלוּגוֹת וּמִי גָדוֹל בְּחָכְמָה וּבְשָׁנִים אַצְרַכְתְּ לַחֲבֵרַיָּא אָמְרִין נִיסּוּק וְנִשְׁאַל לְאֵילֵּין דִּבְבִית רִבִּי סָלְקוּן מִישְׁאוֹל וְיָצְאת שִׁפְחָה מִשֶּׁל בֵּית רִבִּי וְאָמְרָה לָהֶן הֵיכָנְסוּ לִשְׁנַיִם אָמְרִין יֵיעוֹל פַּלָּן קֲדָמַאי יֵיעוֹל פַּלָּן קֲדָמַאי שׁוּרוּן עָלְלִין קְטָעִין קְטָעִין. אָמְרָה לָהֶן מִפְּנֵי מַה אַתֶּם נִכְנָסִין סִירוּגִין סִירוּגִין. חַד רִבִּי הֲוָה טְעִין פַּרְפָּחִינְיָה בְּגוֹלְתֵיהּ וְנָפְלוּן מִינֵּיהּ. אָמְרָה לֵיהּ רִבִּי רִבִּי נִתְפָּזְרוּ חֲלוּגְלוּגוֹתֶיךָ.

מַהוּ כַּרְפָּס שֶׁבִּנְהָרוֹת. רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה אָמַר פִּיטְרוֹסִילִינוֹן.

וְלָמָּה לֹא תַּנִּינָן הַסִּיאָה וְהָאֲזוֹב וְהַקּוֹרְנִית עִמְּהוֹן שֶׁלֹּא תֹּאמַר אֵילּוּ נִשְׁמָרִין בֶּחָצֵר וְחַיָּבִין. וְאֵילּוּ נִשְׁמָרִין בֶּחָצֵר וּפְטוּרִין. אֶלָּא אֵילּוּ וְאֵילּוּ אִם הָיוּ נִשְׁמָרִין בֶּחָצֵר חַיָּבִין. אֵילּוּ נִשְׁמָרִין בְּגִינָּה וְחַיָּבִין. וְאֵילּוּ נִשְׁמָרִין בְּגִינָּה וּפְטוּרִין. אֶלָּא אֵילּוּ וְאֵילּוּ אִם נִשְׁמָרִין בֶּגִינָּה פְּטוּרִין. וְלָמָּה לֹא תַּנִּינָן אֶלָּא אִילֵּין הוּא שֶׁלֹּא תֹּאמַר הוֹאִיל וְרוֹב הַמִּינִין הַלָּלוּ נִזְרָעִין וּבָאִין מִן הָאָסוּר יְהוּ אֲסוּרִין לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר מוּתָּרִין.

מַהוּ שֶׁיְּהוּ אֲסוּרִין מִשּׁוּם סְפִחִין נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר סְפִחֵי חַרְדָּל מוּתָּרִין שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עַלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא נָחְשְׁדוּ עַלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה וְאֵלּוּ הוֹאִיל וְלֹא נָחְשְׁדוּ עַלֵיהֶן עוֹבְרֵי עֲבֵירָה יְהוּ מוּתָּרִין.

עַד כְּדוֹן יָרְקוּ זָרְעוּ אֵיפְשָׁר מֵימַר זָרְעוּ מוּתָּר יָרְקוּ לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ חֲוָה בְּחִיקּוֹק חָמְתוֹן מְגַלְגְּלִין בְּהֲדֵין חַרְדָּלָא נְפַל מִינֵּיהּ וְהוּא לָא נְסַב לֵיהּ. אֲמַר מָאן דְּמַיְיתֵי לִי חַרְדָּלָא אֲנָא מוֹרֵי כְּרִבִּי יוּדָה. אָמַר רִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא הוֹרֵי רִבִּי חוֹנְיָא דְּמִן חֲוּורָן בְּבֵית חֲוּורָן כְּהָדָה דְּרִבִּי יוּדָה. עָאַל רִבִּי יוֹחָנָן וְדָרַשׁ לוֹן כְּרַבָּנִין דְּהָכָא וּכְרַבָּנִין דְּתַמָּן.

רִבִּי אַבָּא בַּר זְמִינָא בְּשֵׁם רִבִּי יִצְחָק מִן קוֹמוֹי אִילֵּין תַּרְתֵּין מִילַּיָּא נְחַת לֵיהּ רִבִּי יוֹחָנָן מִצִּיפּוֹרִין לְטִיבֶּרְיָא. אָמַר מַה אֲתִיתוֹן לִי הָדֵין דַּיְינָא סַבָּא דְּאִי אֲנָא שָׁרֵי וְהוּא אָסַר אֲנָא אָסַר וְהוּא שָׁרֵי. אָמַר רִבִּי וָוא אֲתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא וּבְעָא מֵיעֲבַד כְּרִבִּי יוֹחָנָן כַּד שָׁמַע דְּרַב וְרִבִּי חֲנִינָא מִתְפַּלְגִין שְׁרָע מִינֵּיהּ. דְּאִיתְפַּלְגוּן שִׁירֵי פְתִילָה שִׁירֵי מְדוּרָה שִׁירֵי שֶׁמֶן שֶׁכָּבוּ בְשַׁבָּת מַהוּ לְהַדְלִיקָן בְּיוֹם טוֹב. רַב וְרִבִּי חֲנִינָה תְּרֵיהוֹן אָמְרִין אָסוּר. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר מוּתָּר. אָמַר רִבִּי יוּדָן קוֹמֵי רִבִּי מָנָא מַפְקָא לָהּ גַּבֵּי בֵּיצָה אָמַר לֵיהּ מִן מָה דַּאֲנָן חָמֵי רַבָּנִין מְדַמֵּיי לָהּ הָדָא אָמְרָה הִיא הָדָא הִיא הָדָא.

מְשׁוּם אַרְבָּעָה זְקֵינִים אָמְרוּ כָּל הַנֶּאֱכָל עִירוּבוֹ בָּרִאשׁוֹן חֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ בַּשֵּׁינִי. רַב הוּנָא בְשֵׁם רַב הַלָּכָה כְּאַרְבָּעָה זְקֵנִים. רַב חִסְדָּא בְּעֵי מִחְלְפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַב. תַּמָּן הוּא עֲבַד לָהּ שְׁתֵּי קְדוּשׁוֹת. וָכָא הוּא עֲבַד לָהּ קְדוּשָׁה אַחַת. דְּאִיתְפַּלְגוּן שִׁירֵי פְתִילָה שִׁירֵי מְדוּרָה שִׁירֵי שֶׁמֶן שֶׁכָּבוּ בְשַׁבָּת מַהוּ לְהַדְלִיקָן בְּיוֹם טוֹב. רַב וְרִבִּי חֲנִינָא תְּרֵיהוֹן אָמְרִין אָסוּר. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר מוּתָּר. אָמַר רִבִּי יוּדָן מַה אַפְקָהּ לָהּ פְּתִילָה גַּבֵּי בֵּיצָה אָמַר לֵיהּ מִן מָה דַּאֲנָן חָמֵי רַבָּנִין מְדַמֵּיי לָהּ הָדָא אָמְרָה הִיא הָדָא הִיא הָדָא.

שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן בְּיֵרָקוֹת הַשָּׁדֶה. וּמִפְּנֵי שֶׁאֵין כְּיוֹצֵא בָהֶן בְּיֵרָקוֹת הַשָּׁדֶה יְהוּ אֲסוּרִין. רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְגַדֵּל אִמָּהוֹת. וּמִפְּנֵי שֶׁדַּרְכָּן לְגַדֵּל אִמָּהוֹת יְהוּ אֲסוּרִין. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק כָּל הַיֶּרֶק אַתְּ יָכוֹל לַעֲמוֹד עָלָיו אִם חָדָשׁ הוּא אִם יָשָׁן הוּא בְּרֹם הָכָא שֶׁלֹּא יֵלֵךְ וְיָבִיא מִן הָאִיסּוּר וְיֹאמַר מִן הָאִמָּהוֹת הֵבֵאתִי.

אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לַעֲקוֹר אֶת הַלּוּף בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל מַנִּיחוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא אִם צִימַּח מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מוּתָּר. אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לְשָׁרֵשׁ הַקִּינָּרִיס בַּשְּׁבִיעִית. אֲבָל מְשַׁקֵּף בְּעָלִים אִם צָמְחוּ מוֹצָאֵי שְׁבִיעִית מוּתָּר. וְלֹא נִמְצָא מְאַבֵּד אוֹכְלֵי בְהֵמָה. מֵאֵילֵיהֶן הֵן אֲבִידִין.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי הָוָה עֲבַר בִּשְׁמִיטְתָּא וְחָמָא חַד מְלַקֵּט שְׁבִיעִית. אָמַר לֵיהּ וְלִית אָסוּר וְלָאו סְפִחִין אִינּוּן. אֲמַר לֵיהּ וְלָא אַתְּ הוּא מַתִּירָן. אָמַר לֵיהּ וְאַיִן חֲבֵירַיי חֲלוּקִין עָלַי. קָרָא עָלָיו וּפוֹרֵץ גָּדֵר יִשְׁכְּנוּ נָחָשׁ וְכֵן הָוָות לֵיהּ.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי עֲבַד טְמִיר בִּמְעַרְתָּא תְּלַת עָשָׂר שְׁנִין בִּמְעָרַת חָרוּבִין. (דתרומה) עַד שֶׁהֶעֱלָה גוּפוֹ חֲלוּדָה לְסוֹף תְּלַת עָשָׂר שְׁנִין. אֲמַר לֵינָה נְפַק חָמֵי מַה קָלָא בְּעָלְמָא נְפַק וְיָתֵב לֵיהּ עַל פּוּמָא דִּמְעַרְתָּא חָמָא חַד צַיָּיד צָיֵיד צִיפּוֹרִין פָּרַס מְצוּדְתֵּיהּ שְׁמַע בְּרַת קָלָא אָמְרָה דִּימוֹס וְאִישְׁתִּיזְבַת. אֲמַר צִיפּוֹר מִבַּלְעֲדַי שְׁמַיָּא לָא יִבְדָּא. כָּל שֶׁכֵּן בַּר נַשָּׁא. כַּד חָמָא דְּשַׁדְּכָן מִילַּיָּא אֲמַר נִיחוֹת נִיחֲמֵי בַּהֲדֵין דִּימוֹסִין דְּטִיבֶּרְיָא אֲמַר צְרִיכִין אֲנָן לַעֲשׂוֹת תַּקָּנָה כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעִיר. שֶׁהָיוּ עוֹשִׁין אִיטְלִיסִין וּמוֹכְרִין בַּשּׁוּק. אֲמַר נִדְכֵּי טִיבֶּרְיָא וַהֲוָה נָסַב תּוּרְמוֹסִין וּמְקַצֵּץ וּמְקַלֵּיף וְכָל הֵן דַּהֲוָה מִיתָא הֲוָה טַיֵּיף וּסְלַק לֵיהּ מִן לְעֵיל. חָמְתֵיהּ חַד כּוּתִי אֲמַר לֵינָה אַזַל מַפְלֵי בְהוֹן סַבָּא דְּיוּדָאֵי נְסַב חַד מִית אַזַל וְאַטְמְרֵיהּ הֵן דְּדָכֵי. אֲתָא לְגַבֵּיהּ רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי אֲמַר לֵיהּ לָא דְכִית אֲתַר פַּלָּן. אִיתָא וַאֲנָא מַפִּיק לָךְ מִן תַּמָּן. צְפָּה רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַי בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שֶׁנְּתָנוּ שָׁם. וְאָמַר גּוֹזֵר אֲנִי עַל הָעֶלְיוֹנִים שֶׁיֵּרְדוּ וְעַל הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיַּעֲלוּ וְכֵן הָוָות לֵיהּ. מִי עֲבַר קוֹמֵי מוּגְדָּלָא שְׁמַע קָלֵיהּ דְּסַפְרָא אֲמַר הָא בַּר יוֹחַי מַדְכֵּי טִיבֶּרְיָא. אֲמַר לֵיהּ יָבוֹא עָלַי אִם לֹא שָׁמַעְתִּי שֶׁטִּיבֶּרְיָא עֲתִידָה לִיטָּהֵר. אֲפִילוּ כֵן לָא הֵימְנִין הֲיֵית מֵיד נַעֲשָׂה גַּל שֶׁל עֲצָמוֹת.

ב משנה: שָׁלֹשׁ אַרְצוֹת לְבִיעוּר יְהוּדָה וְעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וְגָלִיל. וְשָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ אַרְצוֹת לְכָל אַחַת וְאַחַת. גָּלִיל הָעֶלְיוֹן וְגָלִיל הַתַּחְתּוֹן וְהָעֵמֶק. מִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַעְלָן כָּל שֶׁאֵינָהּ מְגַדֵּל שִׁיקְמִין גָּלִיל הָעֶלְיוֹן. וּמִכְּפַר חֲנַנְיָה וּלְמַטָּן כָּל שֶׁהוּא מְגַדֵּל שִׁיקְמִין גָּלִיל הַתַּחְתּוֹן. וּתְחוּם טִבֶּרְיָא וְהָעֵמֶק. וּבִיהוּדָה הָהָר הַשְּׁפֵלָה וְהַנֶּגֶב וּשְׁפֵילַת לוּד כְּשִׁפֵילַת הַדָּרוֹם וְהָהָר שֶׁלָּהּ כְּהַר הַמֶּלֶךְ. מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד הַיָּם מְדִינָה אַחַת. וְלָמָּה אָמְרוּ שָׁלֹשׁ אַרְצוֹת שֶׁיְּהוּ אוֹכְלִין בְּכָל אַחַת וְאַחַת עַד שֶׁיִּכְלֶה הָאַחֲרוֹן שֶׁבָּהּ. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר לֹא אָמְרוּ שָׁלֹשׁ אַרְצוֹת אֶלָּא בִּיהוּדָה וּשְׁאָר כָּל הָאַרְצוֹת כְּהַר הַמֶּלֶךְ. וְכָל הָאַרְצוֹת כְּאַחַת לַזֵּיתִים וְלַתְּמָרִים.

הלכה: וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ כו׳. כָּל זְמַן שֶׁחַיָּה אוֹכֶלֶת מִן הַשָּׂדֶה הַבְּהֵמָה אוֹכֶלֶת מִן הַבַּיִת. כָּלָה לַחַיָּה מִן הַשָּׂדֶה כָּלָה לִבְהֶמְתְּךָ מִן הַבַּיִת.

רִבִּי חָמָא בַּר עוּקְבָּא בְּשֵׁם רִבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא שִׁיעֲרוּ לוֹמַר אֵין הַחַיָּה שֶׁבְּהַר גְּדֵילָה בָּעֵמֶק וְלֹא גְדֵילָה חַיָּה שֶׁבָּעֵמֶק בָּהָר. דִּיקְלִיטְיָאנוּס אָעִיק לְבָנֵי פַּנְיָיס. אָמְרִין לֵיהּ אֲנָן אָזְלִין לוֹן וְאֵין אָזְלִין לוֹן חָזְרוּן לוֹן. וְאִי בָּעִית מִיבְדְּקָה אַיְיתִי טַבְיָין וְשָׁלְחוֹן לְאַרְעָא דִּרְחִיקָא וּבְסוֹף אִינּוּן חָזְרִין לְאַתְרֵיהוֹן. עֲבַד כֵּן אַיְיתִי טַבְיָין וְחָפֵי קַרְנָתְהוֹן בִּכְסָף וְשָׁלְחוֹן לְאַפְרִיקִי וּבְסוֹף תַּלְתָּ עֶשְׂרֵה שְׁנִין חָזְרוּן לְאַתְרֵיהוֹן.

תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר סִימָן לֶהָרִים מֵילִין. לָעֲמָקִים תְּמָרִים לַנְּחָלִים קָנִים. לַשְּׁפֵלָה שִׁקְמִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין רְאָיָיה לַדָּבָר זֵיכֶר לַדָּבָר וְאֶת הָאָרְזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה לָרוֹב. אִית דְּבָעֵי מֵימַר לְמִידַּת הַדִּין אִיתְמַר וְאִית דְּבָעֵי מֵימַר לְעִגְלָה עֲרוּפָה אִיתְמַר.

אִי זֶהוּ עֵמֶק בַּגְּלִיל כְּגוֹן בִּקְעַת גִּינֵּיסַר וַחֲבֵירוֹתֶיהָ וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן. אִי זֶהוּ הַר שֶׁבִּיהוּדָה זֶה הַר הַמֶּלֶךְ. וּשְׁפֵלָתוֹ זוֹ שְׁפֵלַת דָּרוֹם. וְעֵמֶק שָׁלוֹ מֵעֵין גְּדִי וְעַד יְרִיחוֹ. אִי זֶהוּ הַר שֶׁבְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר כְּגוֹן הָרֵי מַכְוָור וּגְדוֹר וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן וּשְׁפֵלָתוֹ חֶשְׁבּוֹן וְכָל עָרֶיהָ אֲשֶׁר בַּמִּישׁוֹר דִּיבוֹן וּבָמוֹת בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן. וְעֵמֶק שָׁלוֹ בֵּית הָרָן וּבֵית נִמְרָה וְכֵן כְּיוֹצֵא בָהֶן. וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָן וּבֵית נִמְרָה וְסוּכּוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר מַמְלְכַת סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמוֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן. בֵּית הָרָם בֵּית רָמָתָה בֵּית נִמְרָה בֵּית נִמְרִין. סֻכּוֹת דִּרְעָלָה צָפוֹן עַמְתּוֹ.

שְׁפֵלָה שֶׁבְּהַר כְּהַר וְשֶׁבִּשְׁפֵלָה כִּשְׁפֵלָה. מִן מַה דְתַנָּא הַר וְהָרָם עֵמֶק וְעִמְקוֹ שֶׁפֵל וּשְׁפֵלָתוֹ הָדָא אָמְרָה שְׁפֵלָה שֶׁבְּהַר כְּהַר וְהַר שֶׁבִּשְׁפֵלָה כִּשְׁפֵלָה. אָמַר רִבִּי

יוֹסֵי מַתְנִיתִין אָמַר כֵּן וְהָהָר שֶׁלָּהּ כְּהַר הַמֶּלֶךְ.

מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד הַיָּם מְדִינָה אַחַת פָּרָא כוֹרִין. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן עוֹד הִיא יֵשׁ בָּהּ הַר וּשְׁפָלָה וְעֶמֶק. מִבֵּית חוֹרוֹן וְעַד אֲמָאוּס הַר מֵאֲמָאוּס וְעַד לוֹד שְׁפֵלָה מִלּוֹד וְעַד הַיָּם עֶמֶק. נִיתְנוּ אַרְבַּע מְעוּרְבוֹת הֵן.

תַּנֵּי אֵין בְּסוּרְיָא שֶׁלֹּשׁ אֲרָצוֹת.

אִיתָא חֲמִי אִילֵּין עֶמֶק שֶׁבִּיהוּדָה אֵינוֹ אוֹכֵל עַד הַר יְהוּדָה וְעֶמֶק שֶׁבְּגָלִיל אוֹכֵל עַד הַר יְהוּדָה.

כָּל הָאֲרָצוֹת כְּאַחַת לַזֵּתִים וְלַתְּמָרִים. תַּנֵּי אַף לֶחָרוּבִין. תַּנֵּי אוֹכְלִין עַל הַתְּמָרִים עַד שֶׁיִּכְלוּ מִירֵיחוֹ וְעַל הַזֵּיתִים עַד שֶׁיִּכְלוּ מִמִּרוֹן וּמִגּוּשׁ חָלָב.

ג משנה: אוֹכְלִין עַל הַמּוּבְקָר אֲבָל לֹא עַל הַשָּׁמוּר. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אַף עַל הַשָּׁמוּר. אוֹכְלִין עַל הַטְּפָחִין וְעַל הַדִּיפָרָא אֲבָל לֹא עַל הַסְּתָוְונִיּוֹת. רִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר כָּל זְמַן שֶׁבִּיכְרוּ עַד שֶׁיִּכְלֶה הַקַּיִץ.

הלכה: מַתְנִיתִין דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. כְּתִיב מִן הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. כָּל זְמָן שֶׁאַתְּ אוֹכֵל מִן הַשָּׂדֶה אַתְּ אוֹכֵל מִן הַבַּיִת. כָּלָה מִן הַשָּׂדֶה כָּלָה מִן הַבַּיִת. מַה טַעְמָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. אַתְּ הוּא שֶׁגָּרַמְתְּ לָךְ שֶׁלֹּא לוֹכַל.

מַתְנִיתִין דְּרִבִּי יוֹסֵי דְּתַנֵּי אֵין אוֹכְלִין עַל הַטְּפָחִין שֶׁבְּעַצּוֹ. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אוֹכְלִין עַל הַטְּפָחִין שֶׁבְּעַצּוֹ. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי חֲוִינָן סָבְרִין מֵימַר מַפְלִיגִין רִבִּי יוֹסֵי וְרַבָּנִין בְּסִיתָוְונִיּוֹת הָא בְּדִפָרִין לֹא. אַשְׁכַּח תַּנֵּי רִבִּי יוּדָה מַתִּיר בְּדִפָרִים וְהֵם שֶׁבִּיכִּירוּ עַד שֶׁלֹּא יִכְלֶה הַקַּיִץ.

ד משנה: הַכּוֹבֵשׁ שְׁלֹשָׁה כְבָשִׁים בְּחָבִית אַחַת. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר אוֹכְלִין עַל הָרִאשׁוֹן. וְרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר אַף עַל הָאַחֲרוֹן. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׂדֶה יְבָעֵר מִינוֹ מִן הַבַּיִת. רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר כָּל שֶׁיֵּרֶק אַחַת לְבִיעוּר. אוֹכְלִין בִּרְגִילָה עַד שֶׁיִּכְלוּ סְנְדִיּוֹת מִבִּקְעַת בֵּית נְטוֹפָה.

הלכה: מַה טַעַם דְּרִבִּי לִיעֶזֶר הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן טַעַם בָּאַחֲרוֹן. מַה טַעַם דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָאַחֲרוֹן נוֹתֵן טַעַם בָּרִאשׁוֹן. וְקַשְׁיָא עַל דְּרִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֵין הָרִאשׁוֹן נוֹתֵן טַעַם בָּאַחֲרוֹן. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כָּל שֶׁכָּלָה מִינוֹ מִן הַשָּׂדֶה יְבָעֵר מִינוֹ מִן הַבַּיִת. תַּנֵּי וַהֲלָכָה כִּדְבָרָיו.

חִזְקִיָּה אָמַר מִכֵּיוָן שֶׁהִתְחִיל בָּאוֹצָר כִּמְבוּעָר הוּא. אָתָא עוּבְדָּא קוֹמֵי רִבִּי יָסָא וְהוֹרֵי כְּחִזְקִיָּה. אָמַר לָא דַּאֲנָא סְבַר כְּוָותֵיהּ אֶלָּא מִן מַה דַּאֲנָן חָמְיִין רַבָּנִין עָבְדִין עוּבְדָּא כְּוָותֵיהּ. רִבִּי יִצְחָק בַּר רְדִיפָה הֲוָה לֵיהּ עוּבְדָּא אֲתָא שְׁאַל לְרִבִּי יִרְמְיָה. אֲמַר לֵיהּ מַה אַרְיֶוותָא קָמָיךְ וְאַתְּ שְׁאַל לְתַעֲלָיֶיא. אָתָא שָׁאַל לְרִבִּי יֹאשִׁיָּה. אֲמַר לֵיהּ חָמֵי לָךְ תִּלְתָא רְחִמִין וְאַבְקֶרֶת קוֹמֵיהוֹן. קַפּוֹדָקֵאי דְּצִיפּוֹרִין שְׁאָלוּן לְרִבִּי אִימִּי בְּגִין דְּלֵית לְאִילֵּין עַמָּא רְחִם וְלָא שְׁאַל שְׁלֵם אִיךְ צוֹרְכָה מֵיעֲבַד. אֲמַר לוֹן כַּד תֶּחֱמוּן רַגְלָא צְלִילָא תַּהֲווֹן מַפְקִין לָהּ לְשׁוּקָא וּמַבְקְרִין לֵיהּ וְחָזְרִין וְזָכְיִין בָּהּ.

רִבִּי חַגַּיי מַפְלַג לָהּ צְלוּחִיִּין צְלוּחִיִּין. רִבִּי אֶלְעָזָר מַפְלַג לֵיהּ צְלוּחִיִּין צְלוּחִיִּין. רִבִּי חִזְקִיָּה סְלַק גַּבֵּי רִבִּי יִרְמְיָה אֲמַר לֵיהּ זָכִיתִי בְּהֵן אוֹצָרָה. אֲמַר לֵיהּ צוֹר לִי אִילֵּין פְּרִיטַיָּיא גַּבֵּיךְ אֲמַר לֵיהּ הֲרֵי מְקוֹמָן מוּשְׁכָּר לִי. אֲמַר לֵיהּ לֹא כֵן אַפֵּקְתָּךְ חָזוֹר וְזָכִיתָה בָהּ.

ה משנה: הַמְלַקֵּט עֲשָׂבִים לַחִים עַד שֶׁיָּבֵשׁ הַמָּתוֹק. וְהַמְגַבֵּב בְּיָבֵשׁ עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עֲלֵי קָנִים וַעֲלֵי גְפָנִים עַד שֶׁיִּישְׁרוּ מֵאֲבִיהֶן. וְהַמְגַבֵּב יָבֵשׁ עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. וְרִבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר בְּכוּלָּם עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. כֵּיצַד בּוֹ הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ עַד הַגִּשָּׁמִים עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. הַמּוֹדֵר הֲנָיָה מֵחֲבֵירוֹ עַד הַגִּשָּׁמִים עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עַד אֵימָתַי נִכְנָסִין עֲנִיִּים לְפַרְדֵּיסוֹת עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. עַד אֵימָתַי נֶהֱנִין וְשׁוֹרְפִין בַּתֶּבֶן וּבְקַשׁ שֶׁל שְׁבִיעִית עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה.

הלכה: רִבִּי אָבִין בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן לֵית כָּאן עֲלֵי קָנִים אֶלָּא עֲלֵי גְפָנִים. עֲלֵי קָנִים אֵין לָהֶן בִּיעוּר. וְתַנֵּי כֵן עֲלֵי קָנִים וַעֲלֵי הָאוֹג וַעֲלֵי חָרוּבִין אֵין לָהֶן בִּיעוּר מִפְּנֵי שֶׁאֵין מִינָן כָּלָה.

רִבִּי זְעִירָא בָּעֵי אָמַר עַד הַגֶּשֶׁם עַד שֶׁיֵּרֵד הַגֶּשֶׁם אֶחָד.

תַּמָּן תַּנִּינָן הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי עֵצִים לֹא יִפְחוֹת מִשְּׁנֵי גִיזִירִין. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בִּי רִבִּי בּוּן אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל בָּעֵי אָמַר הֲרֵי עָלַי עֵץ מֵבִיא גִּיזָּר אֶחָד. אָמַר רִבִּי לִיעֶזֶר מַתְנִיתָא אָמַר כֵּן שֶׁזֶּה קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְזֶה קָרְבָּן בִּפְנֵי עַצְמוֹ. דְּתַנִּינָן שְׁנַיִם בְּיָדָן שְׁנֵי גִיזִירֵי עֵצִים.

תַּנֵּי רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל דָּבָר שֶׁהוּא תָלוּי בִּרְבִיעָה עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה וּשְׁאֵינוֹ תָלוּי בִּרְבִיעָה עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה. תַּנֵּי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר שִׁבְעַת יָמִים שֶׁיָּרְדוּ בָּהֶן גְּשָׁמִים וְלֹא פָסְקוּ יֵשׁ בָּהֶן כְּדֵי רְבִיעָה שְׁנִיָּה. תַּנֵּי רִבִּי חִיָּיא בְּשֵׁם רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רְבִיעָה שֶׁהִיא רוֹבַעַת אֶת הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי חֲנִינָה מִכֵּיוָן שֶׁתִּסְרַח מַה שֶּׁבָּשָׂדֶה הוּתַּר מַה שֶּׁבַּבַּיִת. תַּנֵּי רִבִּי הוֹשַׁעְיָה אֲפִילּוּ לְאַחַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים אָסוּר עַד שֶׁיִּסְרַח.

תֶּבֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּטִיט שָׁרְיָין בְּטִיט בָּטֵל וְהוּא שֶׁגִּבְּלוֹ. תֶּבֶן שֶׁל שְׁבִיעִית אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ בְּכָר. נְתָנוֹ בְכָר בָּטֵל וְהוּא שֶׁיִּשַּׁן עָלָיו.

תֶּבֶן שֶׁל שְׁבִיעִית מַהוּ שֶׁיְּהֵא אָסוּר מִשּׁוּם סְפִיחִין. רִבִּי לֵוִי צָנַבְּרָיָא שְׁאַל לְרִבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא וְשָׁרָא. אָמַר רִבִּי זְעִירָא וַאֲנָא דְלָא סָמְכִית עָלַי אִשְׁתְּאֵלִת לְאִילֵּין דְּבֵית כַּרְסָנָה וְאָמְרִין נָהֲגִין הֲווֹ בְּנַשִּׁין תֶּבֶן מִן עֲרוּבַת שְׁמִיטְתָא. וְכַד מְחַסְּרִין מַיְיתֵי מִן שׁוּרָיָא. אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה מִתְנִיתָא אָמַר שֶׁהוּא מוּתָּר. דְּתַנֵּי הַצַּבָּעִין וְהַפַּשָּׁטִין לוֹקְחִין מִזְרָע מִכֹּל מָקוֹם וְאֵינָן חוֹשְׁשִׁין. רִבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימוֹר אֲפִילוּ מִן הֶחָשׁוּד. אָמַר לֵיהּ רִבִּי יוֹסֵי לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם חָשׁוּד הוּא. אִם אֵינוֹ חָשׁוּד הָא דָבָר בָּרִיא שֶׁהוּא חָשׁוּד אָסוּר. אָמַר רִבִּי שַׁמַּי מַתְנִיתָא אָמְרָה שֶׁהוּא אָסוּר. דְּתַנִּינָן תַּמָּן וּבַשְּׁבִיעִית וּבְכֹלְאֵי הַכֶּרֶם וְהֶקְדֵּשׁ אִם יֵשׁ בַּזֶּרַע וּבָעֵץ כְּדֵי לִיתֵּן טַעַם.

לֹא נִמְצָא מְאַבֵּד אוֹכְלֵי בְהֵמָה. תִּיפְתָּר בְּאוֹכְלֵי בְהֵמָה לָאָדָם. אָמַר רִבִּי מָנָא תִּיפְתָּר בְּקִדּוּשַׁת שְׁבִיעִית בְּבִיעוּר וְלֵית שְׁמַע מִינָּהּ כְּלוּם.

ו משנה: מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית וְהִגִּיעָה שָׁעַת הַבִּיעוּר מְחַלְּקָן מָזוֹן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהָעֲנִיִּים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר אֲבָל לֹא עֲשִׁירִים דִּבְרֵי רִבִּי יְהוּדָה. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אֶחָד עֲנִיִּים וְאֶחָד עֲשִׁירִים אוֹכְלִין אַחַר הַבִּיעוּר. מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּירוֹת שְׁבִיעִית שֶׁנִּפְלוּ לוֹ לִירוּשָּׁה אוֹ שֶׁנִּיתְּנוּ לוֹ מַתָּנָה. רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר יִינָּתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר אֶלָּא יִמָּכְרוּ לְאוֹכְלֵיהֶן וּדְמֵיהֶן יִתְחַלְּקוּ לְכָל אָדָם. הָאוֹכֵל מֵעִיסַּת שְׁבִיעִית עַד שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ חַיָּיב מִיתָה.

הלכה: מַה טַעֲמָא דְרִבִּי יוּדָה וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמָּךְ וְיִתְרָם. מַה טַעֲמָא דְרִבִּי יוֹסֵי וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמָּךְ וְיִתְרָם. תַּנֵּי רִבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר עֲשִׁירִין אוֹכְלִין מִן הָאוֹצָר אַחַר הַבִּיעוּר. מַה טַעֲמָא דְרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָכְלוּ אֲבִיוֹנֵי עַמָּךְ עַד יִתְרָם.

רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּפֵירוֹת עֲבִירָה הִיא מַתְנִיתִין וְהָתַנֵּי הַמּוֹצֵא פֵּירוֹת עֲבִירָה אָסוּר לִיגַּע בָּהֶן. שַׁנְיָיה הִיא מְצִיאָה שַׁנְיָיא הִיא שֶׁנִּפְלוּ לוֹ עַל כָּרְחוֹ.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּפֵירוֹת הֵיתֵר הִיא מַתְנִיתִין. כְּהָדָא תַּנִּינָן רִבִּי לִיעֶזֶר אוֹמֵר יִנָּתְנוּ לָאוֹכֵל. רִבִּי לִיעֶזֶר דְּהוּא שַׁמּוּתִי. דְּתַנִּינָן אוֹכְלִין פֵּירוֹת שְׁבִיעִית בְּטוּבָה וּשְׁלֹא בְּטוּבָה כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּי. כְּהָדָא רַבָּנִין מְתִיבִין לֵיהּ שֶׁאֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר. בְּשִׁיטָתוֹ הֵשִׁיבוּהוּ בְּשִׁיטָתְךָ שֶׁאַתְּ אוֹמֵר יִנָּתְנוּ לְאוֹכְלֵיהֶן שֶׁאֵין הַחוֹטֵא נִשְׂכָּר. אָמַר רִבִּי בִּיבִי הוֹרֵי רִבִּי יָסָא בְּאִילֵּין קוּנְדְסִיא שֶׁיֵּלְכוּ מָעוֹתֵיהֶן לַיָּם הַמֶּלַח. רִבִּי מָנָא שְׁאַל לְרִבִּי חִזְקִיָּה מַהוּ מֵייכְלָא כְּפוּנְיָין לְאַשְׁקְלוֹן אָמַר לֵיהּ אָסוּר. רִבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה קָאִים בְּשׁוּקָא דְקֵיסָרִין חָמָא חַד טְעִין עֲלָל מִן אִיסּוּרָא הָפַךְ אַפּוֹי דְּלָא מֵיתְמִינֵיהּ. תַּנֵּי פְּרַק כָּל כָּךְ לָמָּה כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה מְקוֹמוֹ הוֹכִיחַ. שָׁמַע רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא וְאָמַר אִמָּה דָּהֵן יָלְדָת בַּר.

רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲוָה מְפַקֵּד לְתַלְמִידֵיהּ לֹא תֵּיזְבּוּן לִי יֵרֶק אֶלָּא מִן גִּינְתָא דְסִיסְרָא. קָם עִמֵּיהּ זָכוּר לַטּוֹב אָמַר לֵיהּ אֵיזִיל אֱמוֹר לְרַבָּךְ לֵית הָדָא גִּינְתָא דְסִיסְרָא דִיהוּדָיֵי הֲווֹת וּקְטָלֵיהּ וּנְסָבֵהּ מִינֵיהּ אֵין בְּעִיתָהּ מַחְמְרָא עַל נַפְשָׁךְ אִשְׁתְּוִויי לְחַבְרָךְ.

חַד בַּר נַשׁ הֲוָה חָשִׁיד עַל שְׁמִיטְתָא אֲמַר לְאִיתְתֵּיהּ אַפְקִין חַלָּתָהּ. אָמְרָה לֵיהּ הַהוּא גַּבְרָא חָשִׁיד עַל שְׁמִיטְתָא וְאַתְּ אֲמַר אַפְקוּן חַלָּה. אָמַר לָהּ חַלָּה מִדְּבַר תּוֹרָה שְׁבִיעִית מִדְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וַחֲבֵירָיו.

פרק י

א משנה: הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֶת הַמִּלְוָה בְּשָׁטָר וְשֶׁלֹּא בְּשָׁטָר. הַקַּפַּת הֶחָנוּת אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. אִם עָשָׂאָהּ מִלְוָה חֲרֵי זוֹ מְשַׁמֶּטֶת. רִבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הָרִאשׁוֹן הָרִאשׁוֹן מְשַׁמֵּיט. שְׁכַר שָׂכִיר אֵינוֹ מְשַׁמֵּט וְאִם עָשָׂאוֹ מִלְוָה חֲרֵי זוֹ מְשַׁמֵּיט. רִבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל מִלְאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת אֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחִילְקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אִם הָיָה הַחוֹדֶשׁ מְעוּבָּר מְשַׁמֵּיט וְאִם לָאו אֵינוֹ מְשַׁמֵּיט. הָאוֹנֵס וְהַמְפַתֶּה וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רַע וְכָל מַעֲשֶׂה בֵית דִּין אֵינָן מַשְׁמִיטִין. הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְהַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין אֵין מַשְׁמִיטִין.

הלכה: הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת כו׳. נִיחָא שֶׁלֹּא בְשָׁטָר. בְּשָׁטָר וְיֵעָשֶׂה כְּמִלְוָה עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְלֹא יֵהֵא מְשַׁמֵּט. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן תִּיפְתָּר בְּשָׁטָר שֶׁאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת נְכָסִים וּכְרִבִּי מֵאִיר. אָתָא עוֹבְדָא קוֹמֵי רִבִּי יוֹחָנָן בְּשָׁטָר שֶׁאֵין בּוֹ אַחֲרָיוּת נְכָסִים וְהוֹרֵי מְשַׁמֵּט. אָמַר. מִפְּנֵי שֶׁאָנוּ לְמֵידִין מִן הַהֲלָכָה אָנוּ עוֹשִׂין אוֹתוֹ.

אָמַר רִבִּי יִרְמְיָה בְּשֶׁאֵין לוֹ קַרְקַע הָא אִם יֵשׁ לוֹ קַרְקַע אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֲפִילוּ יֵשׁ לוֹ קַרְקַע מְשַׁמֵּט. אַתְיָא דְרִבִּי יוֹסֵי כְּרַב. דְּאָמַר רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב יְיַחֵד לוֹ קַרְקַע מְשַׁמֵּט. לֹא אָמְרוּ אֶלָּא יְיַחֵד לוֹ הָא אִם לֹא יְיַחֵד לוֹ אֵינוֹ מְשַׁמֵּט.

הַמְּשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לְאִשְׁתּוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ אִם רָצַת לִגְבּוֹת מִמְּנוּ גּוֹבָה מִשְּׁאָר נְכָסִים גּוֹבָה. אָמַר רִבִּי הִילָא הוֹרֵי רִבִּי לָעְזָר כָּהֵן תַּנָּיֵא. חֲבֵרַיָּיא בְּעַיָּין לֹא תִגְבֶּה אֶלָּא מִנְּכָסִין מְשׁוּעְבָּדִין. אָמַר לוֹן רִבִּי יוֹסֵי בְּנֵי חוֹרִין לְפָנֶיהָ וְאַתְּ אָמְרַת מְשׁוּעְבָּדִין. מַתְנִיתָא בְּשֶׁלֹּא אָמַר לָהּ לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירְעוֹן אֶלָּא מִזֶּה. אֲבָל אִם אָמַר לָהּ לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירְעוֹן אֶלָּא מִזֶּה אֵינָהּ גּוֹבָה אֶלָּא מִמֶּנָּה.

הַמְּשַׁעְבֵּד שָׂדֶה לַחֲבֵירוֹ וְהָלַךְ וּמְכָרָהּ. רִבִּי אָחָא אָמַר מְכוּרָה לְשָׁעָה. רִבִּי יוֹסֵי אָמַר אֵינָהּ מְכוּרָה לְשָׁעָה. חֵיילֵיהּ דְּרִבִּי יוֹסֵי מִן הָדָא שׁוֹר מָצוּי הוּא לְהַבְרִיחוֹ. שָׂדֶה אֵינוֹ מָצוּי לְהַבְרִיחָהּ. הַגַּע עַצְמָךְ שֶׁהָיְתָה מְכוּרָה לְבַעַל זְרוֹעַ. אָמַר רִבִּי יוּדָן אֲבוֹי דְרִבִּי מַתַּנְיָה מְצוּיִין הֵן בַּעֲלֵי זְרוֹעַ לִיפּוֹל.

תַּנְיָ הַכּוֹתֵב שְׁדֵה אֲפוֹתִיקֵי לְאִשָּׁה בִּכְתוּבָּתָהּ וּלְבַעַל חוֹב בְּחוֹבוֹ מְכָרָהּ הֲרֵי זוֹ מְכוּרָה וְהַלּוֹקֵחַ יָחוּשׁ לְעַצְמוֹ. מַתְנִיתָא בְּשֶׁאָמַר לָהּ יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן מִזּוֹ. מַה פְּלִיגִין בְּשֶׁאָמַר לָהּ לֹא יְהֵא לָךְ פֵּירָעוֹן אֶלָּא מִזּוֹ.

רַב אָמַר פְּגָמָהּ לֹא זְקָפָהּ זְקָפָהּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא פְּגָמָהּ. תַּנְיָ רִבִּי חִיָּא עַד שֶׁתִּפְגּוֹם וְתִזְקוֹף.

וּמִפְּנֵי שֶׁהוּא מַקִּיף לוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מִלְוָה. אָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי יוּדָה הִיא וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָא בְּמָמוֹן שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ. וּמַכִּירָן שֶׁהוּא רָאוּי לְתוֹבְעוֹ כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת. וְכָאן הוֹאִיל וְרָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת וְלֹא נָתַן נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מִלְוָה.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר בְּגִין חֲרִישָׁה. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר בְּגִין בְּנָיָן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי יוֹחָנָן כָּל מִלְאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא מֵאֶילֶיהָ. מַה רִבִּי יוֹסֵי כְּרִבִּי יוּדָה דְּרִבִּי [יוֹסֵי] אוֹמֵר כָּל מְלָאכָה שֶׁהִיא פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטֶת וּשְׁאֵינָהּ פּוֹסֶקֶת בַּשְּׁבִיעִית אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. וְלֹא רִבִּי יוֹסֵי כִּרְבִּי יוּדָה אַף עַל גַּב דְּרִבִּי יוּדָה אָמַר אֵין דֶּרֶךְ הַשּׁוּלְחָנִי לְהְיוֹת נוֹתֵן אִיסָּר עַד שֶׁיִּטּוֹל דֵּינָר מוֹדֵי הוּא בְּשָׂכַר שָׂכִיר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא בְּסוֹף.

רִבִּי אוֹמֵר נִיסָּן לֹא נִתְעַבֵּר מִיָּמָיו וְהָא תַּנְיִנָן אִם בָּא לֹא בָּא. אִם בָּא לֹא בָּא. רַב אָמַר תִּשְׁרֵי לֹא נִתְעַבֵּר מִיָּמָיו וְהָתַנְיִנָן אִם הָיָה חוֹדֶשׁ מְעוּבָּר. אִם הָיָה לֹא הָיָה.

וּכְשֶׁקִּידְּשׁוּ אֶת הַשָּׁנָה בְּאוּשָׁא בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן עָמַד רִבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אָמַר כְּדִבְרֵי רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן בְּיַבְנֶה. בַּיּוֹם הַשֵּׁינִי עָבַר רִבִּי חֲנַנְיָה בְּנוֹ שֶׁל רִבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. אָמַר כְּדִבְרֵי רִבִּי עֲקִיבָה. אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל כֵּן הָיִינוּ נוֹהֲגִין בְּיַבְנֶה. וְהָתַנְיָ קִידְּשׁוּהוּ בָרִאשׁוֹן וּבַשֵּׁינִי. רִבִּי זְעִירָא בְשֵׁם רַב חִסְדָּא אוֹתָהּ הַשָּׁנָה נִתְקַלְקְלָה מַה בֵּין הָרִאשׁוֹן וּמַה בֵּין הַשֵּׁינִי. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב שָׁנָה רִאשׁוֹנָה וְשָׁנָה שְׁנִיָּה. וְהָתַנְיָ יוֹם הָרִאשׁוֹן יוֹם הַשֵּׁינִי.

קִידְּשׁוּהוּ קוֹדֶם לִזְמָנוֹ אוֹ אַחַר עִיבּוּרוֹ יוֹם אֶחָד יָכוֹל יְהֵא מְעוּבָּר. תַּלְמוּד לוֹמַר אוֹתָם אַתֶּם אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַיי. לִפְנֵי זְמַנּוֹ אֵין אֵלֶּה מוֹעֲדַי. לִפְנֵי זְמַנּוֹ עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה יוֹם לְאַחַר עִיבּוּרוֹ שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם יוֹם. וּמְנַיִין שֶׁמְּעַבְּרִין אֶת הַשָּׁנָה עַל הַגְּלִילוֹת שֶׁיָּצְאוּ וַעֲדַיִין לֹא הִגִּיעוּ תַּלְמוּד לוֹמַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹעֲדַי. עֲשֵׂה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ אוֹתָן כָּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן. וְהֵן שֶׁהִגִּיעוּ לִנְהַר פָּרָת.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא רִבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רִבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי קִידְּשׁוּהוּ וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ הָעֵדִים זוֹמְמִין הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשׁ. קָם רִבִּי יוֹסָה עִם רִבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי. אָמַר לֵיהּ אַתְּ שָׁמַעַתּ מִן אָבוּךְ הָדָא מֵילְתָא אָמַר לֵיהּ כֵּן. רִבִּי אַבָּא אָמַר בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אֵין מְדַקְדְּקִין בְּעֵידֵי הַחוֹדֶשׁ.

אָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי יוּדָה הִיא וְרָאוּי לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. רִבִּי בָּא בַּר מָמָל רַב עַמְרָם רַב מַתָּנָה בְּשֵׁם רַב הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְתוֹבְעוֹ שְׁבִיעִית אֵין לוֹ עָלָיו כְּלוּם. וְהָתַנְיָ הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפָּרָה וְחִילְקָהּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְאָמַר רִבִּי לָעְזָר דְּרִבִּי יוּדָה הִיא וְרָאוּי הוּא לְתוֹבְעוֹ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. כַּיי דְּאָמַר רִבִּי בָּא בְשֵׁם רִבִּי זְעִירָא מִכֵּיוָן שֶׁהוּא רָאוּי לְתוֹבְעוֹ כְּמִי שֶׁהוּא רָאוּי לְהַאֲמִינוֹ. וּמַכִּירָן שֶׁהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ מָעוֹת. וְכָאן הוֹאִיל וְהוּא רָאוּי לִיתֵּן לוֹ וְלֹא נָתַן נַעֲשֵׂית רִאשׁוֹנָה מִלְוָה.

רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רַב הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּשַּׁמְּטֵינוּ שְׁבִיעִית אֵין הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטְתּוֹ. וְהָתַנְיָנָן בֵּין נוֹתְנִין מִיכָּן וְעַד שְׁלֹשִׁים יוֹם וּבֵין נוֹתְנִין מִיכָּן וְעַד עֶשֶׂר שָׁנִים. וְיֵשׁ עֶשֶׂר שָׁנִים בְּלֹא שְׁמִיטָּה. אָמַר רַב הוּנָא אִתְפַּלְגוּן רַב נַחְמָן בַּר יַעֲקֹב וְרַב שֵׁשֶׁת חַד אָמַר בְּמַלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן. וְחָרָנָה אָמַר בְּכוֹתֵב לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל.

תַּנְיָ שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא אַיְתְיֵי. מַהוּ שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא אַיְתְיֵי שְׁמוּאֵל אָמַר בְּמַלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ סְתָם שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְתוֹבְעוֹ עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם. עָאַל רַב יְהוּדָה וְאָמַר טַעֲמָא קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה לֹא הִיא שְׁנַת שֶׁבַע וְלֹא הִיא שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה. מַה תַּלְמוּד לוֹמַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה. שֶׁלֹּא תֹאמַר כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם אֵינוֹ רַשַּׁאי לְתוֹבְעוֹ. לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּהַשְׁמֵט כְּסָפִים וְהוּא לֹא יִגְבֵּינוּ לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי בָּא בַּר מָמָל רַב עַמְרָם רַב מַתָּנָה בְּשֵׁם רַב הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא לְתוֹבְעוֹ הַשְּׁבִיעִית מְשַׁמֶּטְתּוֹ. אַשְׁכַּח תַּנֵּי רִבִּי יִשְׁמָעֵאל קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה. לֹא הִיא שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה שֶׁלֹּא תֹאמַר כָּל שֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁדֵּחוּ לְפָנַיי כַּרְמוֹ לְפָנַיי וּלְאַחַר שֵׁשׁ שָׁנִים בְּהַשְׁמֵט כְּסָפִים וְהוּא לֹא יִגְבֵּינוּ לְפוּם כֵּן צָרַךְ מֵימַר קָרְבָה שְׁנַת הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִיטָּה.

הָאוֹנֵס וְהַמְפַתֶּה וְהַמּוֹצִיא שֵׁם רַע. רַב יְהוּדָה אָמַר רַב דְּרִבִּי מֵאִיר הִיא דְּרִבִּי מֵאִיר אָמַר בְּמַלְוֶה הַדָּבָר תָּלוּי.

וְכָל מַעֲשֵׂה בֵית דִּין אֵילּוּ גִּיזְרֵי דִינִין.

פְּשִׁיטָא דָּא מִילְתָא מִלְוָה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית כַּפָּרָנִית אֵינָהּ מְשַׁמֶּטֶת. כַּפָּרָנִית שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִלְוָה מְשַׁמֶּטֶת. רִבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי אַף לְמִידַּת הַדִּין כֵּן לֹא צוֹרְכָה דְּלֹא מִלְוָה שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית כַּפָּרָנִית גּוֹבָה. [כַּפָּרָנִית שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית מִלְוָה] גּוֹבָה בְּבֵינוֹנִית.

הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן שְׁמוּאֵל אָמַר אֲפִילּוּ עַל הַמַּחַט. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶיךָ. פָּרָט לְמָה שֶׁיֵּשׁ לְאָחִיךָ תַּחַת יָדֶיךָ. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶיךָ וְלֹא הַמּוֹסֵר שְׁטָרוֹתָיו לְבֵית דִּין.

ב משנה: פְּרוֹזְבּוֹל אֵינוֹ מְשַׁמֵּט. זֶה אֶחָד מִן הַדְּבָרִים שֶׁהִתְקִין הִלֵּל הַזָּקֵן כְּשֶׁרָאָה שֶׁנִּמְנְעוּ הָעָם מִלְּהַלְוֹות זֶה אֶת זֶה וְעוֹבְרִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן יִהְיֶה דָבָר בְּלִבָבְךָ בְּלִיַּעַל לֵאמוֹר וגו׳. הִתְקִין הִלֵּל פְּרוֹזְבּוֹל. וְהוּ גּוּפוֹ שֶׁל פְּרוֹזְבּוֹל מוֹסֵר אֲנִי לָכֶם אִישׁ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי הַדַּיָּנִים שֶׁבִּמְקוֹם פְּלוֹנִי שֶׁכָּל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לִי שֶׁאֶגְבֶּנּוּ כָּל זְמַן שֶׁאֶרְצֶה וְהַדַּיָּנִים חוֹתְמִין לְמַטָּן אוֹ הָעֵדִים.

הלכה: מִיכָּן סָמְכוּ לִפְרוֹזְבּוֹל שֶׁהוּא מִן הַתּוֹרָה. וּפְרוֹזְבּוֹל דְּבַר תּוֹרָה. כְּשֶׁהִתְקִין הִלֵּל סָמְכוּהוּ לִדְבַר תּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי חוּנָא קַשְׁיְתָהּ קוֹמֵי רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אָחָא כְּמָאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת [מִדִּבְרֵיהֶם נִיתָּא שֶׁיִּתַּקֵּן הִלֵּל פְּרוֹזְבּוֹל בְּרַם מָאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת] מִדְּבַר תּוֹרָה. וְהִלֵּל מַתְקִין עַל דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי וְכִי מִשְׁעָה שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל לְבָבֶל לֹא נִפְטְרוּ מִן הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיוֹת בָּאָרֶץ וְהַשְׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּבַר תּוֹרָה [מְשׁוּם דְּחוֹבַת הַגּוּף הֵן]. חָזַר רִבִּי יוֹסֵי וְאָמַר וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִיטָּה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה שָׁמוֹט בְּשָׁעָה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת דְּבַר תּוֹרָה הַשְּׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵג בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ דְּבַר תּוֹרָה. וּבְשָׁעָה שֶׁהַשְּׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת מִדִּבְרֵיהֶן הַשְּׁמֵט כְּסָפִים נוֹהֵגֶת בֵּין בָּאָרֶץ בֵּין בְּחוּצָה לָאָרֶץ מִדִּבְרֵיהֶן. תַּמָּן אָמְרִין אֲפִילּוּ כְּמָאן דְּאָמַר מַעֲשְׂרוֹת דְּבַר תּוֹרָה מוֹדֶה בִּשְׁמִיטָּה שֶׁהִיא מִדִּבְרֵיהֶן. דְּתַנֵּי וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִיטָּה שָׁמוֹט. רִבִּי אוֹמֵר שְׁנֵי שְׁמִיטִּין הַלָּלוּ שְׁמִיטָּה וְיוֹבֵל. בְּשָׁעָה שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג שְׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת דְּבַר תּוֹרָה. פָּסְקוּ הַיּוֹבִילוֹת שְׁמִיטָּה נוֹהֶגֶת מִדִּבְרֵיהֶן. אֵימָתַי פָּסְקוּ הַיּוֹבִילוֹת [כָּל] יוֹשְׁבֶיהָ. בִּזְמַן שֶׁיּוֹשְׁבֶיהָ עָלֶיהָ לֹא בִזְמַן שֶׁגָּלוּ מִתּוֹכָהּ. הָיוּ עָלֶיהָ אֲבָל הָיוּ מְעוּרָבִין שֵׁבֶט יְהוּדָה בִּבְנְיָמִן וְשֵׁבֶט בִּנְיָמִן בִּיהוּדָה יָכוֹל יְהוּ הַיּוֹבִילוֹת נוֹהֲגִין. תַּלְמוּד לוֹמַר יוֹשְׁבֶיהָ לְכָל יוֹשְׁבֶיהָ נִמְצֵאתָ אוֹמֵר כֵּינָן שֶׁגָּלוּ שֵׁבֶט רְאוּבֵן וְגָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה בָּטְלוּ הַיּוֹבִילוֹת.

רִבִּי חִזְקִיָּה בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה וַאֲפִילּוּ נְתוּנִין בְּרוֹמֵי.

רִבִּי בָּא בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן שְׁלֹשָׁה שֶׁדָּנוּ וּמֵת אֶחָד מֵהֶן חוֹתְמִין בִּשְׁנַיִם וְאָמַר אַף עַל פִּי שֶׁחָתַמְנוּ בִשְׁנַיִם דָּנָנוּ בִשְׁלֹשָׁה. אָמַר רִבִּי חַגַּיי מַתְנִיתִין אָמַר כֵּן וְהַדַּיָּנִין חוֹתְמִין מִלְּמַטָּה אוֹ הָעֵדִים. וּלְמֵידִין מִידַּת הַדִּין מִפְּרוֹזְבּוֹל. אַשְׁכַּח תַּנֵּי הוּא מִידַּת הַדִּין לָמַד מִפְּרוֹזְבּוֹל.

אֵין לוֹ קַרְקַע וּלְחַיָּבִין לוֹ קַרְקַע כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל. הֵיךְ עֲבִידָא רְאוּבֵן חַיָּיב לְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי חַיָּיב לִרְאוּבֵן. רְאוּבֵן אֵין לוֹ קַרְקַע וְלֵוִי יֵשׁ לוֹ קַרְקַע כּוֹתְבִין לְשִׁמְעוֹן עַל נְכָסָיו שֶׁל לֵוִי.

ג משנה: פְּרוֹזְבּוֹל הַמּוּקְדָּם כָּשֵׁר וְהַמְּאוּחָר פָּסוּל. שִׁטְרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִין פְּסוּלִין וְהַמְּאוּחָרִין כְּשֵׁרִין. אֶחָד לְוֶוה מֵהֶמְשָׁה כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוֹל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. חֲמִשָּׁה לְוִוין מִן אֶחָד אֵינוֹ כוֹתֵב אֶלָּא פְּרוֹזְבּוֹל אֶחָד לְכוּלָּן. אֵין כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוֹל אֶלָּא עַל הַקַּרְקַע אִם אֵין לוֹ מְזַכֶּה הוּא בְתוֹךְ שֶׁדֵּהוּ כָּל שֶׁהוּא. הָיְתָה לוֹ שָׂדֶה מְמוּשְׁכֶּנֶת בָּעִיר כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל. רִבִּי חוּצְפִּית אוֹמֵר כּוֹתְבִין לְאָדָם עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ. וְלִיתּוֹמִין עַל נִכְסֵי אֲפִיטְרוֹפִין. כַּוֵּורֶת דְּבוֹרִים. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר הֲרֵי הִיא כְקַרְקַע וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה בִּמְקוֹמָהּ. וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת חַיָּיב. וַחֲכָמִים אוֹמְרִין אֵינָהּ כְקַרְקַע וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל וּמְקַבֶּלֶת טוּמְאָה בִּמְקוֹמָהּ. וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בַּשַּׁבָּת פָּטוּר. הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית אוֹמֵר לוֹ מְשַׁמֵּט אָנִי. אִם אָמַר לוֹ אַף עַל פִּי כֵן יְקַבֵּל הֵימֶּינּוּ שֶׁנֶּאֱמַר וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִיטָּה. כְּיוֹצֵא בּוֹ רוֹצֵחַ שֶׁגָּלָה לְעִיר מִקְלָט וְרָצוּ אַנְשֵׁי הָעִיר לְכַבְּדוֹ. יֹאמַר לָהֶן רוֹצֵחַ אֲנִי אָמְרוּ לוֹ אַף עַל פִּי כֵן יְקַבֵּל מֵהֶן שֶׁנֶּאֱמַר וְזֶה דְּבַר הָרוֹצֵחַ.

הלכה: פְּרוֹזְבּוֹל הַמּוּקְדָּם כָּשֵׁר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מוֹרַע כּוֹחוֹ. וְהַמְּאוּחָר פָּסוּל מִפְּנֵי שֶׁמְּיַיפֶּה כּוֹחוֹ. שִׁטְרֵי חוֹב הַמּוּקְדָּמִין פְּסוּלִין מִפְּנֵי שֶׁמְּיַיפֶּה כֹּחָן. וְהַמְּאוּחָרִין כְּשֵׁירִין מִפְּנֵי שֶׁהוּא מֵירַע כּוֹחָן.

מִי מֵידַע שִׁמְעוֹן בַּר בָּא בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַחֲתוּמִין בַּשֹּׁטֶר. לֹא כֵן אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ עָשׂוּ דִבְרֵי הַחֲתוּמִין כְּמִי שֶׁנֶּחְקְרָה עֵידוּתָן בְּבֵית דִּין. תַּמָּן אוֹתָן כְּשֶׁאָמְרוּ לֹא חָתַמְנוּ כָּל עִיקָּר. בְּרַם הָכָא אָמְרֵי עַל זֶה חָתַמְנוּ וְלֹא חָתַמְנוּ עַל זֶה.

רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר פְּסוּלִין מַמָּשׁ. רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר אֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא מִשְׁעַת הַכְּתָב. וְהָתַנֵּי פְּרוֹזְבּוֹל בֵּין מוּקְדָּם בֵּין מְאוּחָר כָּשֵׁר וְאֵינוֹ מוֹנֶה אֶלָּא מִשְׁעַת הַכְּתָב. אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן בִּשְׁטָרוֹת מַה בֵּין פְּרוֹזְבּוֹל מַה בֵּין שְׁטָר.

שְׁטָר שֶׁזְּמַנּוֹ כָּתוּב בְּשַׁבָּת אוֹ בַעֲשָׂרָה בְתִשְׁרֵי. רִבִּי יוּדָה מַכְשִׁיר וְרִבִּי יוֹסֵי פּוֹסֵל. אָמַר לוֹ רִבִּי יוּדָה מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנֶיךָ בְּצִיפּוֹרִי וְהֶכְשַׁרְתָּה. אָמַר לוֹ אֲנִי לֹא הֶכְשַׁרְתִּי וְאִם הֶכְשַׁרְתִּי הֶכְשֵׁרְתִּי. הַוּוֹן בָּעֵי מֵימַר מָאן דְּאָמַר פָּסוּל מִשּׁוּם מְאוּחָר. וּמָאן דְּאָמַר כָּשֵׁר מִשּׁוּם מוּקְדָּם אֶלָּא מָאן דְּאָמַר פָּסוּל מִשּׁוּם זִייּוּף.

רַב אָמַר וְהוּא שֶׁיִּהֵא קַרְקַע לְמַלְוֶה וּלְלוֶה. וְרִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לְמַלְוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לְלוֶה לְלוֶה אַף עַל פִּי שֶׁאֵין לְמַלְוֶה. אֵין לוֹ קַרְקַע וּלְחַיָּבִין קַרְקַע כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל. רִבִּי בָּא בְשֵׁם רַב מִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא קֶלַח אֶחָד בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ כּוֹתְבִין לוֹ פְּרוֹזְבּוֹל. וְהָתַנֵּי הַשּׁוּתָפִין וְהָאֲרִיסִין וְהָאֲפִיטְרוֹפִין אֵין לָהֶן פְּרוֹזְבּוֹל. אָמְרִין תַּמָּן כָּל קֶלַח וְקֶלַח שֶׁל שׁוּתָפוּת הוּא בְּרַם הָכָא הוּא שֶׁלּוֹ.

מָהוּ לִכְתּוֹב לָאֶפִּיטְרוֹפִּין עַל נִיכְסֵי יְתוֹמִין נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא כּוֹתְבִין לְאִישׁ עַל נִיכְסֵי אִשְׁתּוֹ. מָהוּ לִכְתּוֹב לְאִשָּׁה עַל נִיכְסֵי בַּעֲלָהּ נִישְׁמְעִינָהּ מִן הָדָא וְכֵן לִיתוֹמִין עַל נִיכְסֵי אֶפִּיטְרוֹפִּין.

רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ טַעֲמָא דְרִבִּי לִיעֶזֶר וַיָּבֹא הָעָם אֶל הַיַּעַר וְהִנֵּה הֵלֶךְ דָּבָשׁ. מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָּהּ. אָמַר רִבִּי מָנָא חוֹרְשָׁא מַפִּיק דְּבָשׁ. וְאִילּוּ אָמַר וַיִּטְבּוֹל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ יְאוּת. רִבִּי יוֹסֵי בֵּי רִבִּי בּוּן בְּשֵׁם רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר שָׁמְעָה יַתָּהּ כֵּן וַיִּטְבּוֹל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ.

מַה נָן קַיָּימִין אִם בִּמְחוּבֶּרֶת לְקַרְקַע כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁהִיא כְקַרְקַע אִם בִּנְתוּנָה עַל גַּבֵּי שְׁתֵּי יְתֵידוֹת כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁאֵינָן כְּקַרְקַע אֶלָּא כִּי נָן קַיָּימִין בְּמוּנַּחַת עַל גַּבֵּי קַרְקַע. וְאַתְיָא כַּיי דְאָמַר רִבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם רִבִּי יִרְמְיָה כּוֹתְבִין פְּרוֹזְבּוֹל עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל תַּנּוּר וְעַל מְקוֹמָהּ שֶׁל כִּירָה. רִבִּי חִיָּא בַּר אָדָא אָמַר אַף עַל מְקוֹמוֹ שֶׁל נֵר.

אַף בְּבַת כֵּן מַחְלוֹקֶת רִבִּי לִיעֶזֶר וַחֲכָמִים. דְּבַשׁ גִּידּוּלֵי כַוָּורֶת. פַּת אֵינָהּ גִּידּוּלֵי תַנּוּר.

הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית וְאוֹמֵר לוֹ מְשַׁמֵּיט אָנִי רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. רַב הוּנָא אָמַר בְּשָׁפָה רָפָה. וְהַיְמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הָדָא אָמְרָה בַּר נַשׁ דְּחַנֵּי חָדָא מֵיכְלָא וְהוּא אֲזַל לְאָתָר וְאִינּוּן מוֹקְרִין לֵיהּ בְּגִין תַּרְתֵּיי צָרִיךְ מֵימַר לוֹן אֲנָא חָדָא מֵיכְלָא אֲנָא חֲכַם.

ד משנה: הַמַּחֲזִיר חוֹב בַּשְּׁבִיעִית רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. הַלָּוֶה מִן הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּרוּ בָנָיו עִמּוֹ לֹא יַחֲזִיר לְבָנָיו וְאִם הֶחֱזִיר רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. כָּל הַמִּסַּלְטְלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה וְכָל הַמְקַיְּמִים אֶת דְּבָרָיו רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ.

הלכה: רִבִּי לָעְזָר אָמַר וּבִלְבַד לְבָנָיו. רִבִּי יוֹסֵי בָּעֵי מַהוּ וּבִלְבַד לְבָנָיו. אִם יֵשׁ לוֹ בָנִים יַחֲזִיר לְבָנָיו. אִם אֵין לוֹ בָנִים יַחֲזִיר לִבְנוֹתָיו. שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְאֵין יְרוּשַׁת הַגֵּר דְּבַר תּוֹרָה יַחֲזִיר לְבָנָיו כְּיוֹצֵא בוֹ מִי שֶׁמֵּת סוֹף מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֵין לוֹ יוֹרֵשׁ אֶלָּא אִמּוֹ לֹא יַחֲזִיר וְאִם הֶחֱזִיר רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ.

הַגּוֹזֵל שֶׁעָשָׂה תְשׁוּבָה וּבִיקֵּשׁ לְהַחֲזִיר אֶת הַגְּזֵילָה הַמְקַבֵּל הִימֶּנּוּ אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ.

רִבִּי חִיָּיה בְּשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר הַנּוֹשֵׂא וְהַנּוֹתֵן בְּדְבָרִים זִמְנִיין דְּאַתְּ אָמַר אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הִימֶּינּוּ. וְזִימְנִין דְּאַתְּ אָמַר אֵין מוֹסְרִין אוֹתוֹ אֶלָּא לְמִי שֶׁפָּרַע.

רִבִּי זְעִירָא רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן הַנּוֹתֵן עֵירְבּוֹן טַבַּעַת לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ לַחֲזוֹר בּוֹ חוֹזֵר בּוֹ. רִבִּי זְעִירָא בָּעָא קוֹמֵי רִבִּי אַבָּהוּ זָהוּב אָמַר לֵיהּ טַבַּעַת. מַה בֵּין זָהוּב וּמַה בֵּין טַבַּעַת. זָהוּב דַּרְכּוֹ לְהִשְׁתַּנּוֹת טַבַּעַת בְּעֵינָהּ הוּא.

רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי רִבִּי אַבָּהוּ בְשֵׁם רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר לִיתֵּן מַתָּנָה לַחֲבֵירוֹ וּבִיקֵּשׁ לַחֲזוֹר בּוֹ חוֹזֵר בּוֹ. קָם רִבִּי יוֹסֵי עִם רִבִּי יַעֲקֹב בַּר זַבְדִּי אָמַר לֵיהּ הֲהֵן לָאו צָדָק וְהֵין צָדָק אָמַר בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הֵין שֶׁל צָדָק הָיָה. רַב פְּלִיג דְּרַב אָמַר כַּד אָנָא אָמַר לִבְנֵי בֵיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְבַר נַשׁ לֵינָה חָזַר בִּי. מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַב אֵימָתַי אָמְרוּ הַמְּטַלְטְלִין נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ בְחָצֵר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶן בִּרְשׁוּת הַלּוֹקֵחַ כֵּיוָן שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו בִּרְשׁוּת הַמּוֹכֵר לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּגַבֶּיהָ אוֹ עַד שֶׁיְּמַשׁוֹךְ וְיוֹצֵא אֶת כֹּל מֻרְשׁוּת הַבָּעָלִים בִּרְשׁוּת זֶה שֶׁהָיוּ מוּפְקָדִין אֶצְלוֹ לֹא קָנָה עַד שֶׁיְּזַכֶּינּוּ בָהֶן אוֹ עַד שֶׁיַּשְׁכִּיר לוֹ אֶת מְקוֹמָן. מַה עֲבַד לָהּ רַב כָּאן כְּשֶׁהֶעֱמִידוּ עִמּוֹ כָּאן כְּשֶׁלֹּא הֶעֱמִידוּ עִמּוֹ. רַב פְּלִיג דְּרַב אָמַר כַּד אָנָא אָמַר לִבְנֵי בֵיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְבַר נַשׁ לֵינָה חָזַר בִּי. תֵּדַע לָךְ חַד בַּר נַשׁ אַפְקִיד עֵירְבּוֹן עַל מִילְחָא וְיָקְרָת. אָתָא לְגַבֵּי רַב אָמַר לֵיהּ אוֹ יִתֵּן לוֹ כָּל עֵירְבּוֹנוֹ אוֹ יִמְסוֹר לוֹ לְמִי שֶׁפָּרַע. מִחְלָפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַב. תַּמָּן הוּא אָמַר כַּד אָנָא אָמַר לִבְנֵי בֵיתִי לִיתֵּן מַתָּנָה לְבַר נַשׁ לֵינָה חָזַר בִּי. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין. תַּמָּן לְמִידַּת הַדִּין הוּא וּמַה דְּרַב נְהִיג לְמִידַּת חֲסִידוּת.